ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 7. APRILA 1977 ŠTEVILKA: 13. LETO: XXVI

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ – Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

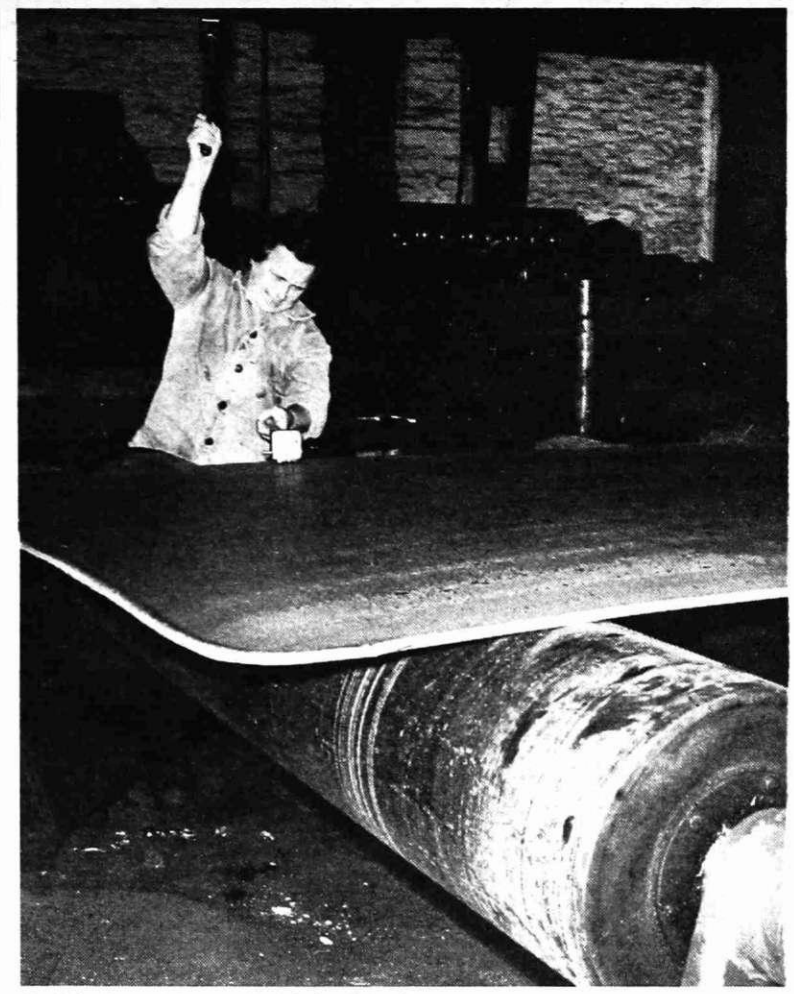

Sodelavka pri žigosanju debele pločevine

NEKATERI PROBLEMI DELITVE DOHODKA PO DELU

DELO IN REZULTATI DELA DOLOČAJO NA PODLAGI ENAKIH PRAVIC IN ODGOVORNOSTI MATERIALNI IN DRUŽBENI POLOŽAJ ČLOVEKA (USTAVA SRS, 13. ČLEN)

Znano je, da je nekatera pomembna vprašanja delitve dela po delu in delovnih uspehih razrešil šele zakon o združenem delu. Jasna in načelna stališča tega zakona v določilih o dohodku nasploh in posebej o osebnih dohodkih so na novo spodbudila akcijo za delitev po delu in delovnih uspehih. Spodbudilo jo je tudi stališče tega zakona, da po 31. decembru 1977 ne bodo imeli osebnih dohodkov – razen zaposlenih – v tistih organizacijah, ki ne bodo upoštevale osnov in meril, katera predpisuje zakon o združenem delu.

Sistem samoupravnih sporazumov, ki smo ga začeli uvajati leta 1970, je bil reakcija naše družbe na grobe pojave skupinsko lastniškega vedenja, ki se je izražalo tudi v izkoriščanju načel delitve po delu in delovnih uspehih. Razlike v višini osebnih dohodkov, ki so pripeljale do spoznanja, da je pomembnejše, v kateri panogi delaš, kot pa, kako delaš, so bile zunanji znak teh zlorab. Samoupravni sporazumi so zožili razpone osebnih dohodkov med panogami in so nas približali načelu »za približno enako delo –

(Nadaljevanje na 2. strani)

DELAVCEM TOZD – VODSTVOM TOZD – VODJEM SAMOUPRAVNIH DELOVNIH SKUPIN

V današnji številki ŽELEZARJA objavljamo osnutek samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij združenega dela v delovno organizacijo železarno Jesenice, zaradi poprejšnje obravnave na zborih delavcev temeljnih organizacij.

Kako bo potekala razprava objavljenega osnutka sporazuma?

1. **Vsakdo naj priloženi osnutek shrani in prouči, oziroma prebere ter si pribeleži svoje pripombe.**
2. **Vodstva temeljnih organizacij naj določijo delavce, ki bodo osnutek samoupravnega sporazuma razlagali na zborih samoupravnih delovnih skupin. Za te delavce bomo organizirali instruktažo v ponedeljek, 11. aprila 1977, in sicer ob 6. uri in ob 14. uri v dvorani restavracije Železarne.**
3. **Vodje delovnih skupin bodo v dogovoru z vodstvom temeljne organizacije in delavcem, določenim za razlago, sklicali zbor samoupravne delovne skupine, ki ga bo vodil izvoljeni predsednik zbora samoupravne delovne skupine.**
4. **Z zbori samoupravnih delovnih skupin je treba zaključiti do konca meseca aprila, da bi v prostem času do referenduma, ki je predviden za 25. maja 1977 in na katerem bodo samoupravni sporazum sprejemali, lahko uskladili v temeljnih organizacijah in med temeljnimi organizacijami.**
5. **Vodjem delovnih skupin bomo poslali pismeno razlago samoupravnega sporazuma in navodilo za zbor samoupravne delovne skupine.**

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje.

ZBORI SKUPŠČINE OBČINE JESENICE O URESNIČEVANJU SREDNJEROČNEGA NAČRTA V LETU 1976

Na zadnjih ločenih sejah zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnostih in družbenopolitičnega zbora skupščine občine Jesenice, ki so bile 31. marca, so poleg drugega obravnavali analizo gospodarjenja v občini Jesenice v letu 1976, ki smo jo v nekoliko skrajšani obliki objavili tudi v našem glasilu 31. marca. Vsi trije zbori so soglašali s predloženimi ugotovitvami, stališči in sklepi izvršnega sveta skupščine, ki jih v drugem delu objavljamo v celoti, poleg tega pa so sprejeli naslednje ugotovitve in sklepe:

Na osnovi analize gospodarjenja v letu 1976, dodatne obrazložitve predstavnika izvršnega sveta občinske skupščine na seji zborov in na osnovi razprave delegatov zbori skupščine občine Jesenice ugotavljajo:

(Nadaljevanje na 6. strani)

SKUPNA SEJA OBEH KOMITEJEV ZK

V ponedeljek, 4. aprila, je bila skupna seja komitejev občinske konference in konference železarne Jesenice Zveze komunistov Slovenije, na kateri so obravnavali oceno izpolnjevanja nalog ZK na področju uresničevanja ustave in zakona o združenem delu v železarni Jesenice in oceno odgovornosti komunistov v Železarni za uresničevanje teh dveh dokumentov.

Na seji obeh komitejev so ugotovili, da v Železarni zaostajamo za uresničevanjem, oziroma opredeljevanjem dohodkovnih odnosov med temeljnimi organizacijami združenega dela in delovnimi skupnostmi. Da so v tem pogledu predvsem zatajile pristojne službe, ki niso ponudile v razpravo variantnih predlogov o uresničevanju teh odnosov. Poudarjeno je bilo, da pri tem veliko krivdo nosijo komunisti, ki delajo v različnih službah, ki bi morali pripravljati variantne predloge, kakor tisti, ki delajo v odboru za uresničevanje ustave.

Na osnovi uvodnih referatov sekretarke komiteja občinske konference ZKS Marije Vičar-Zupančič in sekretarja komiteja konference ZKS Železarne Marjana Žitnika bodo izoblikovali ustrezne sklepe, ki jih bomo objavili v naši prihodnji številki. Dogovorili pa so se tudi, da bodo družbenopolitične organizacije Železarne sprejele čim bolj konkretne akcijske programe za uresničevanje ustavnih določil in zakona o združenem delu.

STANJE IN POJAVI NA PODROČJU VARSTVA SAMOUPRAVNIH PRAVIC

Na zadnjih ločenih sejah vseh treh zborov skupščine občine Jesenice, ki so bile 31. marca, so med drugim obravnavali tudi letno poročilo o stanju, pojavih in podatkih na področju varstva samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine, ki ga je predložil družbeni pravobranilec samoupravljanja občine Jesenice, in poročilo sodišča združenega dela, ki zajema vseh pet gorenjskih občin. Z ozirom na to, da je v našem družbenem sistemu izredno pomembno varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine in pri tem delo novih ustavnih institucij – sodišč združenega dela in pravobranilcev samoupravljanja, iz obeh poročil povzemamo nekaj najbolj značilnih ugotovitev.

Tako iz poročila kakor razprave na sejah odseva, da se družbena vloga in položaj družbenega pravobranilca samoupravljanja kot samostojnega organa družbenopolitične skupnosti in organa družbenega varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine vedno bolj krepi in uveljavlja v naši samoupravni socialistični družbi. Njegova vloga in naloge se izražajo v družbenopolitični preventivni dejavnosti in v uporabi pravnih sredstev v cilju varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine. Kljub jasno opredeljenim ustavnim določilom in izhodiščem zveze komunistov, je bilo rečeno na seji, je preobrazba na tem področju prepočasna. Ni še ustreznih premikov in družbene akcije za ustanavljanje sodišč združenega dela v samoupravnih interesnih skupnostih, arbitraž v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih organizacijah ter pri drugih oblikah povezovanja združenega dela v raznih skupnostih in poravnalnih svetov v krajevnih skupnostih.

Te institucije, je bilo rečeno v uvodnem poročilu, morajo postati organizirane oblike samoupravnega razreševanja sporov, preko katerih bodo samoupravljavci sami razreševali vse spore in nesporazume na področju samoupravnih odnosov v organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih in krajevnih skupnostih ter seveda tudi spore iz medsebojnih razmerij v združenem delu. Tako bi si lahko delavci sami zagotavljali varovanje ustavnosti in zakonitosti, to je, vseh tistih pravic in dolžnosti, ki izhajajo iz ustave, zakona o združenem delu, samoupravnih aktov in družbenih dogovorov.

Iz poročila je razvidno, da je bila v jeseniški občini, pa tudi v ostalih

(Nadaljevanje na 2. strani)

ANATOMIJA DOHODKA

Skromna rast in negospodarna delitev družbenega proizvoda, zniževanje dohodka ter pad reproduktivne sposobnosti združenega dela, selitev dohodka v negospodarske sfere in v proizvodnjo široke porabe so značilnosti poslovanja leta 1976. V Slovenskih železarnah je realna akumulacija padla za eno četrtino. Vse je treba storiti, da se vrnemo v tirnico srednjeročnega načrta.

Nahajamo se v času velikega preštevanja in analiziranja rezultatov poslovanja v letu 1976. V združenem delu, organih gospodarske zbornice, sindikatih, družbenopolitičnih skupnostih in celo v osrednjih političnih forumih se razčlenjujejo sklepni računi, ugotavljajo uspehi, a še z večjo pozornostjo obravnavajo odstopanja od začrtane poti kakovostne krepitve našega gospodarstva. Nervoza ni naključna, saj je lansko leto bilo prvo leto petletnega obdobja 1976 do 1980, vsak spodrsljaj v količini proizvodnje in strukturi naložb, v blagovnih ter denarnih tokovih pa se lahko neprijetno maščuje na dinamiki celotnega srednjeročnega obdobja.

(Nadaljevanje na 7. strani)

MESTO, VLOGA IN NALOGA SINDIKATA V VSELJUDSKI OBRAMBI

Družbenopolitične skupnosti, temeljne organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti, družbenopolitične in druge družbene organizacije se v okviru svoje redne dejavnosti v miru pripravljajo za vseljudsko obrambo in sprejemajo ukrepe, potrebne za življenje in delo v vojnih pogojih. (Iz zakona o ljudski obrambi.)

Čas po sprejemu zakona o ljudski obrambi je značilen po izredno uspešnih, različnih in neposrednih aktivnostih delovnih ljudi in občanov v splošnih obrambnih pripravah domovine. V okviru osnovnih družbenih potreb in obrambnih priprav, glede angažiranosti pripada vezi sindikatov eno od vidnih mest v pripravah delovnih ljudi za vseljudsko obrambno vojno. Mesto in vloga zveze sindikata v vseljudski obrambi in družbeni samozaščiti izhajata iz zgodovinskih interesov delavskega razreda pri izgradnji takega sistema vseljudske obrambe, ki bo trajno zagotovil neodvisnost in svobodo SR Slovenije in SFR Jugoslavije.

To je ugotovitev komisije za vseljudsko obrambo pri svetu Zveze sindikatov Jugoslavije, iz katere izhaja trajna programska orientacija na osnovi katere, kakor so rekli na seji, zveza sindikatov smatra za svojo dolžnost, da s politično aktivnostjo prispeva h krepitvi spoznanja naših delovnih ljudi, da je v pogojih mednarodnih odnosov, ki vladajo v sodobnem svetu, oblikovanje lastne obrambne sposobnosti nujna življenjska potreba. Delavski razred je v naši domovini masovno angaži-

(Nadaljevanje na 3. strani)

OB LETOŠNJEM SVETOVNEM DNEVU ZDRAVJA – V ČEM JE PREDNOST CEPLJENJA

Svetovni dan zdravja, ki ga praznujemo letos na današnji dan, to je, na obletnico, ko je pričela veljati ustanovna listina svetovne zdravstvene organizacije, je namenjen cepljenju otrok z geslom CEPI IN ZAVARUJ SVOJEGA OTROKA, oziroma kot smo geslo prevedli pri nas, CEPLJENJE – OSNOVNO VARSTVO OTROK. Kot prispevek našega glasila k temu delovnemu praznovanju objavljamo prispevek pod gornjim naslovom avtorja Gina LEVIJA, povzetega iz revije Zdravstveno varstvo štev. 4, ki je v celoti namenjena letošnjemu svetovnemu dnevu zdravja.

(Nadaljevanje na 8. stran

»Človek postaja človek, individuum, celovita osebnost v pravem pomenu besede šele v procesu njegovega osvobajanja izpod jarma gole materialne nuje, v nenehni rasti produktivnosti dela in delavčevega prostega časa, v katerem se lahko vsestransko razvija njegova osebnost.« (Karl Marx)

Ta čas, ki omogoča uresničevanje citirane Marxove misli, živimo danes mi v socialistični samoupravni družbi, pa vendarle se teh globokih misli prav redkokdaj zavedamo. Razvoj tehnologije in produktivnosti dela sta nam ravno v naši socialistični družbi omogočila, da smo že pred leti krepko skrajšali delovni čas, oziroma povečali delavčev prosti čas. Izračuni kažejo, da imamo na teden na voljo 168 ur, od česar porabimo za delo in prihod ter odhod z dela 50 ur, tako da nam tedensko ostane 118 ur kosmatega prostega časa. Če od tega odštejemo 74 ur, to je, 12 ur dnevno za telesne potrebe in socialno moralne obveznosti, potem nam tedensko ostane še 44 ur čistega prostega časa, ali okrog šest ur dnevno. Verjetno bi bila zelo zanimiva strokovna analiza, kako ga posamezniki izkoriščamo.

Dejstvo je le, da sta ravno to povečevanje prostega časa in človekova naravna potreba po udejstvovanju med ljudmi razvila celo vrsto konjičkarjev, oziroma hobijevcev, ki se v prostem času ukvarjajo z vsemogočim, od zbiranja značk, etiket in podobnega, do zbiranja znamk in izdelovanja različnih miniaturnih maket.

Seveda pa k povečanemu prostemu času moramo dodati tudi to, da ima človek ob postopni racionalizaciji in mehanizaciji dela in načina življenja, tudi vedno več odvečne energije in da zato tudi nastopajo vedno nove potrebe po prostem udejstvovanju in novi kulturi. Tako se je tudi v praznino prostega časa vrinilo več novih udejstvovanj. Pri tem je mišljen sodobni turizem v vsej svoji celovitosti in seveda izreden razmah športnega udejstvovanja ter razvoj številnih novih tekmovalnih panog. Mednje sodijo športne zvrsti, ki so nekoč pomenile najtežje hlapčevsko — suženjsko delo, kot na primer tekme v veslanju, v košnji, žaganje drv, oziroma drevja in podobno. Iz tega izhajajo tudi različna sindikalna tekmovanja, masovna gibanja za TRIM itd.

Vse to očitno kaže, kako človeku poleg večje količine prostega časa, ob mehanizaciji in avtomatizaciji dela ostajajo tudi odvečne sile, ki jih na različne načine izrablja, včasih tudi v negativnem smislu — pretepi, namerne poškodbe javnih naprav, oziroma okolja in podobno.

POSLEDICE NARAŠČANJA PROSTEGA ČASA SO TUDI V PODALJŠANEM ŽIVLJENJU ČLOVEKA

Ob vseh teh ogromnih spremembah pa ne smemo mimo izrednih tehničnih pridobitev civiliziranega sveta, kamor sodijo vsa družbena občila ali, kot pravimo, masovni komunikacijski mediji, kot so film, televizija, radio, časniki, revije, gramofonske plošče, fotografija itd. Vsa ta sredstva lahko smatramo kot izreden uspeh razuma, ki lahko pomembno izpopolnjujejo človekov prosti čas, kot sredstva, ki izredno veliko prispevajo k izobrazbi in kulturni razgledanosti ter blagostanju današnjega človeka. Nasproti temu pa moramo postaviti vprašanje, ali vsa ta sredstva, ki vedno bolj neposredno posegajo v sooblikovanje človeka kot posameznika in v družbo, v kateri živi, s svojo programsko zasnovo zasledujejo našo skupno programsko politiko osvobajanja človeka in dela. Najbrž bomo brez težave ugotovili, da nam še prepogosto zelo nasilno vsiljujejo nam povsem tuje nazore, malomeščansko miselnost, potrošništvo in podobno.

Skozi nekatere od teh medijev je današnji človek postal človek živih slik in žive besede, ni se mu potrebno več naprezati z branjem in razmišljanjem. Literarna dela lahko danes brez umskega napora spremlja prek televizijskih ekranov, prav tako lahko spoznava svet in zgodovino. To z drugimi besedami pomeni, če k temu prištejemo še sodobni kompjuter, elektronske računalnike in kibernetične usmerjevalce misli, da mehanizacija in racionalizacija nista človeka razbremenili samo težkega fizičnega dela, temveč tudi težkega umskega napora.

Tako so s povečanim človekovim prostim časom in zmanjšano fizično in umsko obremenitvijo nastajale nove kulture človekovega udejstvovanja. Nas pa družbeni razvoj sili v razmišljanje o takih delavčevih udejstvovanjih v prostem času, prek katerih se bo resnično razvijala njegova celovita, ustvarjalna osebnost. Prav gotovo v naši samoupravni socialistični družbi, v kateri delavec postaja nosilec združenega dela, družbene reprodukcije in politične oblasti, v kateri smo si zadali za svoj cilj osvoboditev dela in človeka, ki je v bistvu kulturni boj za odpravo razlik med umskim in fizičnim delom, boj za osvoboditev neposrednega proizvajalca izpod suženjske podrejenosti delitvi dela, pomembno vlogo igra delavčev prosti čas, oziroma programiranje in organizacija prostega časa.

»Če je ena od blagodejnih posledic naraščanje prostega časa tudi v podaljšanem življenju, potem moramo biti dosledni in človeka tudi za to podaljšano življenje vzgajati. Vzgoja v uporabi prostega časa: kako naj prosti čas kot »tretja sila« oblikuje človekovo osebnost, to bo morala postati redna institucija za odrasle v današnji družbi.« (Vladimir Jankovič)

Avtor je poudaril odrasle predvsem zato, ker le-ti to prenašajo v družino kot najpomembnejši dejavnik vzgoje osebnosti, mladi pa bodo morali več vzgoje o uporabi prostega časa dobiti v šolah.

Če iz vsega tega poskušamo potegniti določen zaključek, potem nas vse to mora prepričati, da ima vsebina koristenja človekovega prostega časa izreden pomen za humanizacijo delovnih in življenjskih razmer, za stalno vzdrževanje in krepitev psihofizičnih lastnosti delovnega človeka in za povečanje njegove delovne storilnosti, za obogatitev njegovega kulturnega življenja in za popolnejšo afirmacijo njegovih ustvarjalnih sposobnosti.

Vse to pa pomeni, da to vprašanje ni samo stvar določene strokovne službe ali posameznikov, temveč stvar organiziranih socialističnih sil, predvsem sindikalnih organizacij in samoupravnih organov. Prav bi bilo, da bi o tem enkrat tudi v Železarni bolj poglobljeno spregovorili, in nedvomno se nam bo ponovno razkrilo že tolikokrat ogrevano vprašanje kulturnih prostorov, osrednjega delavskega kulturnega doma, čitalnic, klubskih prostorov, rekreacijskih površin, pa tudi že nekajkrat v prazno vržena zahteva po delovnih mestih kulturnih animatorjev.

NEKATERI PROBLEMI . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

približno enak zaslužek«. Razpon med panogami z najnižjim in najvišjim povprečnim osebnim dohodkom se je v Jugoslaviji zmanjšal od 1:1,53 v 1970. letu na 1:1,30 30 1973. letu. Približali smo se načelu, da so med panogami upravičene tiste razlike, ki so posledica poprečno večje zahtevnosti dela ali pa težavnejših delovnih pogojev. Zmanjšal se je neupravičeni vpliv pogojev gospodarjenja posameznih panog na višino poprečnih osebnih dohodkov, čeprav se ga še vedno nismo povsem znebili. Sistem samoupravnih sporazumov, zlasti tistih, ki so uvajali za oblikovanje mase sredstev za osebne dohodke formalna merila in so temeljili zlasti na kalkulativnih osebnih dohodkih, odvisnih od formalne kvalifikacije delavcev, so imeli za posledico tudi neželeno zoževanje razlik med osebnimi dohodki posameznikov. Uravnilovka s razponov osebnih dohodkov med mejnimi kategorijami strokovne izobrazbe (visoka strokovna izobrazba in nekvalificirani delavci), ki so se zmanjšali od 2,93 1970. leta na 2,69 leta 1974.

To je bilo najbolj vidno v gospodarstvu, kjer se je razpon zožil od 2,98 na 2,70, in sicer najočitneje v industriji, kjer se je zožil od 2,99 na 2,63 (podatki za SFRJ). Moramo pa upoštevati dejstvo, da se takšna gibanja osebnih dohodkov pojavljajo povsod po svetu, kajti s povečanjem poprečnega standarda družbe naraščajo najnižji osebni dohodki hitreje od najvišjih — delovni pogoji namreč relativno pridobivajo pomen, težavnejših pogojev pa je poprečno več pri manj zahtevnih delih. Vendar je bil ta proces zadnja leta očitno prehiter. Za družbo pa je bila še bolj škodljiva uravnilovka v okviru istih del, istih delovnih mest in istih kvalifikacij.

Ko namreč pridemo do tega, da vsi inženirji, na primer, prinesejo domov enako debele kuverte, potem se njihovo zanimanje za ustvarjalnost povsem izgublja. Razlike v delu in delovnih uspehih se zmanjšujejo. Saj poznamo šalo: »V kolektivu so ugotovili, da uravnilovka ni pravična za tiste, ki največ in najbolje delajo, zato so sklenili, naj delajo v prihodnje ti delavci manj in slabše.«

Pomanjkanje spodbude v obliki zelo majhnih razlik v osebnih dohodkih za bistveno večje delovne uspehe je začelo vplivati zlasti na zanemarjanje organizacije dela. Odpirati so začeli, na primer, mesta, ki sploh niso bila potrebna, ker ni bilo nobenih kazalcev, da so nepotrebna. Delavci so opazili, da je mogoče dobro zaslužiti le izven delovnega mesta, po delovnem času, in se je njihova pobuda vse bolj obračala v to smer.

Družbena posledica te preusmeritve posameznikov pa je bilo bistveno zmanjševanje rasti produktivnosti dela — kljub občutno povečanim investicijam v modernizacijo opreme.

Delavec, ki se je tako odmikal od svoje vloge v združenem delu, je izgubil zanimanje za ravnanje, ki naj bi bilo značilno za samoupravljalca. Tako se je širil pojav »posameznikov«, ki jim je zaposlitev pomenila predvsem socialno zavarovanje, življenje delovne organizacije pa ni bila njihova skrb, saj je bil njihov dejanski interes izven združenega dela. Takšni delavci pa so postali dober objekt tehnokratske oblasti.

Zakon o združenem delu zahteva čim hitrejše spremembe, da bi vse te slabosti čimprej premostili.

Zakon predvsem odklanja delitev opravil na »merljiva« in »nemerljiva«. Danes približno polovica delavcev v gospodarstvu, še več pa v drugih dejavnostih, prejema osebne dohodke brez ugotavljanja uspehov njihovega dela. V rabi so razni sistemi »predvidevanih rezultatov«, najpogosteje kvalifikacij, delovna mesta so ocenjena na temelju sistematizacije ali na podlagi analitične ocene itd. To velja tudi za delavce, od katerih pobud, intelektualnega truda in dobrega odnosa do dela je odvisen splošni napredek, kajti med njimi so zlasti organizatorji dela. Ignoriranje njihovega dela, nepriznavanje uspehov njihovega dela pomeni zmanjševanje njihovega interesa za dobro delo. Objektivno to pomeni slabše delovne uspehe, kot pa bi jih lahko dosegli, kar škoduje njim samim kot tudi vsej družbi.

Ko zakon o združenem delu odklanja »nemerljivost« katerega koli dela in tako usmerja k uporabi ene največjih rezerv naše družbe, usmerja hkrati k boljši organiziranosti dela. Ko namreč za vsakega delavca posebej ugotovimo njegovo delo in tako tudi njegov prispevek k ustvarjanju dohodka temeljne organizacije, dejansko pridemo do ugotovitve, da nekdo ne dela dovolj, skoraj nič, ali pa je njegovo delo celo nepotrebno, če je delovno mesto zanj samo izmišljeno. Tako se povečuje vsota opravil, ki jih je mogoče postoriti z obstoječim številom delavcev TOZD, kar dejansko prispeva k večanju ustvarjenega dohodka, povečuje pa tudi sredstva za osebne dohodke. Tako neboleče odpravljamo delovna mesta, ki so nepotrebna, ker ne pripomorejo k ustvarjanju večjega dohodka.

Pri izdelavi novih pravilnikov o delitvi sredstev za osebne dohodke se znova srečujemo z vprašanji meril delovnih uspehov. Nekatere delovne organizacije so se začele ukvarjati s tem tako, da »rehabilitirajo« sisteme, ki so jih pred leti nehale uporabljati, na primer, norme — skupinske in posamične. Drugod so začeli izdelovati, sami ali s pomočjo institucij, analitične ocene delovnih mest ali vsaj opise in popise del. Vsi količkaj resni poskusi, zlasti v organizacijah, kjer nekaj let niso uporabljali nobenih meril in je zaradi tega produktivnost stagnirala, dajejo zdaj presenetljivo hitre in velike proizvodne rezultate. Ti rezultati so še večji zategadelj, ker smo v začetni fazi splošnega oživljanja proizvodnje in torej tudi trg podpira večjo proizvodnjo in večanje produktivnosti.

Vendar gre za mnogo bolj zapleteno strokovno in politično nalogo: naše težnje segajo precej dalj od omenjenih pojavov. Treba je uporabiti osnove in merila, na katere opozarja zakon o združenem delu. Še letos je treba proučiti ustrezna merila za vsa opravila, kar pomeni, da moramo imeti seznam vseh del v temeljni organizaciji in da moramo poznati zahtevnost del, pogoje dela in normalno količino in kakovost izdelkov — ob normalni uporabi materiala, energije, časa itd. Poznati moramo razmerje med različno zahtevnimi vrstami dela. Vse faze strokovnega pripravljalnega dela morajo biti odprte vsakemu delavcu, zlasti delavcu, ki neko delo opravlja, in vsem njegovim sodelavcem.

Ugotoviti moramo, kako gospodarimo z družbenimi sredstvi, torej z minulim delom. Potreben je čas, da dosežemo čim širše soglasje vseh delavcev o vseh predlaganih osnovah in merilih. Treba je imeti čas za oblikovanje dogovorjenih osnov in meril v nov pravilnik o osebnih dohodkih, za to, da delavski svet izdela predlog pravilnika, ki ga na referendumu sprejemejo vsi delavci v TOZD (463. člen zakona o združenem delu).

Tako bo konec leta okrog pet milijonov delavcev naše države v več kot 40.000 TOZD z referendumom končalo eno največjih akcij za uresničevanje zakona o združenem delu. S sprejemanjem novih pravilnikov pa delo še ne bo končano. Potrebno je trajno iskanje še boljših rešitev, ki nam jih bo ponujala praksa. Vsaka TOZD je živ organizem, ki se razvija, odpirajo se nova dela, spreminja se tehnologija proizvodnje, organizacija dela se izboljšuje in vse to se mora izraziti v dohodku in osebnih dohodkih.

Andrej Grahor — Gospodarski vestnik štev. 12, 31. marca 1977

STANJE IN POJAVI . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

slovenskih občinah, kar je razvidno iz republiškega poročila, bolj prisotna druga oblika delovanja družbenega pravobranilca samoupravljanja, to je, uporaba pravnih sredstev za varstvo samoupravnih pravic in družbene lastnine kot družbenopolitična preventivna dejavnost. Prvo leto delovanja občinskega pravobranilca samoupravljanja je tudi pokazalo, da je pomanjkljivo razvita praksa medsebojnega obveščanja o stanju in pojavih pri samoupravnem urejanju družbenih razmerij med njim in sindikalnimi organizacijami v temeljnih organizacijah združenega dela, delovnih organizacijah, kakor tudi z organizacijami SZDL. Iz tega, je dejal na seji namestnik družbenega pravobranilca samoupravljanja občine Vasilij Koman, izhajajo tudi nekatere konfliktne situacije med tem družbenim organom in izvršnimi organi sindikata in SZDL. Ob tem je poudaril, da je napačno mišljenje nekaterih, ki menijo, da je družbeni pravobranilec samoupravljanja avtomatični zagovornik in branilec delavca, ki pride na posvet, oziroma ni avtomatično njegov »advokat« pred sodiščem združenega dela.

Iz dosedanje enoletne prakse delovanja družbenega pravobranilca samoupravljanja v občini je razvidno, da k njemu prihajajo delavci predvsem s svojimi osebnimi individualnimi interesi, manj pa s kolektivnimi, skupnimi problemi. Premalo so bile pobudnice reševanja perečih problemov sindikalne in druge družbenopolitične organizacije, kakor tudi samoupravne delavske kontrole v posameznih sredinah. Ker družbeni pravobranilec samoupravljanja v individualnih primerih mora zastopati širše družbene interese, bi bila potrebna čvrsta povezava, predvsem s sindikalnimi organizacijami v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih organizacijah zaradi skupnega reševanja ne samo problemov posameznikov, ampak tudi širših sistemskih problemov pri samoupravnem urejanju družbenih razmerij.

V letu 1976 je družbeni pravobranilec samoupravljanja občine Jesenice obravnaval 101 zadevo. Zanimivo je, da so od 60 zadev, ki imajo pomen za posameznega delavca, delavci sami sprožili 54 postopkov, šest pa organizacije združenega dela. Od 41 zadev, ki imajo splošen in skupen pomen, pa so prizadeti delavci sprožili sedem postopkov, 34 postopkov pa organizacije združenega dela, poslovodni in upravni organi, družbenopolitične organizacije ali sam družbeni pravobranilec samoupravljanja. To na eni strani tudi dokazuje, da je ta institucija v javnosti postala hitro znana.

Ob sklepu svojega enoletnega poročila družbeni pravobranilec samoupravljanja v občini Jesenice Albin Kobentar ugotavlja:

Samoupravno organiziranje delavcev v združenem delu in samoupravno sporazumevanje o združevanju v zadnjem letu ni bistveno napredovalo. Največ prizadevnosti in aktivnosti je bilo v železarni Jesenice, toda tudi tu so se priprave na odločitve zavlekle. S tem v zvezi je tudi pridružitev delovne organizacije Kovinoservis, kjer so bile med letom dokaj slabe samoupravne in politične razmere.

Na področju sistema delitve osebnega dohodka so najbolj sporne in zaostrene razmere v SFL — TOZD HE Moste, kjer kljub večjemu številu predlogov in variantam niti do konca leta 1976 ni bilo zakonitih samoupravnih rešitev.

Na področju delovnih razmerij in kršitev delovnih dolžnosti se pogosto pojavlja nepoznavanje predpisanih postopkov, nespoštovanje procesnih pravil (vročanje, roki ipd.), nedoslednost do osnovnih pravnih pravil (obkazovanje, materialna resnica itd.), nezakonito sklepanje in odločanje — nesklepčnost organov ipd. (primeri v železarni Jesenice, bolnici Jesenice in drugje).

Posebno problematiko predstavlja samoupravljanje v majhnih delovnih organizacijah na področju gospodarstva in na področju družbenih dejavnosti, kjer ob majhnem številu zaposlenih niso zagotovljene možnosti za pravilno izvrševanje samoupravnih pravic. Posebno težavne razmere so v tistih enotah in poslovalnicah, pri katerih je sedež organizacije združenega dela izven občine (trgovske poslovalnice, špeditерske izpostave, poslovne enote ipd.). Delavci nekaterih takih enot sploh ne vedo, ali so povezani in združujejo delo v temeljno organizacijo združenega dela ali v enovito ali sestavljeno delovno organizacijo in kakšne samoupravne pravice in razmerja imajo.

Za nadaljnje delovanje na področju varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine je potrebno predvsem stalno izpopolnjevanje samoupravne interne zakonodaje, na podlagi določb zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov, ki bodo še izdani.

Poseben pomen pripisujemo nujni ureditvi razmerij med TOZD in delovnimi skupnostmi skupnih služb v delovnih organizacijah. Veliko dela je na področju ureditve sistema nagrajevanja po delu ter ustavni in zakonski ureditvi delovnih razmerij. Pri tem ne gre le za pravno učinkovitost, temveč in predvsem za družbenopolitično angažiranost in doslednost v izvajanju zastavljenih nalog.

KJER SE DELO DRUŽBENEGA PRAVOBRANILCA SAMOUPRAVLJANJA NEHA, SE ZAČNE DELO SODIŠČA ZDRUŽENEGA DELA

V letu 1975 je sodišče združenega dela v Kranju, ki deluje za pet gorenjskih občin, v enajstih mesecih sprejelo 60 spornih zadev, v letu 1976 pa že 152. Predloge za rešitev spora pred sodiščem združenega dela so v 132 primerih (nad 86 %) vložili delavci, v 12 primerih (8 %) organizacije združenega dela in v osmih primerih (nad 5 %) družbeni pravobranilci samoupravljanja z Jesenic, Kranja in Radovljice. Pregled delovnih organizacij po spornih zadevah nam pokaže, da v lanskem letu posebno izstopa železarna Jesenice s 14 primeri in Tekstilindus Kranj z desetimi primeri, sledi pa več delovnih organizacij s štirimi in petimi primeri.

Med spori, ki so bili na sodišču združenega dela v preteklem letu rešeni, prevladujejo denarni zahtevki (43 primerov), prenehanje delovnega razmerja (34 primerov), preme-

(Nadaljevanje na 7. strani)

MESTO, VLOGA IN NALOGA SINDIKATA . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

ran v sferi mnogoštevilnih družbenih nalog, ki imajo temeljno pomembnost za uspešno vodenje obrambne vojne. Delavski razred v vsakodnevni samoupravljavski praksi dokazuje visoko stopnjo domovinske zavesti glede neobhodnih obrambnih naporov, kot bistvenega pogoja za ohranitev svoje svobode in neodvisnosti države. Prepričan je, da koncepcija vseljudske obrambe predstavlja edino alternativo obrambe in zaveda se, da izgrajevanje sistema vseljudske obrambe predstavlja obliko, ki zagotavlja maksimalno in uspešno angažiranje ljudskih in materialnih potencialov ter da na najbolj ustrezen način ustvarja pogoje za aktivno udeležbo delovnih ljudi pri oblikovanju politike ljudske obrambe in družbene samozaščite.

URESNIČENE SO VELIKE NALOGE

Zveza sindikatov Jugoslavije s svojo aktivno angažiranostjo kontinuirano usmerja prizadevanja delavskega razreda na nekoliko temeljnih področjih in jih usklajuje s potrebami in načrti družbenopolitičnih skupnosti, pri čemer je z realizacijo teh nalog v dosedanjih obrambnih pripravah delovnih organizacij in družbe v celoti uresničila velike naloge. Tak odnos do obrambnih priprav in doseženi uspehi, je bilo ugotovljeno na drugem kongresu samoupravljavcev, predsedstvu CK ZKJ, zvezni konferenci SZDL in desetem kongresu ZKJ, pomeni največji dosežek jugoslovanske socialistične družbe v njeni vsestranski samoupravni preosnovi.

Delavski razred predstavlja pomemben odstotek oboroženih sil naše domovine – JLA, teritorialne obrambe, civilne zaščite in masovno udeležbo v enotah delovnih organizacij. Zato usklajevanje vojnih potreb proizvodnje sodi v tiste obveze, ki jih večkrat ni mogoče popolno regulirati samo s plani, temveč tudi s prizadevanji sindikalnih organizacij in njihovim sodelovanjem z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in organi v občini.

Samoupravna praksa je pokazala, da organizacije zveze sindikata sprejemajo obrambo domovine kot svojo pravico in dolžnost in da v svojo redno dejavnost uvrščajo delo v okviru obrambnih priprav. Ta dejavnost se predvsem kaže: v masovnem vključevanju delovnih ljudi v usposabljanje s področja obrambe in družbene samozaščite, v organizaciji civilne zaščite, izdelavi vojnih in izvodnih načrtov, v normativnem urejanju zadev s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite v delovnih organizacijah in poslovno.

Zveza sindikatov kot politična organizacija delavskega razreda Jugoslavije se trajno prizadeva za notranjo kohezijo naše samoupravne socialistične družbe, kot temeljnega pogoja za ohranitev svobode in neodvisnosti domovine. Zato ima delavski razred, kakor je poudarjeno v programskih nalogah komisije za vseljudsko obrambo pri svetu Zveze sindikatov Jugoslavije, pravico, potrebo in zgodovinsko dolžnost, da izvaja vsekakršno obnašanje in dejavnost, pri čemer izhaja iz interesa obrambe svobode in neodvisnosti domovine, kot najzvišenejšega cilja in največje družbene vrednote. Za ustvarjanje vsega tega pa sta poleg socialističnega patriotizma neobhodno potrebni revolucionarna odgovornost in aktivnost slehernega državljana in organizacije.

Zavedajoč se neobhodnosti trajnega prizadevanja za posodobljanje in krepitev materialne osnove vseljudske obrambe in družbene samozaščite, organizacije Zveze sindikatov razvijajo razumevanje v delavskem razredu za potrebe in pozitivna stališča glede ustreznega materialno-finančnega prispevka za ljudsko obrambo, ki ga njihove delovne organizacije morajo ustvariti. Poleg tega se organizacije sindikata prizadevajo za dosledno spoštovanje in uresničevanje ustavnih in zakonskih določil, statutov in drugih dokumentov, s katerimi se pravno sankcionirajo zadeve s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite. Pri tem pa ustvarjajo trajen samoupraven in demokratičen vpogled v njihovo delovanje in onemogočajo ter preprečujejo vse oblike in načine mistifikacije in odtujevanja delovnega človeka od dejavnosti na področju obrambe domovine.

NALOGE SINDIKATOV V SLO

Zveza sindikatov Jugoslavije v svojih programskih nalogah in obvezah pri krepitvi sistema vseljudske obrambe in družbene samozaščite navaja, da splošni koordinator njihove politične aktivnosti, na osnovah politične in idejne platforme Zveze komunistov Jugoslavije, mora biti Socialistična zveza delovnih ljudi Jugoslavije, kot najširša fronta družbenopolitične aktivnosti in družbenega samoupravljanja delovnih ljudi. Tako je poudarjeno tudi v uvodnih načelih zakona o ljudski obrambi.

V okviru svojih programskih nalog se zveza sindikatov stalno prizadeva za sistematično spremljanje rezultatov pri razvoju sistema in izgrajevanja vseljudske obrambe ter za uresničevanje tega v vseh sredinah. To pa zaradi oblikovanja realne ocene z namenom, da prispeva k izboljšanju in obogatitvi našega obrambnega sistema. Z upoštevanjem pomembnosti in družbenega pomena obrambnih priprav v delovnih organizacijah, kakor tudi višine finančnih sredstev se bodo sindikati prizadevali za še bolj redno organiziranje teh priprav pri pristojnih družbenih skupnostih, še posebno s posredovanjem dolgoročnih in preglednejših zahtev, ki jih morajo uresničiti, kakor tudi z nudenjem ustrezne strokovne pomoči pri uresničevanju teh zahtev.

Zveza sindikatov Jugoslavije se bo v svoji programski orientaciji glede nadaljnjega podružbljanja vseljudske obrambe in družbene samozaščite tudi v bodoče prizadevala za strokovno usposobljenost kadrov za delo na področju ljudske obrambe v delovnih organizacijah, kakor tudi za nudenje strokovne pomoči posebnim strokovnim službam, kakor to delajo posamezne delavske univerze in center delavskega samoupravljanja. Pri nadaljnem izpopolnjevanju koncepcije vseljudske obrambe in družbene samozaščite, zasnovane na razvoju samoupravnih odnosov, se bo Zveza sindikatov v okviru svoje aktivnosti in vloge, skupaj z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami, trajno prizadevala in prispevala, da bo naš obrambni sistem kontinuirano izpopolnjevan. Tako da bo ideja vseljudske obrambe postala materialna sila s ciljem nadaljne krepitve samoupravnega položaja delovnega človeka, v katerem bodo on in njegovi interesi postali osnovna socialna sila, ne samo v našem obrambnem sistemu, temveč tudi v ostalih sferah celokupnega družbenega življenja, ki mu pripada.

Na vseh nivojih svoje organiziranosti se bo zveza sindikatov, skupaj z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami prizadevala za priprave za vseljudsko obrambo, pri čemer je še posebno pomembnen delež v teh pripravah v organizacijah združenega dela in v mestnih skupnostih. Osnovne organizacije sindikata morajo biti nosilke kadrovanja za pravilen sestav odborov za vseljudsko obrambo v temeljnih organizacijah združenega dela in v občinah. Skrbeti morajo za usposabljanje s področja obrambe in zaščite tako delegatov v samoupravnih organih kakor članstva nasploh. Skrbeti morajo za pravilno in pravočasno informiranje članov s področja aktualnih dogajanj in inovacij s področja vseljudske obrambe.

Sindikati in ostale družbenopolitične organizacije uresničujejo svojo vlogo in naloge v temeljnih organizacijah združenega dela prek odborov za vseljudsko obrambo, ki imajo nalogo: da vodijo in usklajujejo priprave v temeljnih organizacijah združenega dela in v delovni organizaciji glede vseljudske obrambe; da programirajo in organizirajo strokovno usposabljanje; pripravijo in sprejmejo obrambni načrt; predlagajo sprejemanje samoupravnih dokumentov in ukrepov s področja vseljudske obrambe; pripravlja možne oblike, metode in forme odpora, ki najbolj ustrezajo TOZD in delovni organizaciji; organizirajo obrambno vzgojo; seznanjajo delavce z njihovimi nalogami in konkretnimi zadolžitvami v primeru vojne: skrbijo, da se uresničujejo varnostno-zaščitni ukrepi v pripravah za vseljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

Svetislav Nikolić

SKUPNA SEJA SINDIKALNEGA ODBORA IN SEKRETARIATA ZK TOZD VZDRŽEVANJE

V petek, 1. aprila, sta se na skupni seji sestala sindikalni odbor in sekretariat osnovne organizacije ZK TOZD Vzdrževanje. Skupno sejo so narekovali nekateri problemi, ki se pojavljajo v TOZD.

V uvodu je predsednik sindikalnega odbora seznanil vse prisotne z navodilom o delu sindikalne organizacije v zvezi z uveljavljanjem delitve osebnih dohodkov po delu in rezultatih dela v TOZD. Navodilo je posredovala Zveza sindikatov Jugoslavije in se nanaša na uresničevanje zakona o združenem delu, ki daje sindikatom pomembne naloge in odgovornosti.

V zvezi s tem je bil tudi govor o seji DS TOZD, in sicer zaradi tega, ker člani niso bili, oziroma niso dobili materiala skupaj z vabilom, ampak delno šele na seji, kategorizacija delovnih mest pa sploh ni bila razmnožena, ampak jo je na seji razlagal vodja delovne enote. Vsi člani, prisotni na seji, so soglašali, da je to že drugič, da delegatom delavskega sveta ni bilo pravočasno dostavljeno gradivo, ampak je bilo le-to posredovano v nekaj izvodih na seji. Izgovor, da ni bil material pravočasno pripravljen, ni opravičljiv in v bodoče ne bo upoštevan. Zahteva, da mora biti gradivo za sejo dostavljeno pravočasno članom, izhaja iz tega, da se delegati pred sejo lahko posvetujejo v svoji samoupravni delovni skupini, ki jih je izvolila kot delegate, in da se tudi sami lahko pripravijo za tvorno sodelovanje na seji. Ta zahteva je utemeljena, ker delegati v delavskem svetu na sejah morajo posredovati mnenje baze, še posebno, kadar gre za odločanje o stvareh, ki so neodtujljiva pravica delavcev.

Na seji je vodja TOZD Franc Brelih seznanil navzoče o dejanski situaciji v Železarni v prvem tromesečju. Žal so na voljo samo količinski kazalci, ki pa so zelo porazni, saj izkazujemo kar za 6.000 ton manjšo proizvodnjo, kot smo načrtovali. Spričo teh podatkov prav gotovo tudi finančni rezultati ne bodo dosti bolj ugodni. Pod temi vtisi in znanimi stališči, da morajo biti osebni dohodki odvisni od delovnih uspehov, se je razvila razprava o novih kategorijah za posamezna delovna mesta, še več pa je bilo govora o počasni zasedbi posameznih delovnih mest. V razpravi je bilo poudarjeno, da preveč govorimo o kategorijah, vse premalo pa o zadolžitvah na novih delovnih mestih.

Rečeno je bilo, da vse preveč dolgo traja razmeščanje kadra, kar prav gotovo ne vpliva ugodno na proizvodnjo. Ta problem je bil nakazan že na letni konferenci sindikatov Železarne, kakor tudi na zadnji konferenci Zveze komunistov Železarne.

Odprto je bilo vprašanje, ali so doseženi uspehi v proizvodnji v prvih treh mesecih taki, da bi lahko prenesli takšen premik OD, ki ga predvideva nova kategorizacija. Drugo pa je, ali je cilj reorganizacije v tem, da predvsem tistim, ki imajo že sedaj razmeroma visoke grupe, lete še povečamo. Take napake smo že pred kratkim napravili, ker smo dogovor, da povečamo OD za eno grupo tistim, ki imajo poklicne šole, in najnižjim kategorijam v administraciji, zmaličili. Cilj samoupravne reorganizacije je bil povečati neposreden vpliv proizvajalcev na boljše gospodarjenje. Tu pa smo ponovno obšli samoupravne delovne skupine, katerim dajemo v javnosti tako velik pomen.

Na seji so govorili o kandidatih za srebrni znak sindikatov, ki jih vsako leto občinski sveti Zveze sindikatov predlagajo, in predlagali dva kandidata, oba dolgoletna sindikalna aktivista. Seveda bo o tem dokončno odločala komisija pri občinskem sindikalnem svetu.

Na seji so tudi potrdili predloge sindikalnih skupin za člane posameznih komisij. Pri tem je bilo poudarjeno, da posamezne komisije začnejo takoj z delom. Imenovali so tudi tričlansko komisijo za odlikovanje.

Ob sklepu seje je bilo poudarjeno, naj delegati iz sindikalnih skupin o nakazanih problemih razpravljajo s člani sindikata ter potem na seji odbora stališča, sprejeta v sindikalnih skupinah, tudi zagovarjajo. Kolikor bolj bodo delegati pri tem delu aktivni, toliko bolj se bodo uveljavljala stališča, sprejeta v bazi. V tem je tudi bistvo uveljavljanja zakona o združenem delu v praksi. Tako bosta sindikalni odbor, kakor tudi osnovna organizacija Zveze komunistov v naši TOZD skušala reševati problem in aktivno sodelovati pri oblikovanju, ne samo pri registriranju posameznih dogajanj.

Stane Torkar

PONOVNA PRODAJA KLIP KLAP GARNITUR

Obveščamo vse člane kolektiva, da bo ponovna prodaja KLIP KLAP garnitur v ponedeljek, dne 18. aprila, od 10. do 16. ure v Delavskem domu pri Jelenu na Jesenicah. Obrazce za posojilo lahko dvignete na sindikatu Železarne – do petka, 15. aprila.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 11. 4.	ZUPANČIČ MARTA	BAK DUŠAN
TOREK – 12. 4.	ZUPAN MIRKO	NOČ BRANKO
SREDA – 13. 4.	KRAPEŽ BERTI	PEZDIRNIK JOŽE
ČETRTEK – 14. 4.	TORKAR STANE	NOVAK FRANC
PETEK – 15. 4.	TUMA SLAVKO	VEHAR JANEZ
SOBOTA – 16. 4.	RAVNIHAR PETER	TRONTELJ MARJAN
NEDELJA – 17. 4.	ENIKO VANDA	LOGAR IGOR

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD-VET.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 11. do 16. aprila bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: I. in IV. obratna ambulanta
popoldan: II. obratna ambulanta.
V soboto, 16. aprila, samo dopoldan: IV. obratna ambulanta.

V zobni ambulanti:
dopoldan: II. zobna ambulanta,
popoldan: I. zobna ambulanta.
V soboto, 16. aprila, samo dopoldan II. zobna ambulanta.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

OBVEZNICE POSOJILA ZA CESTE

V juniju 1976 smo vpisovali posojilo za novogradnje, rekonstrukcije in modernizacije magistralnih in regionalnih cest v SR Sloveniji.

Vpis v železarni Jesenice se je izvajal po vpisnih mestih, ki so bila usklajena s prejšnjo organiziranostjo (obratih) v letu 1976 – pred sedanjo organiziranostjo TOZD, veljavno od januarja 1977. Z odtegovanjem podpisanega posojila smo začeli že z obračunskim mesecem junijem 1976 (pri izplačilu OD 15. julija 1976), oziroma postopno kasneje na obroke, kot jih je posamezni pri vpisu določil. Vsi obroki pa morajo biti odtegnjeni vpisniku najkasneje do 31. 12. 1978.

Za prvo obdobje vplačanega posojila (odtegnjeni obroki od 1. junija 1976 do 31. 12. 1976) smo od banke že prejeli obveznice. Obrok, odtegnjen pri obračunskem mesecu decembru 1976, pri izplačilu 15. januarja 1977, se šteje k drugemu obdobju izdaje obveznic. Največ lahko prejme vpisnik za leto 1976 obveznic za šest vplačanih obrokov – če smo začeli z odtegovanjem pri obračunskem mesecu juniju 1976 (izplačilo 15. VII%76). Naslednja štiri obdobja izdaje obveznic bodo vsako polletje.

Obveznice bo kuvertirala blagajna železarne Jesenice v posebnih kuvertah z listkom, na katerem bo navedena vsota vpisnikovega posojila, odtegnjenega do 31. 12. 1976. Obveznice bodo izdajale obratne personalke v ponedeljek, dne 11. aprila, na vpisnih mestih po stari organizacijski obliki – obratih.

Vsak vpisnik posojila se ob prejemu obveznic dvakrat podpiše v posebne spiske, ki so dokument o izdaji obveznic za vplačano vsoto. Obveznice se obrestujejo po deset-odstotni stopnji. Obresti se obračunajo in plačajo za nazaj z glavnico (čl. 5 navodila).

Obveznice bodo amortizirane v petih letnih anuitetah (letnih zneskih-obrokih). Anuitete zapadejo vsako leto 1. julija. Prva anuiteta zapade 1. julija 1979, zadnja pa 1. julija 1983 (čl. 6 navodila).

Obveznice so izdane v bonih po sto, petsto, tisoč in deset tisoč dinarjev.

Obveznice se vnovčujejo takole:

Vrednost obveznice din	Tek. štev. kupona	Vrednost kupona z obrestmi	Se plača prinašalcu od
100.–	1	25,65	od 1. VII. 1979 dalje
	2	31,65	od 1. VII. 1980 dalje
	3	31,65	od 1. VII. 1981 dalje
	4	31,65	od 1. VII. 1982 dalje
	5	31,60	od 1. VII. 1983 dalje
		skupaj 152,20	
500.–	1	128,30	od 1. VII. 1979 dalje
	2	158,30	od 1. VII. 1980 dalje
	3	158,30	od 1. VII. 1981 dalje
	4	158,30	od 1. VII. 1982 dalje
	5	158,10	od 1. VII. 1983 dalje
		skupaj 761,30	
1000.–	1	256,55	od 1. VII. 1979 dalje
	2	316,55	od 1. VII. 1980 dalje
	3	316,55	od 1. VII. 1981 dalje
	4	316,55	od 1. VII. 1982 dalje
	5	316,65	od 1. VII. 1983 dalje
	skupaj 1.522,85		

Pravica do vnovčenja obveznic zastara v petih letih od dneva zapadlosti posameznega kupona.

Janez Krušic

Letošnji sestanek sekcije za medicino dela slovenskega zdravniškega društva in društva medicinskih sester Slovenije ob sodelovanju instituta za medicino dela, prometa in športa je bil prvega in drugega aprila na Jesenicah

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

60. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

Predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne Emil Ažman je sklical 60. sejo odbora za četrtek, 31. marca 1977, z naslednjim dnevnim redom: pregled sklepov zadnje seje, ocena rezultatov dela v prvem četrtletju 1977, družbeni plan za II. četrtletje, operativni program za april, samoupravni sporazum o temeljih načrta razvoja poslovne skupnosti izdelave in predelave jekla za obdobje 1976 – 1980, soglasja, koriščenje IV v letu 1977 in račun športnega društva Jesenice.

Pri pregledu sklepov zadnje seje, ki ga je podal glavni direktor, so ugotovili, da so v redu izvršeni, nekateri pa so daljšega pomena in se še izvajajo. Izvršen še ni sklep pod točko 9 v zvezi z reklamacijo pločevine, ker TO Valjarna debele pločevine še ni posredovala zahtevanega poročila. Sprejeli so informacijo glavnega direktorja o ugotovitvi inšpekcijskih organov službe družbenega knjigovodstva Jesenice pri pregledu zaključnega računa.

Sprejeli so tudi informacijo finančno računskega sektorja v zvezi z izvršitvijo sklepa 58. seje z dne 28. 1., da je bil pregled odobrene, angažirane in koriščene amortizacije za leto 1976 narejen že v mesecu februarju in je priložen letnemu poročilu za osnovna sredstva in sredstva skupne porabe. V zvezi z izračunom amortizacije za leto 1977 bo podan predlog na naslednji seji.

Oceno rezultatov dela v prvem četrtletju je posredoval glavni direktor. Na osnovi ugotovitev v razpravi ter sedanjega gibanja in ocene tržišča pa so sprejeli naslednje ukrepe:

– proizvodni gospodarski načrt, opremljen z izbranimi cilji za posamezne temeljne organizacije združenega dela, mora biti na samoupravnih organih v temeljni organizaciji združenega dela ustrezno obravnavan mesečno.

– Hitreje je treba uvajati nove kriterije nagrajevanja, oziroma vezanje osebnega dohodka na ustvarjeni dohodek.

– Hladna valjarna Bela je ključna TO v Železarni, ki mora izpolnjevati planske naloge, zato ji je treba posvetiti vsestransko skrb.

– Vso skrb je treba posvetiti tudi TO Valjarna bluming štekel, zaradi preskrbe z vložkom ostalih temeljnih organizacij.

– Vodje temeljne organizacije naj uporabljajo vso strokovno pomoč strokovnih služb za postavljanje neposrednih ciljev. Za vsako temeljno organizacijo je potrebno izdelati akcijski program, po katerem bo izpadla proizvodnja prvega četrtletja nadomeščena postopno v naslednjem obdobju letošnjega leta.

– Produktivnost, ki močno zaostaja, mora biti ustrezno obravnavana, ko zahtevamo nove stroje in dodatne delavce.

Obravnavali so tudi predlog družbenega plana za drugo četrtletje in ugotovili, da predstavlja ustrezen del letnega družbenega plana. Sprejeli so oceno tržišča za drugo četrtletje, s podatki o zaostankih po količini in zaključkih po posameznih TO. Ugotovili so, da so postavljeni plan, stanje na tržišču in stanje z vložkom takšni, da je plan za drugo četrtletje z dobrim delom vseh TO mogoče izpolniti. Pri sestavi ocene za naslednje kvartale je potrebno poleg ocene stanja tržišča izdelati tudi oceno in analizo možnosti nabave vložka.

Operativni program za april ponovno odstopa od družbenega plana blagovne proizvodnje. Zato priporočajo odborom za gospodarstvo temeljnih organizacij, da operativne programe za april uskladijo z družbenimi obveznostmi za april in leto 1977.

Strinjali so se, da se podpiše samoupravni sporazum o temeljih načrta razvoja poslovne skupnosti izdelave in predelave jekla za obdobje 1976–1980.

Na predlog finančno računskega sektorja so imenovali delegata na letni skupščini Jugoslovanske investicijske banke in se strinjali z najetjem kratkoročnega kredita v znesku 2,000.000,00 din pri Beogradski banki – II. osnovni banki. Strinjali so se s spremenjenimi pogoji kreditiranja induktivnega mešalca za elektro obločno LECTROMELT peč s strani Vojnega servisa pri Narodni banki Jugoslavije in sprejeli ustrezen sklep o zaprositvi dodatnih garancij pri Ljubljanski banki, oziroma sklep o združevanju sredstev za povečan prispevek energetiki za naslednje investicije v teku: brusilni stroj, žično valjarno, skladišče elektrodni, ureditev cest, turbokompresor, predelavo žlindre, hladno valjarno, zvračalno napravo, skladišče jeklovleka in BBC peč. Za navedene investicije so sredstva združevale bivše TOZD. Po prehodu na novo organizacijo morajo nove TO pri delitvi formirane amortizacije upoštevati nastale spremembe.

Na predlog pravne službe so se strinjali s prenosom zemljišča na Blejski Dobravi na Iskro Kranj, s tem da Iskra plača vrednost objektov na tem zemljišču posebej. Sprejeli so tudi sklep o priglasitvi zemljišča dela parc. štev. 1110/1 k.o. Jesenice za gradnjo garaž in sklenili, da se to zemljišče priglasi kot nezazidano stavbno zemljišče oddelku za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve Sob Jesenice. Na predlog pravne službe pa so sprejeli še dva sklepa, v enem primeru so se strinjali z zakupno pogodbo za pravico košnje na parc. štev. 644 k.o. Koroška Bela v Javorniškem Rovtu in določili ustrezno zakupnino, v drugem primeru pa so odobrili plačilo odškodninskega zahtevka še na osnovi ocenitve iz leta 1968, ko je bilo zaradi interesa Železarne posekanih nekaj sadnih dreves.

Sprejeli so obširno informacijo o nabavi opreme za konti liv in se strinjali s predlogom komisije za ugotavljanje najugodnejših ponudb. V zvezi s tem so določili tudi osnovne parametre pogodbe, ki bo veljavna, ko dobimo uvozno dovoljenje in uredimo ostale uvozne formalnosti. Informacija v zvezi s tem bo posredovana tudi delavskim svetom temeljnih organizacij in delavskem svetu Železarne.

Strinjali so se, da se lahko angažira po TO v 1. polletju 50 % IV sredstev v okviru planiranih vsot za leto 1977.

Po mnenju članov odbora je treba predpisati postopek za sprejemanje investicij, združevanje sredstev za investicije in ostalo na samoupravnih organih, na ravni delovne organizacije in temeljnih organizacij.

Jerca Šimnic

31. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE IN INFORMIRANJE PRI DS ŽELEZARNE

Na 31. seji odbora za splošne zadeve in informiranje, ki jo je predsednik odbora Maks Klinar sklical za sredo, 30. marca, so obravnavali: odobritev normativa oddelka za operativno planiranje, potrditev začasnega normativa delovnih mest za počitniška domova v Biogradu in Crikvenici v oddelku za družbeni standard kadrovskega sektorja, navodilo za ukrepanje dežurnega vzdrževanja v primerih elementarnih nesreč, pregled sklepov zadnje seje, odobritev službenih potovanj v tujino, poročila o izvršenih službenih potovanjih v tujino.

Na predlog sektorja za ekonomiko in organizacijo so se začasno strinjali z organizacijo oddelka za operativno planiranje, ki je potreben zaradi zagotovitve usklajevanja medsebojne proizvodne problematike s področja priprave vložka in spremljanja realizacije naročil med TOZD. Sprejeli so sklep o uvedbi petih novih delovnih mest v oddelku za operativno planiranje in ukinitvi treh drugih delovnih mest. Oddelek za operativno planiranje se organizira s 1. 4. 1977.

Potrdili so začasni normativ delovnih mest za počitniška domova v Biogradu in Crikvenici v oddelku za družbeni standard kadrovskega sektorja. Dogovorili so se tudi, da se zaradi reguliranja poslovanja v počitniških domovih izvrši prenos delovnega mesta »oskrbnik počitniškega doma« iz TO družbena prehrana v DS za kadrovske, splošne zadeve ter informiranje – oddelek za družbeni standard. Sprememba tega normativa velja s 1. 4. 1977.

Na predlog vzdrževanja so sprejeli navodilo za ukrepanje dežurnega vzdrževanja v primerih elementarnih nesreč z nekaj manjšimi pripombami.

Sprejeli so tudi poročilo, kako so bili izpolnjeni sklepi zadnje seje, ter poročilo sekretarja, v katerih organizacijah, oziroma združenjih je Železarna včlanjena. Dokočno so rešili vlogo društva invalidov Jesenice, ki so jo na prejšnji seji odložili.

V tujino so odobrili službena potovanja naslednjim sodelavcem:

– Slavku Justinu, Ludviku Pavloviču, Martinu Zupanu, Ivanu Dirnbeku, Danetu Ostojiču in Jožetu Finžgarju – vsi iz valjarne žice, na Švedsko in Norveško;

– Emilu Ažmanu, Bogomilu Homovcu, Jelki Vidali in Petru Kuncu v Združene države Amerike,

– Jožetu Osvaldu v Avstrijo,

– Francu Vičarju v Italijo,

– Aleksandru Jezeršku, Bogdanu Stocca in Rudiju Kristanu v Italijo,

– Marjanu Demšarju, Emilu Ažmanu, Francu Seljaku, Stanislavu Eniko, Francu Bassaneseju in Borisu Drobnaku v Avstrijo;

– Oskarju Kürnerju, Matevžu Gluharju in Dragu Grčarju v Avstrijo;

– Janezu Bidovcu v Sovjetsko zvezo;

– Ivu Arzenšku v Bolgarijo;

– Lovru Markežu v Zvezno republiko Nemčijo;

– Francu Vičarju, Milanu Budja in Ernestu Pušniku v Švico.

Sprejeli pa so pročila o službenih potovanjih v tujino, ki so jih posredovali:

– Lovro Markež s potovanja v Zvezno republiko Nemčijo;

– Franc Vičar, Ernest Pušnik in Milan Budja s potovanja v Švico;

– Silvo Bradašklja s potovanja v Švico;

– Janez Bidovec s potovanja v Sovjetsko zvezo;

– Karlo Ravnik, Franc Smolej in Anton Koselj s potovanja v Anglijo;

– Drago Grobovšek s potovanja v Zvezno republiko Nemčijo;

– Vinko Rotar s potovanja v Zvezno republiko Nemčijo;

– Srečo Vengar in Martin Brumat s potovanja v Zvezno republiko Nemčijo;

– Marin Gabrovšek s potovanja v Španijo;

– Oskar Kürner in Matevž Gluhar s potovanja v Avstrijo.

Sprejeli so tudi informacijo o posredovanih poročilih o službenih potovanjih v tujino v drugem polletju 1976 in poročilo o opravljenih službenih potovanjih v januarju in februarju 1977.

Odbor se je strinjal s spremembo povišane kilometrine in sklenil, da s 1. aprilom velja kilometrina za prevoženi kilometer z osebnim avtomobilom za službene potrebe 2 din. Sprememba bo vnesena v samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov, člen 99, SA 03-11-06/26.

Ob koncu seje so rešili več vlog.

J. Š.

TOZD ELEKTRODE

1. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V sredo, 30. marca, je bila prva redna seja odbora za gospodarstvo TOZD Elektrode, ki jo je vodil predsednik Franc Terseglav. Odbor je obravnaval dejavnost in poslovanje odbora, ocenil dosežene proizvodne rezultate v mesecu januarju in februarju, sprejel proizvodni program za mesec april ter delovne cilje in ukrepe za izpolnjevanje gospodarskega načrta za leto 1977 in obravnaval gibanje OD v januarju in februarju ter kategorizacijo delovnih mest v TOZD.

Odbor je predlagal, da ustrezna služba pripravi poslovnik za delo odbora, in sklenil, da se bo sestajal enkrat mesečno.

Slavko Bizilj je podal proizvodno poročilo za januar in februar. Iz poročila je bilo razvidno, da je TOZD dosegla planirane proizvodne naloge v mesecu januarju s 106,7, v februarju pa s 101,2 %. Storilnost je znašala v januarju 47,43 kg/del. uro, v februarju pa 43,25 kg/del. uro. V primerjavi z doseženo storilnostjo v letu 1976 je bila storilnost v januarju večja za 4 %, v februarju pa nižja za 5,1 %. Nižja storilnost v februarju je bila zaradi remonta oplaščevalne linije I in tehnoloških težav pri oplaščevanju in sušenju elektrod. Delo ob prostih sobotah je bilo v obeh mesecih minimalno. Odbor je ocenil tudi predvideno izvrševanje planskih nalog v mesecu marcu in ugotovil, da bo TOZD za I. četrtletje izpolnila proizvodne planske obveznosti, kljub navedenim težavam.

Odbor je razpravljal tudi o predlogu delovnih ciljev in ukrepov za doseganje gospodarskega načrta za leto 1977 in ga v celoti sprejel.

Iz podatkov o gibanju OD v januarju in februarju je bilo razvidno, da je TOZD v januarju dosegla 3,60 din pri 188,2 povprečno izvršenih urah na zaposlenega, v februarju pa 3.773 din pri 175,8 izvršenih urah na zaposlenega. V februarju je bil OD za 112 din ali 3,06 % višji od dosežnega v januarju, čeprav je bilo v februarju izvršene 12,4 ure manj. Navedena razlika je nastala zaradi večjega koriščenja sobotnih dopustov in petodstotnega povečanja obračunskih postavk.

Odbor je obravnaval tudi kategorizacijo delovnih mest ter predlog DS TOZD Elektrode delovna mesta, ki jih je nujno potrebno korigirati.

M. S.

1. SEJA ODBORA ZA KADRE IN MEDSEBOJNA RAZMERJA

V sredo, 23. marca, je bila prva redna seja odbora za delovna razmerja TOZD Elektrode pod predsedstvom Janeza Zaveljcina. Odbor je obravnaval dejavnost in poslovanje odbora, zaposlenost za januar in februar, premestitve, razporeditve in kadrovsko problematiko.

Ker poslovnik za delo odbora še ni izdelan, so bili člani odbora seznanjeni z nalogami in načinom dela ter problematiko zaposlovanja. Iz poročila o gibanju zaposlenosti v TO v mesecu januarju in februarju je bilo razvidno, da ima TOZD preko normativa zaposlenih 27 delavcev. Vzrok je predvsem v tem, da se je obseg proizvodnje povečal in s tem delno tudi število zaposlenih,

normativ pa ni bil usklajen z dejanskimi potrebami. Zato je odbor naročil, da vodstvi TOZD in SEO normativ uredita.

Odsotnost v mesecu januarju je znašala 17,57 %, v februarju pa 25,17 %. Vzrok visoke odsotnosti v februarju je v koriščenju dopustov na proste sobote in je znašala 9,42 %, medtem ko je bila v januarju le 5,08 %. Precej visoka je bolezenska odsotnost (brez porodniškega dopusta), ki je znašala v januarju 9,42 %, v februarju 9,86, v primerjavi s povprečjem Železarne, ki se je v teh dveh mesecih gibalo od 5–6 %. Eden od vzrokov je verjetno pretežna zaposlenost žena, ki so odsotne tudi zaradi nege otrok.

Odbor je potrdil tudi 11 premestitev na druga delovna mesta in dve premestitvi v druge TOZD. Dogovorili so se, da se bodo sestajali enkrat mesečno, predvidoma med 10. in 15. v mesecu. Sklepi odbora bodo objavljeni na oglasni deski, da se bodo z njimi lahko seznanili vsi zaposleni.

MS

PREGLED SESTANKOV SDS

V minulem tednu so se samoupravne delovne skupine že začele sestajati v okviru zbora delavcev temeljne organizacije ali delovne skupnosti, obravnavale pa so predlog oblikovanja in delitve sklada skupne porabe. Dosedaj smo sprejeli 31 zapisnikov z zborov samoupravnih delovnih skupin, to pa je še zelo malo, komaj 12 % vseh, kajti dogovorili smo se, da da bomo z zbori končali v ponedeljek, 11. aprila 1977. Večina skupin sprejema predlog brez posebnih pripomb, nekatere samoupravne delovne skupine pa so sprejele pripombe, oziroma predloge, ki so naslednji:

– Pri jubilejnih nagradah naj bi bila osnova 100 dinarjev, delež za delovno dobo pa naj bi se ustrezno povečal nad 25 dinarjev za leto.

– Sredstva za storitve družbene prehrane so previsoka, glede na kvaliteto in rezultate dela.

– Pristojni odbori naj ne obravnavajo vloge SNG, Opera in balet v Ljubljani, ker v lastni občini nimamo primerne kulturne hiše.

– Šport in rekreacijo v občini naj financira ustrezna samoupravna interesna skupnost občine.

– So proti dotaciji HD Jesenice in smučarski zvezi Jesenice. Sredstva naj se uporabijo drugje, za smučarje pa naj se dodelijo smučarskim društvom.

– So proti dotaciji drsalnemu klubu, ker smatrajo, da temu predlogu botrujejo »strici«.

– Glede stolpiča na Koroški Beli je vprašanje, zakaj je potreben odkup, ko je že last Železarne, pa tudi konstrukcija cene ni znana, glede na amortiziranost zgradbe, že vloženih sredstev in sanacije.

– Sprašujejo, zakaj se sredstva, namenjena za individualno gradnjo, ne morejo vlagati v banko, da bi se oplemenitila in zakaj ni nekaj sredstev namenjenih tudi za vzdrževanje in modernizacijo starejših stanovanjskih hiš.

– Glede prispevka za pretvornik II. TV programa je več pripomb na to, da tisti, ki že gledajo II. program, k temu ničesar ne prispevajo in tudi niso ničesar prispevali. Smatrajo tudi, da je prevelik delež določen za naročnike, krajevne skupnosti in delovne organizacije. Pripombe so tudi na že visoke naročnine.

– Za nadaljnji prispevek za mrliške vežice so mnenja, da Železarna ne bi več prispevala, ker je že dosti, mnenja pa so tudi, da bi morali naprej ograditi pokopališče, ker divjad povzroča na grobovih veliko škodo.

– S sredstvi za gradnjo otroškega vrtca na Koroški Beli se strinjajo, vendar šele takrat, ko bo znana končna rešitev.

– Pripombe so zaradi sredstev za pihalni orkester, zlasti nabave instrumentov, ker smatrajo, da godba premalo prispeva k družabnem življenju na Jesenicah, ker se instrumenti uporabljajo tudi za privatne namene in da bi se instrumenti lahko nabavljali postopoma.

– Menijo, da Železarna prevečkrat prevzema pokroviteljstva, kar je prikrito izkoriščanje sklada skupne porabe.

– V ŽELEZARJU naj se sproti objavlja, kako se koristijo sredstva, namenjena za investicije.

– Objaviti je treba analize, koliko pri financiranju investicij širšega družbenega pomena sodelujejo v občini tudi ostale delovne organizacije.

– Predlagajo, da se pripravi program vlaganja v počitniške domove, zlasti v Crikvenici, kjer bi z novim domom in zimskim bazenom lahko podaljšali sezono tudi v zimo.

– V bodoče ne bi morali deliti sklada skupne porabe posameznim društvom in organizacijam. Društva in organizacije naj se financirajo s sredstvi samoupravnih interesnih skupnosti, katerim enakomerno iz svojega osebnega dohodka prispevamo vsi delavci občine Jesenice.

Vse naštete pripombe in stališča, oziroma predlogi so posameznih samoupravnih delovnih skupin.

Samoupravne delovne skupine pa so poleg predloga oblikovanja in delitve sklada skupne porabe razpravljale tudi o drugih vprašanjih, največ o svoji notranji problematiki. Preglejmo nekaj teh:

V adjustaži jeklovleka 2 so govorili o proizvodnji v januarju in februarju ter o planu za marec. Ugotovili so, da vzdrževanje in kakovost popravil ne dosegata potrebne ravni. Na popoldanskih in nočnih izmenah velikokrat ni vzdrževalcev, kar jim povečuje zastoje. **V adjustaži jeklovleka 1** pa so že večkrat neuspešno posredovali zahtevo za zamenjavo podloge pri fluksih in ravnalnem stroju 6. Zamenjava je že nujna. Samoupravna delovna skupina **žebljarna 2** je obravnavala več vprašanj, kot so vilice za odvijalce, nabava varjene žice za povezovanje, nabava novega ventilatorja v čistilnici, kaj je z beneficiranim delovnim stažem v žebljarni in da še vedno čakajo na odgovor na članek v ŽELEZARJU glede povišanja vrednosti bona za malico. Samoupravna delovna skupina **socialno zdravstvene službe** je obravnavala reorganizacijo rešilnih postaj v Železarni. Bili so mnenja, da bi prej morali zagotoviti boljšo reševalno službo in prvo pomoč, šele po tem bi lahko ukinili posamezne rešilne postaje. Ugotovili so tudi, da jim zaradi velike odsotnosti zelo primanjkuje delavcev na rešilnih postajah.

Samoupravna delovna skupina **operativa hladne valjarne Bela** je obravnavala veliko neurejenost Jesenic, kjer ni urejenih cest, neurejene okolice stanovanjskih naselij, slaba razsvetljava, zelenice, ne delujejo semaforji in podobno. Smatrajo, da bi morali delegati v skupščinskih organih postaviti ustrezna vprašanja in zahtevati večjo urejenost. Postavili so tudi vprašanje TO Družbena prehrana, kdaj bo izboljšala stanje samopostrežne restavracije na Jesenicah, ker sedanji videz sploh ni primeren za objekt družbene prehrane.

V samoupravni delovni skupini **kovačnica in kalilnica** sploh niso mogli izvoliti predsednika zbora samoupravne delovne skupine za naslednji zbor, ker nihče v skupini tega ni hotel sprejeti. Samoupravna delovna skupina šteje 21 delavcev.

Več samoupravnih delovnih skupin ponovno postavlja vprašanje povečanje vrednosti bona za malico s sedanjih 5 na 10 dinarjev, nekatere tudi pri obravnavi predloga oblikovanja in delitve sklada skupne porabe.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje – Milan Polak

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

MLADI IN OBRAMBNE PRIPRAVE

Na nedavni seji so člani občinske konference ZSMS Jesenice obširno spregovorili o vključevanju mladih v obrambne priprave. V kratkem smo o tem že pisali v naši rubriki, tokrat pa bomo o tem zapisali še nekaj podrobnosti, oziroma sklepov, ki so jih sprejeli delegati na tej seji.

Iz uvodnega poročila je bilo moč razbrati, da je jeseniška mladinska organizacija že nekaj naredila na tem področju, najodgovornejše in pomembne naloge pa jo še čakajo. Tako je občinska konferenca ZSMS v preteklosti izvedla akcijo vključevanja mladincev prostovoljcev v enote teritorialne obrambe. Po uspešnem evidentiranju so leta 1975 zaprisegli prvi mladinci prostovoljci, drugi pa naslednje leto. Z dvema skupinama, v kateri so vključene tudi mladinke, je bil dosežen dogovorjen odstotek mladih v enotah teritorialne obrambe. Ta akcija je bila najbolj prepričljiv dokaz, da je mladina pripravljena aktivno sodelovati v obrambnih pripravah.

Poleg tega so pri občinski konferenci doslej izvedli tudi že nekaj drugih akcij, med katerimi je več stalnih, ki tečejo skozi vse leto. Tukaj velja predvsem omeniti aktivnosti, ki vključujejo negovanja tradicij NOB, ki so našle svoje mesto v vseh oblikah dela ZSMS. Mladi se množično udeležujejo pohodov po partizanskih poteh, skrbijo za spominska obeležja in spomenike, srečujejo se z borci na razgovorih in obiskujejo pomnike naše revolucije po vsej domovini. Ob tem ugotavljajo, da s temi akcijami še vedno niso izkoriščene vse možnosti. Posamezne akcije vsebinsko niso dovolj bogate, da bi v mladih oživile in razvile tiste moralnoetične vrednote, ki so se uveljavljale med NOB in kasnejšo graditvijo domovine. Tudi kampanjske akcije, predvsem obiski vojakov in graničarjev na karavlah ne morejo prinesti zaželenih rezultatov. Potrebno bo izdelati program celoletnih aktivnosti. Tudi z organizacijo ZRVS je občinska konferenca ZSMS v preteklosti izvedla nekaj skupnih akcij, kjer so mladi in člani ZRVS izpričali pripravljenost, da skupaj sodelujejo. Doslej so se že srečali na orientacijskih pohodih, na pohodu po partizanskih poteh, posebno pomembno vlogo pa so člani ZRVS odigrali pri organizaciji obrambnih dni na osnovnih šolah.

Med sklepi, ki jih je sprejela zadnja seja konference, osnovne organizacije ZSMS v TOZD, v krajevnih skupnostih in na šolah morajo oceniti, kako se v teh sredinah mladi vključujejo v obrambne priprave, predvsem aktivnost komisije, oziroma referenta za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Najpomembnejša naloga OO ZSMS je, da mlade idejnopolitično in moralno pripravijo na vseljudsko obrambo. V ta namen morajo izvesti tiste naloge, ki jih imajo v programu za idejnopolitično usposabljanje. Potrebno je dogovarjanje o usposabljanju skupaj z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami.

Pomembno vlogo v obrambnih pripravah igrajo tudi družbene organizacije in društva. Svoje programe in aktivnosti morajo usklajevati z drugimi nosilci obrambnih priprav. Socialistična zveza, znotraj nje pa zveza sindikatov in ZSMS, morajo v prihodnje nameniti več pozornosti usmerjanju in povezovanju društvenih organizacij in društev. Vztrajati je treba na začeti akciji, da se oživi delo občinske strelske zveze in organizacij za tehnično kulturo, ki so še posebno pomembne za vzgojo prebivalstva za ljudsko obrambo.

Posebno mesto zavzema tudi kadrovska politika, ki mora biti dolgoročno načrtovana, v obrambnih pripravah pa morajo sodelovati resnično usposobljeni in perspektivni kadri. Med sklepi so potem še naloge ZSMS na področju negovanja tradicij NOB, sodelovanja s krajevnimi odbori ZB NOV in pripadniki JLA.

J. R.

S SESTANKA OO ZSMS TOZD ŽEBLJARNA

V četrtek, 24. marca, smo mladinci OO ZSMS TOZD Žebljarna imeli sestanek. Povabili smo tudi obratovodja in predsednika DS, ki pa se žal sestanka nista mogla udeležiti zaradi zadržanosti.

Najprej smo govorili o tem, kateri od mladincev naj bi se udeležil mladinske delovne akcije. Predlagali smo dva mladinca, in sicer Tihomirja Kostiča in Ljubomira Petrovskega. Tihomir Kostič nas je seznanil o pomenu MDA, kajti on se je ene že udeležil. Pogovor je stekel tudi o lokalni akciji pri izgradnji trim steze.

Na sestanku smo govorili tudi o aktualni problematiki mladih delavcev v obratu. Sleherni mladinec naj bi bil na svojem delovnem mestu bolj disciplinirana in bolj odgovoren za svoje delo. Pomagali si bomo med seboj in skupno reševali probleme. Prihodnji teden bomo pričeli z urejanjem mladinske sobe v obratu. V njej bomo uredili knjižnico, namenjena pa bo tudi za sestanek drugih družbenopolitičnih organizacij TOZD Žebljarna.

Seznanili smo se tudi s tem, kako bo potekalo tekmovanje med mladinci OO ZSMS TOZD Žebljarna za najboljšega delavca samoupravljalca.

Sestanka sta se udeležili tudi dve mladinki, kar pomeni, da so se končno tudi mladinke začele zanimati za delo v mladinski organizaciji. Mladinki sta obljubili, da bosta aktivno sodelovali in k sodelovanju pritegnili tudi ostale sodelavke. Sestanek smo zaključili v dogovoru, da bomo sestanke večkrat sklicevali kot doslej.

V. Hribar

DEJAVNOST GOJENCEV DOMA ŽIC

V domu učencev ŽIC Jesenice smo za nekaj besed zaprosili pomočnika ravnatelja tovariša Siniša Petkoviča, v pogovoru pa je sodeloval tudi predsednik domske skupnosti Marjan Čuden. V domu je življenje in delo organizirano tako, da je dovolj časa za učenje in podobne aktivnosti, dovolj pa ga ostane tudi za rekreacijo in razvedrilo. Ni pretirana trditev, da se v zadnjem času opaža, da se dejavnost gojencev odraža na vseh področjih dela. Sicer pa prepustimo besedo tovarišu Petkoviču:

»Letos, ko slavimo v naši ožji in širši domovini vrsto pomembnih jubilejev, 40-letnico prihoda tovariša Tita na čelo partije, njegov 85. rojstni dan ter 40-letnico ustanovitve KPS, so se v te aktivnosti vključili tudi gojenci doma ŽIC. V ta namen so si pred kratkim v veliki učilnici doma ogledali celovečerni film o življenju in delu tovariša Tita. Skupaj z domsko skupnostjo in mladinskim aktivom ZSMS pa pripravljamo izlet na Čebine, vneto pa se pripravljamo na proslavo, ki bo posvečena tem jubilejem. Nedavno tega je padla ideja, da bi v domu učencev ŽIC ob večerih predvajali vzgojno poučne kratkometražne filme. Sestal se je že odbor za kulturo, umetnost in družbeno politično življenje in skupaj z domsko skupnostjo pretehtal te misli in že naslednji teden so si gojenci ogledali prvi kratkometražni film O sodobnem varjenju.

Ali je pri gojencih zainteresiranost za tovrstno dejavnost?

»Moram reči, da je bil do sedaj odziv zadovoljiv. Povprečno si film ogleda okrog 70 gojencev. Sklenili smo, da bomo filme predvajali vsak teden. Gledali in izbirali bomo filme po umetniški plati, kvaliteti in vsebini. Če bo možnost in zainteresiranost, si bodo lahko filme ogledali tudi ostali učenci šol ŽIC, kakor tudi centra srednjih šol, šole za zdravstvene delavce itd.«

Kot smo slišali, se gojenci aktivno vključujejo v razne izvenšolske dejavnosti. Ali je res tako?

»Letos smo sodelovali v dveh tekmovanjih gorenjskih domov v namiznem tenisu in šahu, kjer smo v obeh panogah osvojili drugo mesto. Gojenci pa sodelujejo tudi v izvenšolskih in domskih dejavnostih. Tako je v nogometni klub Jesenice vključenih 12 gojencev, nadalje pri planinskem društvu je sedem gojencev, ki se redno udeležujejo partizanskih pohodov in izletov, v karate klub je vključenih pet gojencev, v judo sekcijo trije gojenci itd. Poudaril bi predvsem, da so se gojenci v tem in lanskem letu množično vključili v amatersko gledališče Tone Čufar, kjer predvsem sodelujejo kot statisti. Tu pa moramo predvsem pohvaliti našega vzgojitelja tovariša Joža Vindišarja, ki je fante navdušil za gledališko delo.«

Katere akcije pripravljate sedaj?

»Poskušali smo navezati stike s taborniki iz krajevne skupnosti Sava. Upamo, da se bo aktivnost tudi v tej smeri povečala. Tovariš Pančur nam je obljubil sodelovanje in pomoč. Sicer pa imamo že nekaj tradicionalnih sodelovanj s krajevno skupnostjo Sava. Pri vseljudskem odporu imamo vključenih precej fantov, predvsem kot kurirjev. Organizirali smo tudi proslavo ob 29. novembru za krajevno skupnost. Želel bi posebno pohvaliti nekaj gojencev pri vzdrževalnih delih doma (tudi to dejavnost smo organizirali v okviru domske skupnosti). Zelo vidne rezultate sta pokazala Smail Fatkić in Osman Krehmić.

Imamo pa v načrtu tudi organiziranje predavanj o različnih družbenopolitičnih vprašanjih.

Gojenci pa se bodo prav tako vključili v letošnje mladinske delovne akcije. Tako bodo v okviru domske skupnosti začeli z obnavljanjem zelenih površin okrog internata. Sodelovali pa bodo tudi pri lokalni delovni akciji, to je, pri urejevanju trim steze nad bolnico, ki jo organizira OK ZSMS Jesenice«.

Jože Žerdin

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

3

PSIHOKEMIČNI VOJNI STRUPI

Vojaški krogi se zanimajo tudi za učinke fizikokemikatov, ki so še v eksperimentalni fazi in ne delujejo samo na osrednji živčni sistem. Do odkrivanja takšnih agensov pa lahko pride v farmacevtskih in univerzitetnih laboratorijih ter v laboratorijih za preizkušanje kemičnih in bioloških vojnih sredstev. Kaže pa, da še ni dovolj fundametalnega znanja, glede mehanizma delovanja fizikokemikatov na posamezne intracelične funkcije ali biokemične transformacije.

Znano pa je, da so agensi za zniževanje krvnega pritiska, ki utegnejo povzročiti tudi druge motnje. To so pravzaprav sestavni deli zdravil zoper hipertenzijo. Med tenzidi ima vidno mesto sintetični hemolog tetrahidrokanabinola, aktivna sestavina rastline cannabis sativa. Nekateri drugi fizikokemikati pa utegnejo povzročiti bruhanje, slabost ipd. Med njimi je najbolj znan enterotoksin B, ki je v oborožitvi ZDA znan kot agens PG.

Podobne lastnosti ima tudi apomorfin, ki je bil preizkušen na prostovoljcih v ZDA. Njegova uporaba je dovoljena v policiji za kriminalce in vzdrževanje reda, izstreljuje pa se tudi iz puške.

Tretja možnost za onesposobljanje je sprememba telesne temperature. Tako na primer, triodotironin in atropin povečujeta telesno temperaturo, medtem ko nekateri bakterijski endotoksini utegnejo povzročiti mrzlico celo v submikrogramskih količinah. Po drugi strani pa kanabinolin, imidazolin in nekateri drugi fizikokemikati zmanjšujejo telesno temperaturo.

Poleg navedenih vrst agensov za onesposabljanje so znani tudi nekateri fizikokemikati, ki povzročajo inhibicijo labiritnega refleksa, kar povzroča izgubo občutka za ravnotežje, paralizo mišic, začasno slepoto, nekontrolirano dihanje, utrujenost mišic in številne druge psihotropne učinke, ki so sicer značilni za umirjevalna sredstva, odpravo depresije ipd.

Aprila 1972. leta so letalske sile ZDA uporabile v Južnem Vietnamu neznani plin, ki ima to lastnost, da lahko povzroči paralizo mišičevja, oziroma otrdelost okončin in nepremičnost. Raziskovanja v ZDA so bila leta 1972 usmerjena na raziskovanje agensov z močnim delovanjem, katerih težišče je bilo usmerjeno na telesno onesposabljanje.

Nekateri francoski avtorji predlagajo nove substance, ki bi jih bilo mogoče uporabiti kot onesposabljajoče agense. To so predvsem derivati benzofurana in piramidina, organotinske spojine, derivati indola in etoksifluoro spojine.

V Veliki Britaniji je prav tako v razvoju agens, ki je nevarnejši od CS, toda njegova toksičnost je manjša.

Vsa raziskovanja, ki se tičejo onesposabljajočih agensov, zlasti fizikokemikatov, potekajo tudi v drugih državah na svetu.

Danes se sicer posveča prevelika pozornost psihokemičnim onesposabljajočim sredstvom, ki bi jih bilo mogoče uporabiti tudi v vojne namene. Toda potrebno bi bilo nekoliko več vedeti o osnovnem mehanizmu interakcije teh spojin s celicami živega organizma, ker je mogoče samo na tej podlagi realno sklepati o njihovi možni vojni in humani uporabi.

Toda tisto, kar že vemo o teh agensih, se nanaša predvsem na izjave oseb, ki niso bile motivirane ali pa so imele abnormalno motivacijo o njihovi uporabi. Kaj pa bi se utegnilo zgoditi v primeru njihove morebitne uporabe v vojni, je težko predvideti.

Število ljudi, izpostavljenih učinku psihokemičnih agensov, ki utegnejo utrpeti resne poškodbe, bi znašalo okrog 1—2 %. Pri tem je pomembno poudariti, da prejeta doza ne bi smela preseči določene meje. Resna pomanjkljivost številnih onesposabljajočih agensov pri njihovi uporabi v terenskih razmerah je pravzaprav ta, da interval varnosti med onesposabljajočo in smrtno dozo presega meje doziranja. Z drugimi besedami, od doze je zelo odvisna tudi selektivnost posameznih psihokemičnih agensov, kar se kaže predvsem v lastnosti teh snovi, da napadajo samo določene vrste celic v organizmu ali pa motijo funkcijo nekaterih celic, ne prodirajo pa vanje. Možno je, na primer, povzročiti onesposabljanje okončin ob uporabi mišičnega relaksanta, ki nima nikakršnega vpliva ne rebrne mišice, oziroma na dihanje. Toda v večjih dozah (na primer, apomorfina) bi utegnilo priti do bruhanja, krčev in motenj osrednjega živčnega sistema, vštevši tudi dihalni center.

Nekateri psihotomimetiki pa se odlikujejo po selektivnosti in po širokem intervalu varnosti njihovih doz.

VOJNI STRUPI PSIHOTOMIMETSKEGA DELOVANJA

Snovi psihotomimetskega delovanja, znane iz farmakologije, delimo na dve skupini:

a) psihokemikate (psihotomimetiki) rastlinskega porekla, kot so: LSD, spilocibin, garmin, butotenin, meskalin, dimetil, triptamin, andrenokrom in drugi, in

(SE NADALJUJE)

feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton —

SONČNE ELEKTRARNE V ALPAH

V Švici, ki je energetsko revna dežela, se intenzivno ukvarjajo s študijem o možnosti uporabe sončne energije. Pred kratkim je bila izdelana študija o možnostih za gradnjo sončnih elektrarn. Takšne naprave bi bile najbolj primerne za gradnjo pokrivanje energetskih potreb v času konic. Štirideset takšnih naprav, na površini 50 kvadr. km in pri letni izkoriščenosti 2200 ur na napravo bi lahko proizvedlo letno 6,4 milijard kWh. To pa približno ustreza letni proizvodnji električne energije jedrske elektrarne z močjo 920.000 KW.

Za sončno elektrarno, ki bi ustrezala švicarskim pogojem in današnjemu stanju tehnike, pride v poštev naprava z več tisoč zrcali, ki so postavljena na hribu in se lahko premikajo. Zrcala bodo usmerjena na ogromen kotel, ki bo postavljen na vrhu okoli 200 m visokega močnega stebra. Sončni žarki, usmerjeni preko zrcal na kotel, bodo lahko ogreli paro na 500 stop. Celzija in tudi več, ki bo potem poganjala turbine elektrarne. Podobno kot pri jedrskih elektrarnah ostane tudi pri tej napravi znaten del toplotne energije neizkoriščen in preide preko hladilnih stolpov na okolico.

Da na obratovanje sončnih elektrarn ne bi preveč pogosto vplivali sloji megle, bodo postavljene na mestih, ki presegajo 900 m nadmorske višine. Opremiti jih je bo treba z zrcali, ki so odporna proti vremenskim vplivom in postavljena do devet metrov nad zemljo, da jih ne bi pokril sneg. Potreben je tudi poseben mehanizem, ki bo omogočil optimalno naravnanje zrcal proti soncu.

MOČ IN PROIZVODNJA SONČNE ELEKTRARNE

Izračuni za zmogljivost in proizvodnjo se oslanjajo na naslednje predpostavke: naprava, postavljena na nadmorski višini 2500 m, 500.000 kvadr. metrov zrcalne površine na strmini z nagnjenostjo 30 stopinj, odbojni koeficient zrcal 80 %, izkoristek ogrevalnega kotla 90 % in izkoristek termodinamičnega krožnega procesa 36 %.

Ob upoštevanju teh predpostavk so avtorji študije izračunali, da se lahko giblje največja moč elektrarne v opoldanskem času v odvisnosti od letnega časa med 93.000 in 105.000 kW. Pri 4.000 urah letno, kar predstavlja kot maksimalno možnost trajanja sončnega žarčenja, in koeficientom razpoložljivosti 0,48, je možna letna proizvodnja okoli 150 milij. kWh. Dejansko bi elektrarna obratovala letno okoli 2.2000 ur, razdeljenih na 320 dni. Ta ustreza dnevnemu času obratovanja v povprečju sedem ur pri srednji zmogljivosti približno 84.000 kWh.

MOŽNA MESTA LOKACIJE

Za postavitev električne centrale je postavljenih več pogojev. Ti so:

— teoretična možnost za 7,5 ure trajajoče sončno žarčenje na dan 21. decembra,

— nadmorska višina večja kot 900 m,

— strmine ne smejo biti poraščene z gozdom niti ne smejo spadati med zaščiteno območje ali biti pomembne za turizem (smučarske proge),

— v upoštev ne pridejo skalne stene ali ledeniki.

Ob upoštevanju teh pogojev je v vsej Švici možnih le 192 lokacij s skupno nekaj več kot 120 kvadr. kilometrov.

SONČNE ELEKTRARNE V ŠVICARSKIH ALPAH

Praktično je možno predpostaviti, da je od celotne predvidene površine 120 kv. kilometrov dejansko uporabnih le okoli 50 kvadr. km. Na tej površini je možno postaviti približno 40 elektrarn, ki pa iz meteoroloških razlogov ne bodo vse obratovale istočasno. Vendar bi omogočile koriščenje sončne energije za proizvodnjo električne energije povprečno 2.200 ur letno. Pri največji možni moči 2.900.000 kW v času že omenjenih 2.200 ur je možna letna proizvodnja 6,4 milijarde kWh električne energije.

Čas, ko bo takšen projekt možno uresničiti, ni ravno blizu. Za začetno izkoriščanje tovrstne sončne energije računajo dobo 10—15 let. Do popolne izgradnje celotnega sistema sončnih elektrarn pa lahko mine tudi več desetletij.

VPLIV OKOLJA

Če je z gradnjo sončnih elektrarn povezan poseg v okolje znosen ali ne, je po mnenju avtorjev študije vprašanje osebne presoje. Samo zrcaljenje ni škodljivo, vendar lahko povzroči neugodno počutje. V nevarnosti bi bili ptiči, ki bi zgoreli zaradi visokih temperatur v bližini kotla. Vpliv na lokalno podnebje bi bil majhen, prav tako tudi ropot. Ni pa mogoče prezreti negativnih vplivov za rastlinstvo in živalstvo: izgon ptičev in živali s področja elektrarne, uničenje travnatih po- in vdor tehnike na nedotaknjena področja.

OSEM DO DESET LET RAZVOJA

Avtorji študike predlagajo razvojno fazo, ki bi naj trajala osem do deset let. V tem času predlagajo izvedbo sledečih postopnih korakov: podrobna analiza tehničnih problemov, izdelava meteoroloških meritev, določitev primernih lokacij za poskusne naprave, izvedba poskusov z zrcali na samem mestu, gradnja poskusne naprave z močjo nekaj tisoč kW in izvedba sistematičnih testov med nekajletnim obratovanjem. Zadnja faza bi bila izgradnja prototipne sončne elektrarne z močjo nekaj deset tisoč kW.

ZBORI SKUPŠČINE OBČINE JESENICE O URESNIČEVANJU SREDNJEROČNEGA NAČRTA V LETU 1976

(Nadaljevanje s 1. strani)

— Analiza uresničevanja srednjeročnega načrta v letu 1976, ki jo je predložil občinski skupščini izvršni svet občinske skupščine Jesenice, omogoča realno oceno stanja ob zaključku leta 1976, ki je obenem tudi izhodišče za usmerjanje gospodarjenja v letu 1977.

— Uresničevanje srednjeročnega načrta za obdobje 1976 — 1980 v letu 1976 ni potekalo v celoti po predvidevanjih, tako da posamezne postavke srednjeročnega plana, ki naj bi se uresničile v letu 1976, niso uresničene.

— V sami analizi in še posebej v ugotovitvah in sklepih izvršnega sveta so podrobneje ocenjeni stanje in rezultati gospodarjenja v materialni in nematerialni proizvodnji ter vzroki, ki so pogojevali ugodne in neugodne rezultate gospodarjenja. Delegati so se s tako oceno v celoti strinjali.

Upoštevajoč te ugotovitve, so zbori skupščine občine Jesenice sprejeli naslednje sklepe:

1. Zbori skupščine občine podpirajo usmeritve in stališča izvršnega sveta za izboljšanje gospodarjenja v letu 1977 (objavljene v nadaljevanju).

2. Izvršnemu svetu občinske skupščine se naroča, da v letu 1977 redno in organizirano spremlja gospodarjenje v materialni in nematerialni proizvodnji in ugotavlja, ali se spoštuje in uresničuje v družbenem planu dogovorjena politika gospodarjenja. Izvršni svet je dolžan ob ugotovitvah morebitnih pojavov neizvrševanja dogovorjene politike gospodarjenja obvestiti občinsko skupščino in v mejah svoje pristojnosti tudi ustrezno ukrepati.

3. Samoupravne interesne skupnosti, zlasti SIS za zdravstvo, šolstvo, kulturo, telesno kulturo, znanost, socialno varstvo, zbori skupščine občine pozivajo, da pri dogovarjanju o programu in financiranju dejavnosti dosledno upoštevajo le dogovorjena ekonomska politična izhodišča in uveljavijo takšno dogovarjanje, ki bo mogočilo svobodno menjavo dela v smislu ustavnih določil.

4. Delavcev v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela zbori skupščine občine pozivajo, da se čimprej organizirajo v smislu zakona o združenem delu in oblikujejo takšne odnose, ki jim bodo omogočali, da odločajo o rezultatih svojega dela ter da na osnovi dohodka in dohodkovnih odnosov iščejo najučinkovitejše oblike združevanja dela in sredstev.

UGOTOVITVE, STALIŠČA IN SKLEPI IZVRŠNEGA SVETA

1. Izvršni svet ugotavlja, da so gospodarska gibanja, kljub nekaterim pozitivnim dosežkom v letu 1976, na nekaterih pomembnih sektorjih odstopala od dogovorjene politike uresničevanja srednjeročnega načrta v letu 1976. Ob nadaljevanju negativnih gibanj bi to lahko povzročilo velike neugodne posledice za celotni družbeni in ekonomski razvoj občine v naslednjem obdobju.

Zato je nujno treba sprožiti široko družbeno akcijo in sprejeti ustrezne ukrepe, s katerimi bomo zaustavili neugodna gibanja na posameznih gospodarskih področjih in dosledno uresničevali dogovorjeno politiko gospodarske stabilizacije.

2. Iz analize gospodarjenja v občini Jesenice za leto 1976 je razvidno, da nismo v celoti izpolnili ene od temeljnih planskih usmeritev, da namreč vse oblike porabe ne smejo rasti hitreje kot družbeni proizvod.

Družbeni proizvod se je v letu 1976, z ozirom na leto 1975, povečal za 4 %, glede na srednjeročni plan za leto 1976, ko je bil planiran za 11,5 %, pa le za 3,4 %. Vse oblike porabe so se povečale iznad dogovorjenih razmerij do porasta družbenega proizvoda: skupna poraba za 24 %, splošna poraba za 11 %, in osebna za 16,1 %. Zaradi takšnih neugodnih razmerij je nujno v letu 1977 vse oblike porabe uskladiti z rastjo družbenega proizvoda, tako da bo rast porabe za 10 % zaostajala za rastjo družbenega proizvoda.

3. Na področju družbenih dejavnosti je treba usmeriti aktivnost predvsem v nadaljnji razvoj samoupravnih interesnih skupnosti tako, da bodo svojo funkcijo opravljale čimbolj v skladu z ustavo in zakonom o združenem delu, da bo v njih potekala svobodna in enakopravna menjava dela med proizvodnjo in drugimi družbenimi dejavnostmi. Da bi preprečili naraščanje osebne, splošne in skupne porabe čez dogovorjene okvire in materialne možnosti gospodarstva, je nujno bistveno spremeniti obnašanje porabnikov in izvajalcev v vseh okoljih in na vseh ravneh ter ustaviti prakso širjenja pravic in stopanja v nove programe brez potrebnih sredstev in soglasja tistih, ki ta sredstva zagotovijo.

4. Izvršni svet ugotavlja, da je neskladje med rastjo družbenega proizvoda in rastjo vseh oblik porabe povzročilo zmanjšanje reproduktivne in akumulativne sposobnosti gospodarstva, ki je padla za 19,9 %. Takšna gibanja so zaradi negativnih posledic nevzdržna, zato je uskladitev rasti družbenega proizvoda in vseh oblik porabe nujna. To moramo zagotoviti ob doslednem spoštovanju samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, pri skupni in splošni porabi pa v okviru svobodne menjave dela, tako da bo poraba usklajena z gospodarskimi gibanji. Vse samoupravne interesne skupnosti in drugi subjekti usmerjanja porabe so v srednjeročnih planih dolžni upoštevati in načrtovati porabo v mejah rasti družbenega proizvoda.

5. Izvršni svet ugotavlja, da se v letu 1976 niso v zadostni meri uveljavljali nekateri kvalitetni dejavniki razvoja, kot so: produktivnost dela, optimalna izraba proizvodnih zmogljivosti, modernizacija proizvodnih procesov, zmanjševanje materialnih stroškov, delež znanja in inovacijskih prizadevanj. Zato je potrebno za realizacijo letnega načrta uresničevanja srednjeročnega plana v letu 1977 tem dejavnikom nameniti več pozornosti in prizadevanj.

6. Na področju stanovanjskega in komunalnega gospodarstva se stanovanjska izgradnja giblje v okviru sprejetih planov, pri čemer pa velja ugotovitev, da predvsem komunalna infrastruktura in izgradnja spremljajočih objektov v stanovanjskih soseskah ne sledi tempu stanovanjske izgradnje.

Samoupravna stanovanjska skupnost naj skupno z ostalimi interesnimi skupnostmi, zlasti pa s komunalno skupnostjo ter z delovnimi organizacijami s tega področja gospodarstva in drugimi družbenimi dejavniki išče, ob realizaciji stanovanjske politike, tudi druge možnosti in vire financiranja (sredstva odpravljenega stanovanjskega sklada, bančni kredit) za odpravo, oziroma zmanjšanje razkoraka med izgradnjo stanovanj in nujno potrebnimi spremljajočimi objekti.

7. Ker je šest delovnih organizacij v občini zaključilo poslovanje v letu 1976 z izgubo, v skupnem znesku 13,906.000 din, in se je ta izguba povečala za 44 %, z ozirom na leto 1975, terja to od nas posebno pozornost pri analiziranju vzrokov, zlasti pa ukrepov za saniranje, oziroma zmanjšanje te izgube v letu 1977.

Izvršni svet ugotavlja, da je največja izguba prisotna v panogi gostinstvo in turizem, in sicer v znesku 11,682.000 din, v industriji 1,361.000 din, v prometu 805.000 din in v obrtni dejavnosti 58.000 din.

Glavni vzroki za nastale izgube so bili predvsem: nizka produktivnost dela, premajhna izkoriščenost razpoložljivih zmogljivosti in notranjih rezerv, visoki stroški poslovanja, visoke anuitete, predvsem v panogi gostinstvo in turizem ter ne nazadnje povečani osebni dohodki in nezadovoljiva kadrovska struktura v nekaterih delovnih organizacijah.

Poslovodni organi in strokovne službe v organizacijah združenega dela, ki so zaključile poslovanje z izgubo, so dolžni predložiti zborom delavcev analizo ugotovljenih izgub in predloge ukrepov za izboljšanje poslovanja v letošnjem letu.

8. Poleg ukrepov, ki jih morajo posamezne delovne organizacije, ki so poslovale z izgubo, sprejeti in predložiti s sanacijskimi programi, je potrebno sprejeti tudi ukrepe, ki so dolgoročnejšega značaja, kot so:

V panogi gostinstvo in turizem izboljšati kadrovsko strukturo, pospešiti ustanovitev poslovne skupnosti za turizem, s katero bodo zagotovljene boljša dohodkovna povezanost in enotno nastopanje na domačem in tujem tržišču, usklajeno planiranje investicijskih naložb in tudi večja povezanost z drugimi dejavnostmi.

V industriji plastičnih izdelkov postopoma kompletirati proizvodni program in ga prilagajati zahtevam tržišča.

Na področju prometa pospešiti prizadevanja za integracijo s sodobnimi organizacijami, kot je že opredeljeno v planu za leto 1977, s ciljem boljše izrabe delovnih kapacitet in izboljšanja poslovne učinkovitosti.

9. S tekočim zasledovanjem poslovnih rezultatov morajo delovne organizacije, katerih rezultati so slabši od planiranih, sprotno ugotavljati pomanjkljivosti in sprejemati ukrepe za njihovo odpravo, pri čemer pa ne smejo reševati slabšega položaja samo z iskanjem finančnih konstrukcij, temveč sprožiti akcijo za odstranitev dejanskih vzrokov na dolgoročnih stabilnih osnovah.

10. Izvršni svet ugotavlja, da so nizka gospodarska rast, upadanje reprodukcijske sposobnosti in akumulativnosti ter nekateri omejitveni ukrepi ekonomske politike, v smislu racionalnejših vlaganj, vplivali tudi na manjšo investicijsko dejavnost v naši občini v letu 1976, saj je bilo realiziranih le 72 % planiranih investicij ali celo za 2 % manj kot v letu 1975. Pri teh vlaganjih so najbolj zaostajale panoge gostinstvo in turizem, obrtna dejavnost ter trgovina na področju osnovne preskrbe.

Za oživitev investicijske dejavnosti je poleg odprave naštetih negativnih trendov izredno pomembna tudi izdelava investicijskih programov, na celotnem področju jeseniškega gospodarstva.

11. Izvršni svet skupščine občine bo spremljal izvrševanje teh sklepov in stališč ter hkrati z analizo gospodarskih gibanj v prvem poletju letošnjega leta poročal zborom skupščine občine o njihovi realizaciji.

Človek in jeklo

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

VALJARNA BLUMING ŠTEKEL

Druga seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v sredo, 30. marca. Poleg članov izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata se je seje udeležil tudi predsednik tovarniške konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Štefan Ščerbič.

V razpravi so imeli program osnovne organizacije sindikata, v katerem se zavzemajo za tesno sodelovanje z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami v temeljni organizaciji in v Železarni. Uveljaviti je treba pravice in dolžnosti delavcev, ki izhajajo iz zakona o združenem delu. Osnovna organizacija sindikata naj sproti spremlja izvajanje sindikalne liste in skrbi za varnost delavcev na delovnih mestih ter za njihove življenjske pogoje. Utrjevati bo treba delavsko samoupravljanje ter organizirati kulturno in športno dejavnost ter izlete. Tudi v prihodnje bo treba skrbeti za socialne šibke delavce in njihove družine ter jim pomagati.

Predsednik Štefan Ščerbič je program osnovne organizacije sindikata pozitivno ocenil, čeprav ga bo treba še dopolniti, zlasti kar zadeva naloge s področja kadrovske politike. Predsednik osnovne organizacije sindikata Miha Hostnik je predlagal, naj bi komisije pri osnovni organizaciji sindikata v temeljni organizaciji Valjarna bluming štekel pripravile ustrezne programe do prihodnje seje izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata.

Članom izvršnega odbora je bil posredovan povzetek predloga oblikovanja in delitve skupne porabe za leto 1977, ki je bil objavljen v Železarju. O delitvi sklada skupne porabe je spregovoril tudi Štefan Ščerbič in menil, da bo treba nameniti sredstva tudi za potrebe onkološkega inštituta, v višini 100.000 dinarjev.

Predsednica komisije za oddih Ana Filipaj je povedala, da bo komisija razporedila delavcem prosta mesta za letovanje v počitniških domovih v Crikvenici in Biogradu na moru. Ob sklepu seje so razpravljali še o delu osnovne organizacije ZSMS v temeljni organizaciji Valjarne bluming štekel in sindikalnim odborom v oddelkih priporočili, da predlagajo kandidate v odbor osnovne organizacije ZSMS. Komisija za kadre naj zbere podatke o možnih kandidatih za podelitev odlikovanj. Vodja temeljne organizacije Valjarne bluming štekel naj uredi vse potrebno glede prostora za sestajanje družbenopolitičnih organizacij, odobrili pa so tudi pet odstotkov denarnih sredstev za dejavnost skupnega pomena.

PROFILARNA

V četrtek, 31. marca, je bila seja osnovne organizacije sindikata v profilarni. Pregledali so mesta za letovanje v počitniških domovih in ugotovili, da so pravilno razporejena in da imajo dve mesti več, glede na to, da se je v zadnjem času močno povečalo tudi število članov kolektiva. O letovanju v počitniških domovih bodo razpravljali tudi na prihodnji seji izvršnega odbora, ko bo referent za oddihe zbral ustrezne prijave. K predlagani višini regresov niso imeli pripomb, referent za oddihe pa je povedal, da so v času od 21. 7. do 30. 7. možne zamenjave letovanj v izmeni Beograd na moru s Portorožem, kar bodo članom kolektiva še posebej obrazložili. Izvršni odbor je potrdil nekaj predlogov za podelitev srebrnega znaka sindikatov in državnih odlikovanj. Omenjena je bila še akcija, kako približati knjigo človeku. Zaradi odsotnosti dosedanjega poverjenika bodo na njegovo mesto imenovali drugega kandidata in se vključili v omenjeno akcijo.

DRUŽBENA PREHRANA

V četrtek, 31. marca, je bila 15. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Predsednica osnovne organizacije sindikata Tinca Kernc je analizirala realizacijo sklepov, sprejetih na 13. in 14. seji. Sklepi so bili sicer izpolnjeni, vendar pa bo treba naloge bolj dosledno opraviti. Pet sodelavk so predlagali za podelitev odlikovanj, nato pa so razpravljali o oddihih in brezplačnih mestih za letovanje na morju. Vsi, ki nameravajo letovati v Biogradu, Crikvenici ali Portorožu naj se prijavijo do 20. aprila, nakar bodo na sestanku razpravljali o prijavah in sprejeli ustrezno odločitev, zlasti v primeru, ko bi se v enem terminu prijavilo več kandidatov. Dve sodelavki bodo prijavili za brezplačno letovanje v počitniških domovih. Organizirali bodo dvodnevni izlet v Kumrovec, tajnik osnovne organizacije sindikata pa bo prijave zbiral do 20. aprila. Kolikor ne bo dovolj prijavljencev, bodo izlet, ki naj bi bil 7. maja, odpovedali. V nadaljevanju seje so sprejeli sklep o izbiri kandidata za podelitev srebrnega znaka Slovenije. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata je bil seznanjen tudi z rezultati tekmovanj na področju športne in rekreacijske dejavnosti. Izvršni odbor je v odbor za šport in rekreacijo kooptiral Joža Koblarja.

REMONTNE DELAVNICE

V ponedeljek, 21. marca, je bila druga seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Seje se je udeležilo 35 članov izvršnega odbora ter sekretar osnovne organizacije ZK Jože Svetina.

Predsednik Igor Logar je navzoče seznanil s spremembami v komisiji za kulturno dejavnost ter v predsedstvu izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, kjer je kooptiran delegat sindikalne grupe RTA Dušan Thaler, predsednik komisije za kulturno prosvetno dejavnost pa bo Pavel Lužnik. Sklepi, sprejeti na zadnji seji, so bili izpolnjeni, vendar menijo, da bo potrebna večja aktivnost pri organiziranju mladih v temeljni organizaciji. Predsedstvo izvršnega odbora je na seji, 3. marca, predlagalo kandidate za vodje sindikalnih grup, s katerimi so se strinjali tudi na sestankih sindikalnih skupin. Spremeniti bo treba kriterije za izbiro kandidatov za brezplačno letovanje na morju. Odbor meni, naj bi bila letovanja mišljena kot nagrada za pridnost, ob upoštevanju socialnega stanja posameznika in bi tako dosegli večji stimulativni ter psihološki učinek. Povečati bo treba število delegatk v organih samoupravljanja ter v družbenopolitičnih organizacijah, ker je sedanja udeležba žensk preskromna. Ob evidentiranju možnih kandidatov za delegatske funkcije je treba v večji meri upoštevati prisotnost žensk, predloge pa naj prispeva tudi mladinska organizacija.

V nadaljevanju seje so se strinjali s predlogom, da bodo pripravili vprašalnik za predlaganje kandidatov za podelitev odlikovanj. Predsednikom komisij so naročili, da organizirajo sestanke, kjer naj bi obravnavali delovne načrte in jih predložili predsedstvu izvršnega odbora do prvega aprila.

Jože Svetina se je zavzemal za čimprejšnjo organizacijo mladih v temeljnih organizacijah, in sicer tako, da bi bila v pripravljalnem odboru iz vsakega oddelka po dva mladinca, za hitrejši potek priprav pa so zadolžili Franca Pirca in Silvo Bradaškija.

Razpravljali so še o sindikalnih izletih, ki naj bi bili organizirani tako, da bodo čim številnejši, oziroma naj ne bodo organizirani v manjših skupinah. Povezani naj bodo z raznimi kulturnimi prireditvami, oziroma izlet naj bi bil istočasno tudi ekskurzija. Po opravljenem izletu je treba napisati ustrezno poročilo.

Dalj časa so se zadržali pri kadrovski politiki. Neurejeno je napredovanje delavca na delovnem mestu in prav tako tudi stimulacijski dodatek, ki ga prejemajo posamezniki. V večini primerov ga prejemajo le zaradi večanja tarifne postavke, ne pa zaradi uspešnega dela. Postavljeno je vprašanje, kako more pretežni del vodilnih delavcev imeti stimulacijske dodatke brez časovne omejitve. Strinjajo se s sklepom 46. seje odbora za dohodek in nagrajevanje, ki določa rok za izdelavo dokončnega sistema napredovanja na delovnem mestu, in smatrajo, da morajo strokovne službe določeni rok tudi upoštevati. Nerazumljiv in nesprejemljiv je sklep 46. seje odbora za dohodek in nagrajevanje, ki razširja območje plačilnih grup z 21 na 24. Enajsti člen samoupravnega sporazuma o nagrajevanju točno predvideva, da so vsa delovna mesta v Železarni razdeljena od 1 do 24 grupe, razen delovnih mest, kjer bi z odhodom posameznika bil oškodovan celotni kolektiv. Nepravilna bi bila ocena, ko bi bil vodja temeljne organizacije niže ocenjen od vodje delovne skupnosti, ker sta glede na odgovornost delovni mesti enakovredni. Pri kadrovanju vodje njihove temeljne organizacije je bil problem v tem, da je imel vsak željo delati v skupnih službah, ne le zaradi boljše startne osnove, ampak tudi zaradi večje možnosti napredovanja kot na vzdrževanju. Zahtevajo pismeni odgovor ustrezne službe, organa, ki kontrolira skupne službe.

Letos bo na vzdrževanju 25 sodelavcev končalo delovodsko šolo. Kadrovski sektor naj posreduje predlog ustrezne zaposlitve za omenjene člane kolektiva. Več pozornosti naj bi posvetili zaposlovanju invalidov. Sodelovati bo treba pri premeščanju starejših sodelavcev na lažja delovna mesta zaradi njihovega zdravstvenega stanja, vendar po strokovnosti na ustrezna delovna mesta.

ANATOMIJA DOHODKA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Že med letom smo ugotavljali, da prizadevanja za stabilizacijo ne spremlja dinamična rast, temveč stagnacija proizvodnje, naravnanost za substitucijo uvoza in zlasti povečanje izvoza pa sta vendar kazala resnično dobre rezultate. Tudi znižanje stopnje inflacije, ki je bila razpolovljena, je bil očiten uspeh, ugoden pa je bil tudi učinek predpisov o obvezni poravnavi sprejetih obveznosti na likvidnost organizacij združenega dela. Zaključni računi pa so nam odkrili precej več, tudi to, kaj smo dosegli v načrtovanem kakovostnem premiku naše proizvodnje in gospodarjenja. Mnogo tistega, kar med letom ni bilo problematično, v dohodku zaključnih računov daje drugačno podobo. Znižani dohodek je zmanjšal uspeh brzdanja inflacije, odstopanje od načrtovane strukture delitve družbenega proizvoda je dodatno znižalo reprodukcijsko sposobnost gospodarstva, nizka rast proizvodnje in zaostajanje razvoja načrtovanih prednostnih dejavnosti pa sta upravičeno povzročila resno zaskrbljenost.

ODKLON OD PETLETNEGA NAČRTA

Vsi naši poskusi, da bi v reformi, stabilizaciji gospodarstva, zmanjšanju inflacije in uravnovešenju zunanjetrgovinske bilance prišli suhi preko vode, so ostali brez uspeha. Ni borbe brez žrtev in ranjenih ter tudi reformiranja gospodarjenja ni možno speljati brez velike samoodpovedi in naporov. Rešitev ni v oblikovanju lepih resolucij, temveč le v konkretnem delu v tovarnah, v združenem delu in zavestnem usmerjanju pridobljenih materialnih dobrin za doseganje zastavljenih stabilizacijskih ciljev.

Spomnimo se leta 1965, ko smo zaorali ledino reforme. Kljub priseganju, da bomo sprejete cilje dosegli, in kljub dobri volji vseh, ki je vladala na startu, so nas napori hitro omajali, neobdelana zemlja nam je bila pretrda in inflacija je zopet postala naša tolažilna »rešiteljica«. Tudi srednjeročni načrt za obdobje 1971 do 1975 je vseboval reformske sestavine, napovedoval strukturalne premike in dinamično rast ob stabilnejšem gospodarstvu. Na žalost so rezultati tudi tega petletnega obdobja bili daleč od načrtovanih ciljev, prava kriza pa je nastala v bilanci zunanjetrgovinskega prometa. Primanjkljaj se je stalno povečeval, leta 1975 pa smo z izvozom pokrili le še dobro polovico našega uvoza, Slovenija pa le 48 %.

V petletno obdobje 1976 do 1980 smo stopili z velikimi ambicijami. Res je, da se je načrtovanje nekoliko zavleklo, sredi prvega leta novega srednjeročnega obdobja pa smo že razpolagali z zveznim in republiškim družbenim planom, ki načrtujeta stopnjo rasti družbenega proizvoda, odpravljanje strukturalnega neskladja gospodarstva, izenačevanje območne razvitosti, znižanje zunanjetrgovinskega primanjkljaja in uravnovešenje plačilne bilance, stabilnejše cene, jačanje dinarja in skladno rast življenjske ter družbene ravni. V pred osmimi meseci sprejetem družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980 je predvideno povečanje družbenega proizvoda celotnega gospodarstva od 82 milijard, doseženih leta 1975, na 110 milijard leta 1980, kar je 6 % letna rast. Plan dalje predvideva, da bo v strukturi družbenega proizvoda delež za naložbe v osnovna sredstva povečan od 17,8 na 19 %.

Prvo leto petletnega obodbja 1976 do 1980 je že za nami, rezultati, ki smo jih dosegli, pa so taki, da so omajali temelje celotne zgradbe družbenega načrta.

Namesto 6 % smo v Sloveniji dosegli le 2,9 % rast družbenega proizvoda celotnega gospodarstva in še to z neugodno strukturo. Naše zadovoljstvo, da smo v tem letu delež pokrivanja uvoza z izvozom dvignili na 72 % in znižali inflacijo na okrog 10 %, sta nam zagrenila predvsem padec dohodka in znižana reprodukcijska sposobnost gospodarstva. Nižja inflacija se rezultira v nižjem dohodku, nižji uvoz je v glavnem plod restrikcijskih ukrepov, zboljšana likvidnost pa je učinek zakonskega predpisa. Kakovostnih premikov, kot so resnično zniževanje stroškov proizvodnje, strukturalno izboljševanje gospodarstva, usklajevanje porabe ter povečanje reprodukcijske sposobnosti organizacij združenega dela, v tem letu torej nismo dosegli. Edini pravi gospodarski uspeh je povečani izvoz, ki je leta 1976 v primerjavi s predhodnim letom bil 20 % večji.

S takimi rezultati se ne odmikamo samo od petletne dinamike rasti družbenega proizvoda, temveč žagamo tudi vejo, ki naj bi krepila gospodarski potencial. Nizka gospodarska rast in avtonomno poviševanje osebnih dohodkov, skupne ter splošne porabe so tako znižali akumulativnost proizvodnih organizacij združenega dela, da smo v resni nevarnosti, od kje črpati sredstva za predvideni razvoj.

V SR Sloveniji smo v letu 1976 družbeni proizvod v primerjavi s predhodnim letom nominalno povečali za 15 %, osebni dohodki, skupna in splošna poraba pa so porastli za 22,9 %. V tem razkoraku se jasno vidi odstopanje od planskih proporcev, saj bi te vrste porabe morale rasti počasneje od družbenega proizvoda. Ponovila se je praksa iz prejšnjih let, ko sta osebna in skupna poraba šli svojo pot in znižanje poslovnih sredstev v združenem delu je samo neizbežna posledica takega gibanja.

Zanimivo je, da glavni odkloni prihajajo iz neproizvodne sfere. To velja tako pri gibanju zaposlovanja kot pri rasti osebnih prejemkov. Zdi se, da združeno delo samo nima moči upreti se razraščanju negospodarske sfere, četudi ta neposredno duši njegovo rast. Vsi se bodo morali zavedati, da življenje ni samo sladkost, temveč je tudi trdo delo.

Priznati moramo, da sta se nam življenjska in družbena raven dvignili nad stopnjo družbene produktivnosti. Lani sta prvi dve rasli, produktivnost pa je padala. Vse ceste in parkirišča so polna avtomobilov, zdi se, kot da smo v Indiji Koromandiji. Socialne in razne druge dajatve smo razvili do take dimenzije, da prisotnost na delu prinaša več kot njegova učinkovitost. Tudi spodbujanje proizvodnje izdelkov osebne porabe smo z raznimi načini kreditiranja tako razširili, da je proizvodnja sredstev za delo in investicijske opreme ostala v podrejenem položaju, kar je v nasprotju z intencijami srednjeročnega načrta. To pomeni, da ni problematična samo nizka stopnja rasti družbenega proizvoda, temveč tudi njegova struktura.

ŽELEZARNE NISO BILE IZJEMA

Delavci Slovenskih železarn so v svojih tovarniških glasilih sprotno seznanjeni o gibanju proizvodnje v delovnih organizacijah in za celotno SOZD. Tudi glavni, zlasti naturalni dosežki v celotnem lanskem letu so že januarja bili objavljeni. Delavci v TOZD so na zborih obravnavali tudi svoje zaključne račune in zaključne račune delovne organizacije, kateri pripadajo, manj pa je znanega o zbirnem zaključnem računu celotne SOZD SŽ.

Gibanje proizvodnje, porabljenih sredstev blagovnih in denarnih tokov ter doseženega dohodka v SŽ ne kaže nič specifičnega, vse je bilo pogojeno s splošno jugoslovansko stvarnostjo. Kar nam je najmanj všeč, je padec proizvodnje jekla, blagovne proizvodnje, prodaje in logična posledica takega gibanja padec realne vrednosti dohodka in akumulativnosti delovnih organizacij Slovenskih železarn. Osnovne značilnosti zbirnega zaključnega računa SŽ so: nižja proizvodnja, za eno četrtino znižana realna reprodukcijska sposobnost, a poslovnih izgub ni. Smo SOZD, ki nima izgub, v kateri v nobeni TOZD niso obvezni sanacijski posegi, a je vendar v dohodku toliko osiromašena, da so srednjeročni razvojni načrti v resni nevarnosti.

Potem ko je bila lansko leto stagnacija proizvodnje očitna, so se z improvizacijskimi ukrepi v obliki kreditev dajale injekcije za pospešitev porabe, pri tem pa se je domače povpraševanje povečalo le za blago široke porabe, oživela je predelovalna industrija, ki je vplivala na to, da smo v Sloveniji v celem letu družbeni proizvod realno vendar povečali za 2,9 %, ali na žalost ob znižani proizvodnji investicijskega blaga in sredstev za delo, kar je neposredno vplivalo tudi na porabo jekla in drugih izdelkov Slovenskih železarn. Povečani izvoz je delno kompenziral znižano prodajo doma, ni pa v celoti rešil problema plasmaja izdelkov.

Podrobni dosežki SŽ v letu 1976 so naslednji:

		indeks 75/76
- surovo jeklo	777.567 ton	98
- blagovna proizvodnja	713.006 ton	96
- eksterna realizacija	7.436,5 milij. din	99
- izvoz	44,555.600 dolarjev	115
- osebni dohodki bruto	1.282,5 milij. din	123
- bruto akumulacija	812,7 milij. din	91
- družbeni proizvod	2.746,3 milij. din	106
- število zaposlenih	16.887 delavcev	103

Padec produktivnosti, akumulativnosti ali reprodukcijske sposobnosti je v Slovenskih železarnah kljub prednosti, ki jo ima proizvodnja jekla v družbenem planu, torej očiten. To se vidi tudi iz gibanja družbenega proizvoda. Medtem ko je ta v Sloveniji lani nominalno bil 15 % višji kot leta 1975, je v Slovenskih železarnah porastel le za 6 %.

Pregled dosežkov po dejavnostih znotraj SOZD SŽ prav tako kaže splošna odstopanja od intencij družbenega plana. Železarne so bruto akumulacije dosegle 701,8 milijona din ali 89 %, predelovalci pa 107,7 milijona din ali 112 %. Med železarnami je izjema le Železarna Ravne, ki je bruto akumulacijo povečala za 17 %, med predelovalci pa Tovil, ki je v bruto akumulaciji za letom 1975 zaostal za 14 %. Najvišji padec bruto akumulacije je bil na Jesenicah in to za 24 %, kar je predvsem odraz strukture proizvodnje.

Zanimiva je korelacija dohodka in izvoza. Na splošno se trdi, da izvoz znižuje dohodek, kar pa velja le takrat, če se blago lahko doma proda, ko so običajno cene višje, nikakor pa to ne velja za proizvodnjo, ki doma nima kupca. Tudi v Slovenskih železarnah je izvoz največji uspeh leta 1976. Na zaposlenega so izvozile za 2.638 dolarjev blaga ali 12 % več od leta 1975. Največji izvoz med železarnami 3.180 dolarjev na delavca je dosegla Železarna Ravne, ki ima relativno najvišjo bruto akumulacijo. Podobno pa velja tudi za predelovalce. Veriga Lesce, ki je lani izvozila za 4.396 dolarjev izdelkov na delavca, je imela bruto akumulacijo 23 % višjo od predhodnega leta. Tudi Plamen Kropa, ki je lani izvozil celo za 9.792 dolarjev blaga na sodelavca ali 29 % več od predhodnega leta, je imel 10 % višjo bruto akumulacijo od leta 1975.

Res je, da to še ni končna resnica. Razlike so med izdelki črne metalurgije in predelanim jeklom, valjanimi izdelki in stroji ter strojnimi deli, dalje med izvozom v države SEV in izvozom v zahodne razvite države. Velja pa vendar eno: izvoz bogati in širi prodajo Slovenskih železarn, zato je odločitev, da ga moramo stalno povečevati, pravilna. To se je dobro pokazalo zlasti sedaj, ko recesija pesti tudi jugoslovansko gospodarstvo.

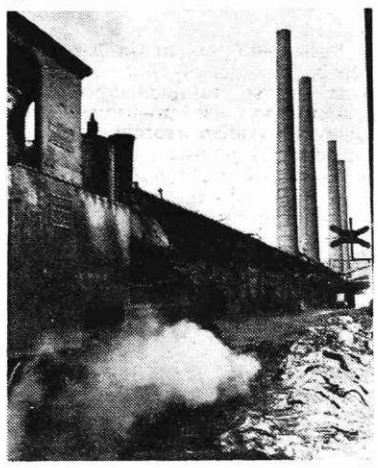

Pred martinarno

POVRATEK NA ZAČRTANO TIRNICO

Nahajamo se v drugem letu petletnega obdobja 1976 do 1980. To leto bo odločilno, ali bomo uresničili osrednje naloge srednjeročnega družbenega načrta tako na področju samoupravne preobrazbe po zakonu o združenem delu in drugih sistemskih predpisih kot v materialni sferi, kjer naj bi ulovili dinamiko rasti družbenega proizvoda. Družbeni proizvod, njegova rast in struktura sta pogoj za doseganje vseh drugih načrtovanih ciljev od naložb v razvoj do povečevanja osebne, skupne in splošne porabe.

Gospodarski rezultati v letu 1976 nas morajo strezniti in s skupnimi napori moramo ponovno uravnovesiti delitev družbenega proizvoda. Vemo, da se je nečemu odpovedati zlasti v sferi življenjske in družbene ravni težko, zato bi rešitev morali prednostno iskati v povečevanju proizvodnje in le v manjšem obsegu v drugi strukturi delitve družbenega proizvoda. Ker smo v preteklosti izhod iz zagate običajno iskali po liniji najmanjšega odpora, se moramo sedaj resno baviti s takimi rešitvami, ki vodijo k rentabilnejšemu in učinkovitejšemu delu, boljšemu izkoriščanju proizvodnih zmogljivosti, smotrnejšemu investiranju in ne nazadnje k optimalnejši delitvi realnega družbenega proizvoda. Na poti povišanja dohodka, ki naj bi nas rešil vseh nalog, pa nam pretijo tri nevarnosti:

Prva nevarnost je v poviševanju cen. Ni dvoma, da so prodajne cene pomemben faktor dohodka, res pa je tudi, da ga je z dviganjem teh možno brez truda povečati. Težje pa je dohodek povečevati z ekonomiziranjem proizvodnega procesa, specializacijo izdelkov, povečanjem produktivnosti, enostavno s kakovostnimi gospodarskimi prijemi. Povišanje cen nas neizbežno vodi k zniževanju vrednosti dinarja in v strugo inflacije z vsemi svojimi posledicami. Zavedati pa se je treba, da združeno delo pri zahtevah za dviganje prodajnih cen ni osamljeno, podpirajo ga vse tiste strukture, ki so na dohodku gospodarstva zainteresirane, zato je razumljivo, zakaj taka moč pritiska. Samoupravna družba mora imeti toliko življenjske moči, da se lahko uspešno upre vsem poskusom brez ustvarjalnega dela priti do dohodka.

Inflacija je poživilo, če ga je malo, požene kri po organizmu; če ga je preveč, pa postane škodljivo in življensko nevarno. Inflacija pomeni neprestano razlaščevanje v združenem delu, ogrožanje socialnega položaja delavca, dušenje varčevanja, spodbujanje nekoristne porabe in prej ali slej povzroči devalvacijo valute z vsemi posledicami.

Druga nevarnost je napad na izvoz. Splošno je še razširjena zmotna trditev, da izvoz znižuje dohodek, da je nedonosen in zato neposreden vzrok za dohodkovne težave. Ni težko utemeljevati, zakaj moramo izvažati. Prvo zaradi tega, ker brez izvoza ni uvoza, drugo, ker izvoz izboljšuje izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti, tretje, ker omogoča transfer znanja, izkušenj in tehnologije, ter dalje, ker je merilo naše resnične ekonomičnosti proizvodnje. Dokler naši športniki samo medsebojno tekmujejo, se zdi, da so dobri, drugače pa je takrat, ko se srečajo s svetovno elito. Tudi delovne organizacije se na zunanjih trgih srečujejo s svetovnimi ekonomskimi dosežki.

Domač tržni prostor je preozek; to še posebej velja za obsežne zmogljivosti izdelkov široke porabe, zato moramo zlasti v Sloveniji po vseh mogočih linijah spodbujati izvoz in napraviti vse, da bo njegov delež v skupnem prihodku gospodarstva neprestano rastel. Zmotno bi bilo zahtevati, da bi izkupiček od prodaje v tujino moral proporcionalno pokrivati vse poslovne stroške in dajatve, v vsakem primeru pa izvoz pomeni prihodek, ki ne zmanjšuje, temveč povečuje dohodek. Ko bi te logike ne bilo, bi se tudi druge države izvozu odpovedale.

Tretja nevarnost so družbeni privilegiji za TOZD, oziroma delovne organizacije s poslovnimi izgubami. Že se poskušajo sredstva poslovnih bank, zavarovalnic, rezervnih skladov in podobno brez široke verifikacije združenega dela prednostno kanalizirati za pokrivanje in sanacijo poslovnih izgub. Brez anatomije dohodka, ugotavljanja njegovega padca in vzrokov za splošno znižanje akumulativnosti TOZD ni možno združenih sredstev solidarnostno usmerjati le na tiste, ki čakajo na družbo. Ocena gospodarjenja znotraj organizacij združenega dela bi smela biti edini kriterij za solidarnostno intervencijo.

Splošno je poznano, da v naši praksi do sedaj višina osebnih dohodkov ni bila odvisna od dohodka. Imamo primere, ko imajo delavci v TOZD s poslovno izgubo višje osebne prejemke od tistih s presežkom dohodkov. Imamo vrsto primerov, ko so se delovne organizacije z napori za zajemanje notranjih rezerv, zavestnim zadrževanjem osebnih dohodkov in notranjo solidarnostjo kljub objektivno pogojenemu padanju dohodka izognile izgubam. Poseben problem pa je usmerjanje dohodka poslovnih bank za pokrivanje izgub združenega dela.

Leto 1976 je bilo značilno po preobratu na področju likvidnosti. Zlasti tiste delovne organizacije, ki so v prejšnjih letih svoja sredstva vezale pri kupcih in imele velike terjatve, so lani naenkrat dobile plačano blago. V Slovenskih železarnah so terjatve padle za 740 milijonov din. Sredstva na žiro računih so se zato povečala in se pojavila v poslovnih bankah na vpogled z nizko obrestno mero. V Ljubljanski banki je delež združenega dela v bilančni vsoti stalno padal, lani pa se je povišal od 32 % na 36 %. Ker so poslovne banke tako poceni pridobljena sredstva posredovale gospodarstvu v obliki kreditov po običajni obrestni meri, je nastal v bankah nepredvideno visok dohodek; v delovnih organizacijah, ki so prej od terjatev prejemale zamudne obresti, kar zlasti velja za železarne, pa je bil proces obraten.

Nekateri so prepričani, da je del presežka dohodka bank treba vrniti tistim organizacijam združenega dela, ki jih je banka kreditirala, obstaja pa tudi druga logika, da ga je treba vrniti tistim, ki so sredstva varčevale in v bankah združevale. Združevanje sredstev v banki je pogoj financiranja tekočega poslovanja in razvoja, zato sta spodbuda in motivacija vlagateljev pomembni.

Vemo, da so vsa razpoložljiva sredstva premajhna, da bi gospodarstvu vrnila znižano reproduktivno sposobnost, vrnejo jo lahko le povečani družbeni proizvod, rast stopnje razvitosti in ustrezna delitev narodnega dohodka. Vse je zato treba napraviti, da se bo spodbujanje tvornega dela in ustvarjanja dohodka povečevalo. Inflacija, izkoriščanje deviz brez sodelovanja pri izvozu, podpiranje slabih gospodarjev in podobno je izkoriščanje prizadevnih in ustvarjalnih, zato ne bi smeli biti svojina samoupravne družbe.

Lahko bi govorili še o eni nevarnosti, to je, o strahu pred težo uresničevanja družbenega plana Slovenije in dogovora o temeljih tega dokumenta za obdobje 1976 do 1980. Res je, da smo veliko časa že izgubili in da tudi prvo četrtletje še ni prineslo velikega preobrata in da nas še pestijo velike težave, pa vendar, prej bomo pljunili v roke, več bomo do konca sedanjega srednjeročnega obdobja dosegli. Važno je predvsem, da ne izgubimo izpred oči temeljnih ciljev za leto 1980: povečanje proizvodnih zmogljivosti od energije, surovin, reprodukcijskega materiala, hrane do izdelkov predelovalne industrije. Temeljito bo zato treba realno povečevati dohodek in v delitvi družbenega proizvoda pustiti plodove predvsem tistim, ki jih pridelujejo, da bi po novi setvi dajali še boljšo letino.

Tudi za nas, ki delamo v organizacijah združenega dela in skupnih službah Slovenskih železarn, veljata ista logika in dolžnost. Prvo leto uresničevanja sporazuma o temeljih srednjeročnega načrta proizvodnje in razvoja nismo dosegli predvidenih ciljev. Za dinamiko rasti smo zaostali od proizvodnje surovega jekla do gotovega blaga in skupnega prihodka ali iztržka od prodaje. Najbolj smo se petletni liniji približali v izvozu in predvidenih investicijskih naložbah.

Začetek drugega leta petletnega obodbja 1976 do 1980 nam še ne vliva velikih upov. Nimamo še zbranih podatkov za prvo četrtletje, vendar z rezultati prvih dveh mesecev ne moremo biti zadovoljni. V primerjavi z gospodarskim načrtom smo dosegli: surovega jekla 133.049 ton ali 99 %, gotovega blaga 119.890 ton ali 94 %, fakturirali 1.268,6 milijonov din blaga in storitev ali 85 %, izvoza pa 5 milijonov dolarjev ali le 61 % gospodarskega načrta.

V letošnjem letu imamo torej izredno obsežne in pomembne naloge. S široko akcijo v vseh TOZD, DO in skupnih službah moramo povečati materialno ustvarjalnost, kakovostno zboljšati proizvodnjo, okrepiti konkurenčno sposobnost, povečati obseg prodaje doma in v tujini ter pravočasno zasnovati in izdelati ekonomsko učinkovite projekte srednjeročnega razvoja. Enako pomembne pa so tudi naloge uveljavljanja zakona o združenem delu, razvoja dohodkovnih odnosov in uresničevanja pogojev, ki bodo delavcem v TOZD resnično omogočili, da bodo razpolagali z ustvarjenim dohodkom in ga v svobodni delitvi ter združevanju koristili za boljši jutrišnji d[illegible]

Vse to pomeni korekturo odklona in vračanje nazaj v tirnico petletnega plana razvoja [illegible]nologije in proizvodnih zm[illegible] ter rasti družbenega proizvoda.

Gregor Klančnik

STANJE IN POJAVI...

(Nadaljevanje z 2. strani)

stitve (17 primerov), sklenitev delovnega razmerja (8 primerov) itd. Iz poročila je razvidno, da so predlagatelji sporov uspeli v skoraj 67 %.

Problematika sporov, ki jih navaja sodišče združenega dela v Kranju, je zelo pestra, vse spore pa bi lahko dali na skupni imenovalec, to je, pomanjkljivost in nedodelanost samoupravnih dokumentov ter preveč formalistično obravnavanje posameznih spornih primerov v organizacijah združenega dela.

Čeprav, je bilo poudarjeno v razpravi, vse to kaže, da se samouprava v združenem delu uveljavlja in da se krepi tudi samoupravljavska zavest delavcev, bodo potrebni v bodoče maksimalni napori, da se interni samoupravni akti v organizacijah združenega dela dograjujejo v smislu ustavnih določil in zakona o združenem delu ter tudi dosledne uresničujejo. Poleg slabosti v samoupravnih aktih, ki so velikokrat le prepisani po nekih šablonah in ne prilagojeni konkretnim razmeram ter novi zakonodaji, so menili delegati, da gre pri tem tudi za nizko stopnjo pravne kulture. Vsi primeri namreč kažejo, da so bolj formalnega značaja, kar kaže na nekvalitetno delo in ravnanje v delovnih organizacijah.

Dovolj enotna skupna ugotovitev ob obeh poročilih pa je bila, da se sodišča združenega dela in družbeni pravobranilci samoupravljanja vse bolj uveljavljajo kot vsebinski razreševalci sporov in protislovij, ki izvirajo iz družbenoekonomskih in drugih samoupravnih odnosov.

OB LETOŠNJEM SVETOVNEM DNEVU ZDRAVJA – V ČEM JE PREDNOST CEPLJENJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

V nekaterih bogatih državah je za zdravstveno varstvo otrok že resnično poskrbljeno. Čista voda priteka iz pokromanih vodovodnih pip, otroci se rojevajo v sterilno čistih klinikah in kmalu po rojstvu jih že cepijo proti nekaterim vrstam nalezljivih bolezni.

Za večino ljudi industrializiranega sveta, toda žal samo za majhno število ljudi v deželah v razvoju – za srečneže, ki sta jim avtomobil in hladilnik le kos standardne opreme, ne pa nedosegljiv luksus – je cepljenje otrok zgolj rutinski postopek, ki njihovim otrokom zagotavlja varnost pred obolenji. Mnogi teh ljudi so povsem dobrohotni ljudje, dobri državljani, ljudje, ki bi se prav gotovo zgrozili že ob sami misli, da bi morali ubiti domačo žival ali mogoče celo zgolj drobno žuželko. In vendar! Koliko prav teh ljudi, ki so deležni dobrot sodobnega sveta, pa ve, da v deželah v razvoju vsako leto umre okrog 5 milijonov otrok, umre zaradi nalezljivih bolezni, ki bi jih s cepljenjem zagotovo lahko preprečili. Celo vse pridobitve sodobnega časa, televizija, radio, dokumentarni film in ilustrirane revije z vsemi njihovimi zgodbami in članki z ničimer ne spreminjajo tega grozljivega dejstva. In vendar bi samo s cepljenjem otrok lahko preprečili milijone tragičnih smrti.

NEPREGLEDNI MILIJONI

Milijonom necepljenih otrok, ki jim je smrt sicer prizanesla, pa so bolezni pustile drugačne usodne posledice: okvare na možganih, ohromelost, zaostali so v rasti, imajo kronično bolna pljuča, so oglušeli ali celo oslepeli. Natančnega števila takšno prizadetih otrok si niti misliti ne moremo, kajti dežele, ki se borijo s tako rekoč nerešljivimi problemi revščine, lakote, bolezni in brezposelnosti ter nenačrtnim naraščanjem prebivalstva, ne vodijo nobene statistike o življenju in smrti svojih prebivalcev.

V manj razvitih predelih sveta se vsako leto rodi okrog 80 milijonov otrok, od katerih jih več kot 90 % nikoli ne vidi zdravnik ali zdravstveni delavec, ki bi jih s cepivom lahko rešil prenekatere otroške bolezni in njenih posledic. Kot v posmeh pa v bogatih deželah že več kot 90 % novorojenih otrok cepijo proti davici, oslovskemu kašlju, tetanusu in ošpicam.

Zanimivo je tudi, da so prav veliki uspehi, ki so jih v naprednih deželah v zadnjih 20 letih dosegli z imunizacijskimi akcijami, odvzeli ljudem strah, ki je bil včasih edina motivacija, da so starši dali cepiti svoje otroke proti boleznim, za katere niso vedeli ne imen in ne njihovih značilnosti.

Program SZO za izkoreninjenje **črnih koz** – bolezni, za katero ni zdravila – je privedel do tega, da te bolezni danes skoraj ni več. Vendar pa kljub temu cepljenja proti črnim kozam še ne smemo črtati iz zdravstvenih programov, zlasti ne v deželah, kjer so bile koze še bolezen v komaj minuli preteklosti, tudi če bi oblasti kaj takega skušale kakorkoli opravičiti. Da smo koze povsem izkoreninili, bomo lahko rekli šele dve leti po zadnjem znanem obolenju.

Ošpice – mnogo bolj nalezljiva bolezen kakor koze – so nadvse resno opozorilo zdravstveni službi v Afriki in povsod, kjer se pojavijo. Med slabo hranjenimi otroki pobere ta izredno kužni bacil po enega od vsakih desetih obolelih otrok. In vendar, že ena sama doza svežega cepiva zavaruje 95 % otrok pred ošpicami za celih 15 let, najverjetneje pa za vse življenje.

Davica – akutna nalezljiva bolezen mandljev, požiralnika, grla ali nosu – terja vsaj 10 % smrtnih žrtev. Ta njena zahteva se v zadnjih 50 letih ni bistveno zmanjšala! Edini uspešni način preprečevanja te hude otroške bolezni je cepljenje z davičnim anatoksinom. To cepivo največkrat kombinirajo še s cepivom zoper tetanus, tako dobljenemu »cocktailu« pa primešajo še cepivo zoper oslovski kašelj (pertusis), nakar takšno skupno cepivo poznamo pod imenom Di-Te-Per cepivo, s katerim praviloma cepijo že dva in trimesečne dojenčke.

Tetanus – poznamo ga tudi pod imenom »otrpni krč«, za katerega so značilni krči čeljustnih mišic, zahteva kar 70 % davek smrti. Novorojenčki se okužijo s tetanusom zaradi nepravilno oskrbovanega in negovanega popka, kar je značilno in usodno prav v deželah nerazvitega sveta.

Poliomielitis – akutno virusno obolenje –, ki povzroča otroško ohromelost, se pojavlja v mnogih, zlasti v nerazvitih deželah v obliki obsežnih epidemij, ki zajamejo predvsem otroke. Ohromelost dihalnih in požiralnih mišic otrokom resno ogroža življenje, umrljivost pa doseže 10 % in več, a se s starostjo otrok še poveča.

Drugo, nadvse resno opozorilo zdravstveni službi je **otroška tuberkuloza**, počasna, a zato tem zavratnejša bolezen, ki napade sicer le manjši odstotek otrok, vendar bi jih lahko tudi rešili, ko bi jih pravočasno cepili s cepivom BCG.

S cepljenjem smo torej polomili zobe nekaterim smrtonosnim boleznim, tako da vse tiste majhne probleme, ki še izhajajo iz nasprotovanja množičnemu cepljenju bodisi iz etičnih ali »zdravstvenih« razlogov, lahko brez skrbi zanemarimo kot nepomembne.

Problem je v nečem drugem. Suhe številke nam povedo, da moramo 97 % umrlih, še ne 5 let starih otrok iskati med otroki v nerazvitih deželah, kar povsem jasno kaže, kje tiči problem in kje se je treba lotiti dela. Problem je torej v navedenih šestih boleznih, ki med otroki neusmiljeno terjajo svoj davek. K sreči lahko mnogo naredimo, da zavremo to nadvse tragično pot milijonov otrok v smrt. Prav to pa je tudi vodilo SZO, da se je odločila za »razširjeni program imunizacije otrok«.

Vsi strokovnjaki se strinjajo, da so dodatni denarni skladi, izboljšano načrtovanje in ustrezna organizacija glavne postavke v imunizacijskem programu. Važnejše celo kot prenekatero znanstveno raziskovanje, zlasti kadar je treba reševati konkretne težave, ki zavirajo obsežno in učinkovito pripravljeno imunizacijsko akcijo. Ob tem pa je treba upoštevati še potrebo po cepivih, ki bodo odporna proti vročini in ne bodo zahtevala zamrznitve, kar bi trenutno prišlo v poštev pri cepivu zoper črne koze.

UNICEF in SZO sta trdno odločena realizirati ta imunizacijski program, čimprej bo to mogoče, in ga v sodelovanju z razvitimi deželami uresničiti tudi v najoddaljenejših predelih sveta.

EN DOLAR ZA ENO ŽIVLJENJE

Vsi, ki lahko prostovoljno prispevajo v sklad za razširitev imunizacijskega programa, bi se morali zavedati, da je otroka moč obvarovati smrti ali posledic otroških nalezljivih bolezni z enim samim borim dolarjem (manj kot 20 din)!

Najhujše ovire pri realizaciji imunizacijskega programa pa seveda ne smemo iskati v medicinskih dejavnikih, saj v resnici izhajajo iz povsem vsakdanjih težav, kot pomenijo terensko delo v oddaljenih odročnih predelih, vzdrževanje transportnih sredstev, preskrba goriva za vozila, ohranitev cepiva, da obdrži imunizacijsko sposobnost, nadzor, administracija – vse to so ovire, s katerimi se morajo najresneje spoprijemati realizatorji programa.

Usposabljanje in vzgoja osebja, ki naj bi v posameznih deželah prineslo cepljenje čimbliže otrokovemu domu, je edini način, da zagotovi uspešno realizacijo programa, katerega končni uspeh je odvisen zlasti od neprekinjenega nadaljevanja do uspešnega konca.

Imunizacijska služba se bo lahko širila samo tako hitro in tako široko, kot je organizirana lokalna zdravstvena služba, pa nič hitreje in nič obsežneje. Oboje je namreč notranje povezano. Da bi jo finančno zmogli in da bi akcija prešla v trajno obliko, naj bi postala sestavni del službe za varstvo matere in otroka sploh.

Osnovna strategija, tako menijo na SZO, je strokovni pristop korak za korakom. Program naj se razvija po geografskih enotah in postopno zajema nova področja, tehnološko naj se dopolnjuje z novimi, kompleksnejšimi cepivi, ki zahtevajo posebno ravnanje, socialno pa s tem, da zajemajo predvsem najpotrebnejše plasti prebivalstva. Le na ta način bo moč program utrditi in ga nadgrajevati.

Seveda pa je treba računati tudi z znatnimi socialnimi in ekonomskimi razlikami med deželami v razvoju. Ena velikih nalog SZO je prav rešitev problema, kako omogočiti vsem deželam, da bodo lahko uspešno izkoristile vse dosedanje izkušnje tistih, ki so se s problemi imunizacije že uspešno spoprijeli.

SZO si prizadeva, da bi izdelala smernice za načrtovanje, upravljanje in ovrednotenje posameznih programov, ki jih preizkušajo v sodelovanju s številnimi strokovnjaki prizadetih dežel.

Zadeva je, npr. povsem drugačna v Somaliji, kjer 70 % prebivalcev živi nomadsko življenje, pa je zato imunizacijsko akcijo treba načrtovati tako, da poiščemo plemena ob vodnih zbiralnikih, če hočemo priti do otrok in jih cepiti. Spet drugače je v Maleziji, kjer pride ena šolana babica ali negovalka na 2000 prebivalcev in je zato treba cepljenje otrok organizirati spet povsem drugače.

Pri tako široko zasnovanem načrtovanju je nujno potrebno poiskati skupni imenovalec, ki bo zagotovil uspešnost vsakega od imunizacijskih programov. To načelo velja za vsako akcijo. Prav to pa je tista imperativna nujnost, če hočemo dobiti pristanek in k akciji pritegniti vse prebivalstvo, ki je zajeto v projekt. Bolj kot pri kateremkoli drugem zdravstvenem programu je v imunizacijskem programu treba poznati krajevne življenjske navade, šege in verovanja. Nobene zdravstvene akcije namreč ni mogoče uprizoriti iz daljave. V neki krajevni skupnosti bosta k zbližanju pripomogla TV ali radijski program, medtem ko nekje drugje zdravstveni vzgojitelj pride do ljudi laže prek krajevnih ali plemenskih verskih voditeljev, vaških pravljičarjev ali pa vaških starešin, medtem ko bodo v tretjem kraju uspele le gledališke in plesne skupine.

Zdravstvene službe lahko v sodelovanju z mednarodnimi organizacijami, kakršna je SZO, ustanovijo preproste kontrolne laboratorije, ki bodo nenehno bedeli nad kvaliteto cepiva in skrbeli za njegovo neoporečnost. Ni namreč vselej in povsod najpametneje in tudi ne najceneje izdelovati cepivo v lastni režiji, če ga za 50 % ceneje lahko uvozimo koncentriranega iz tujine, v domačih laboratorijih ga pa smo razredčimo in ustekleničimo.

VAŽNOST ZAMRZOVANJA

Pospeševanje in podpiranje te dejavnosti v posameznih deželah bi lahko zelo ugodno delovalo povsod, kjerkoli privatni zdravniki zahtevajo od oblasti velikanske vsote za cepljenje otrok, često s cepivi, ki so že izgubila vso svojo moč. Vladni akciji bi prav gotovo uspelo ustaviti to škodljivo prakso. Nekateri teh zdravnikov se sploh ne zavedajo, da zaradi nepravilnega zamrzovanja cepiva cepijo z »mrtvo«, torej že povsem neuporabno (neustrezno) vakcino.

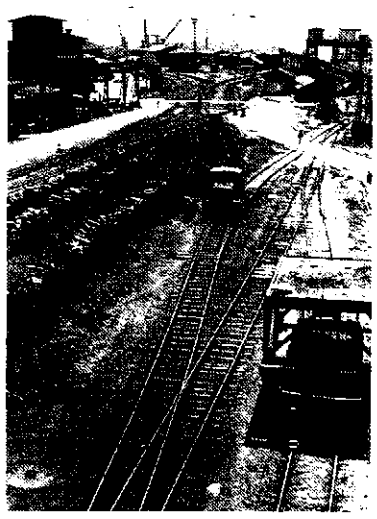

Naša transportna mreža

Ta problem pa ni samo stvar neodgovornih zdravnikov v mestih, v veliki meri je namreč odvisen tudi od t. i. »mrzle verige«, ki jo sestavljata transport in uskladiščenje cepiva. »Mrzla veriga« je tehnično in organizacijsko – povsem neustrezna v primitivnih predelih, da bi mogla ohraniti cepivo zoper ošpice in poliomielitis vso dolgo pot od proizvajalca pa do otroka. Često poročajo o epidemijah te bolezni med otroki, za katere oblasti vedo, da so bili cepljeni v ustrezni starosti in da so dobili tudi ustrezno količino cepiva.

Taki nesrečni primeri rodijo resne etične in socialne zaplete, zlasti velja to za Afriko južno od Sahare, kjer se zelo boje ošpic, ki praviloma prinašajo samo smrt.

Pravilnost in ustreznost prevoza ter uskladiščevanja cepiva preverjajo z rednimi laboratorijskimi testi, ki jih opravijo pri proizvajalcu. Testi naj pokažejo, da cepivo pri prevozu in uskladiščenju ni utrpelo nikakršne škode.

Ti vidiki pri vodenju imunizacijskega programa so glavni študijski predmet SZO, ki je pripravljena in vneta za razvoj nacionalnih evalvacijskih sistemov ob ovrednotenju doseženih rezultatov. Morda bi bilo potrebno nekatere uspešne sisteme celo institucionalizirati. To bi zagotovilo uspeh pri široko zasnovanih imunizacijskih programih in drugih dejavnostih, ki bi jih izvajale nacionalne zdravstvene službe za splošno blaginjo ljudstva.

KONKRETEN AKCIJSKI PROGRAM ZA URESNIČEVANJE DOLOČIL ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Na osnovi stališč in sklepov osme seje CK ZKS, je komite občinske konference ZKS izdelal in posredoval vsem osnovnim organizacijam ZK, aktivom ZK, svetom ZK, aktivom ZK v SIS, vodstvom družbenopolitičnih organizacij, skupščini občine, vsem članom občinske konference in aktiva komunistov, neposrednih proizvajalcev, akcijski program za uresničevanje določil zakona o združenem delu.

Temeljna naloga članov ZKS pri tem bo nenehno spoznavanje in ocenjevanje dejanskega položaja delavca v celoti družbenoekonomskih odnosov. To pa nalaga oblikovanje takšnih TOZD in zagotavljanje takšnega položaja delavcev v združenem delu, da bodo le-ti resnično samoupravno razpolagali s pogoji, sredstvi in rezultati svojega dela.

Na zadnji seji vseh treh zborov skupščine občine Jesenice so že imenovali posebno komisijo, ki bo spremljala in usmerjala to akcijo. Ta komisija in vsa vodstva družbenopolitičnih organizacij in strokovnih društev pa pripravljajo ustrezne programe aktivnosti po teh nalogah. V programih bodo morali biti predvsem zajete:

– naloge članov ZK v organizacijah in organih sindikata, SZDL i samoupravnih organih in naloge članov ZK vodilnih in strokovnih delavcev;

– obdelave o odprtih in nerešenih vprašanj v OZD in širše, kot so predvsem dohodkovni odnosi, svobodna menjava dela, organiziranost združenega dela, samoupravljanja, samoupravni akti, plani, delegatski sistem itd;

– združevanje dela in sredstev v raznih oblikah združevanja (DO, SOZD, banke, zavarovalnice itd.)

– uresničevanje določb drugih sistemskih zakonov.

Za poglavitne naloge in opravila v zvezi s tem so postavili tudi roke. Predvidevajo, da bo delo po tem akcijskem programu zaključeno do konca tega leta.

B.

ZAPOSLENOST V LETU 1976

V jeseniški občini je bilo v preteklem letu povprečno zaposlenih 14.370 delavcev, od tega skoraj 64 odstotkov moških in 36 odstotkov žensk. V primerjavi z letom poprej se je število zaposlenih povečalo le za 0,6 odstotka.

V gospodarskih panogah se je število zaposlenih lani zmanjšalo za 0,2 odstotka, med OZD so število zaposlenih zmanjšali Iskra, TOZD Blejska Dobrava, splošno gradbeno podjetje Sava Jesenice ter projekt TOZD Javornik, Jesenice transport, Pošta telegraf telefon – TOZD Jesenice, Žarja – TOZD Industrija obrt, Kovinar – TOZD kovinska predelava, Športmetal, Kovinoservis, Kroj, Komunalni servis in dimnikarsko podjetje Jesenice.

Drugačno sliko pa kaže zaposlovanje v negospodarskih dejavnostih, kjer se je povečala zaposlenost v primerjavi z letom 1975 za 7,2 odstotka. Povečanje števila zaposlenih v negospodarstvu je v večini primerov upravičeno. Ko pa pregledujemo te številke, nas ne smejo zavesti le odstotki, ki so marsikdaj varljivi, saj ni isto, če se v veliki delovni organizaciji zaposli 7,2 % novih delavcev, ali pa se za enako število poveča število zaposlenih v majhni TO. Očitno pa nekaterim delegatom še vedno ni jasno, da, če želimo celodnevno osnovno šolo, povečanje zmogljivosti v vzgojno-varstvenih zavodih, potrebujemo za to ljudi, ki bodo z otroki delali.

Prav gotovo je res, da marsikje še vedno delamo neracionalno, ko zaposlujemo nove ljudi, predvsem v raznih strokovnih službah, toda ali se kdo vpraša, kako racionalno pa se pri zaposlovanju v raznih skupnih službah obnašamo v gospodarskih panogah?

V šolstvu se je, na primer, povečalo število zaposlenih za 7,[illegible] odstotka, pa še vedno tarnamo, da delavcev v šolstvu primanjkuje.

R.

VLAK JE ZADNJIČ ODPIHAL PRED ENAJSTIMI LETI

V noči med 31. marcem in 1. aprilom (ni prvoaprilska šala), natanko pred enajstimi leti, je odsopihal zadnji vlak iz Rateč. Kaj vse se je dogajalo tisto noč?

Domačini iz Rateč, Kranjske gore, Mojstrane ..., skratka vse Gornjesavske doline so z mešanimi občutki pospremili ta zadnji vlak ... nekateri so obesili vence okrog lokomotive, drugi so ga »krancljali« s cvetjem, transparenti: »VLAK RATEŠKI DANES IN NIKDAR VEČ«. Mlado in staro se je gnetlo v francjožefovskih vagonih, nejevolja vseh pa se je izražala v skupnem vprašanju: »Le kaj je pičilo železnico, da je ta vlak ukinila!«

Železar, glasilo delovnega kolektiva Železarne, je takrat takole opisal položaj železnice:

»Na železniški progi Jesenice-Rateče ima železnica 363 milijonov dinarjev letno primanjkljaja (pisali smo še v starih din, op. pis.). Po njihovih utemeljitvah pride do tega v glavnem zaradi slabe izkoriščenosti proge. Zmogljivost proge znaša 513.000 ton letno, izkoriščena pa je le 16.000 ton letno. Proga pa je tudi zelo slaba, saj znaša dovoljen osni pritisk le 14 ton in brzina največ 45 km na uro. Če bi hoteli povečati promet na tej progi, s tem, da bi se povezali s Trbižem, bi jo morali temeljito popraviti. Za usposobitev proge za osni pritisk 20 ton, kakršna je italijanska proga, in za temeljito rekonstrukcijo bi potrebovali 1.250 milijonov dinarjev. Poleg tega bi bilo potrebno nabaviti še sedem potniških vagonov, kar velja 250 milijonov dinarjev. Torej je za ureditev proge potrebno 1.500 milijonov dinarjev ...«

Tako pred enajstimi leti. Kaj pa danes? Kako lahko danes gledamo na vso stvar? Potrebe in potrebna sredstva so še večja, razumljivo! Pri vsem tem pa se nam znova in znova vsiljuje vprašanje: je bila ukinitev proge Rateče–Jesenice zares potrebna in nujna?! Ali ni železnica še vedno ali še bolj zadolžena, kot je bila pred dobrim desetletjem? Mar se res niso mogla zbrati potrebna sredstva za rekonstrukcijo proge ...?

Vprašanja kar sama vrejo na plan. Noče jih biti konca. Zlasti ne pri domačinih, ki se vsak dan vozijo na delo in z dela. Pozimi in poleti, v dežju in snegu, mrazu in vročini vsak dan se vozijo iz Gornjesavske doline, Rateč, Kranjske gore, Mojstrane v jeseniško železarno in druge organizacije na delo. Eden izmed potnikov je v Železarju (17. 2. 1977) takole potožil:

»... Ob ukinitvi železnice so odgovorni tovariši zagotavljali nemoten prevoz potnikov z avtobusi in tudi obnovo ceste prvega reda od JESEN C do RATEČ. Kako je s tem drugim, to vemo vsi, kako pa potek prevoz z avtobusom ob nedeljah in praznikih pa ne vedo vsi. Zato o tem nekaj besed.

Res, za potnike iz Ljubljane je zagotovljen nemoten prevoz. Vsem, tudi šolo neobveznim otrokom je zagotovljen poslednji sedež prav do Kranjske gore. Na Jesenicah, kjer smo odvisni od avtobusa, pa je zadeva drugačna.

Sezona je tu. Naj bo kakšna večja prireditev v Kranjski gori ali ne, lahko je kriv le »sneg« ali malce boljše vreme, pa se primatra avtobus na Jesenice popolnoma zaseden, nabit. Nekateri sprevodniki sprejmejo še kakšnega potnika, na Plavžu pa sploh več nikogar ...«

In potem naš Potnik predlaga na koncu članka:

»... VIATOR – TOZD Jesenice naj tudi ob nedeljah vozi z lokalnimi avtobusi od Jesenic do Rateč kot med tednom (veljalo naj bi predvsem za zimsko sezono).

Kolikor prvega pogoja ni mogoče izpolniti, pa predlagam, da naše avtobuse opremimo z dodatno lestvijo in prtljažnikom na strehi, tako, kakor to včasih vidimo na TV zaslonih pri novicah z Bližnjega vzhoda. Potniki visijo na vratih in sedijo na strehi avtobusa. Mogoče bi tako najočitneje manifestirali naše veselje nad obljubami, ki niso bile izpolnjene. Seveda bi bil to le privilegij potnikov iz Doline.«

Pustimo zdaj šalo na stran, čeprav se v tem razodeva resnica, ki bode in vpije po čimprejšnjih ukrepih! Pravzaprav lahko verjamemo onim in drugim: potnikom iz Doline in tudi tistim, ki se na vseh mogočih forumih in ravneh dogovarjajo, vsemu navkljub pa še vedno ostane dejstvo, da je gornjesavska cesta v obupnem stanju, avtobusi so prepolni, železniški pragovi pa pobrani!

Tomaž Iskra

CLEMENT DRUSCHKE NI PRIZANAŠAL NITI OTROKOM

V današnjem pripovedovanju nadaljujemo pričevanje o tragediji neke družine. Družine Pajar s Hrušice. Pred nedavnim smo spregovorili o trpljenju Frančiške Pajar. Danes pa bomo spregovorili o tem, kako je njen sin Jože Pajar romal skozi nacistična taborišča.

Inženir Jože Pajar se je rodil 31. januarja 1932. leta na Hrušici. O tem, kako so 10. julija aretirali očeta Joža Pajarja in mater Frančiško, skupaj z Gorjančevimi, Minko Krivčevo, Albino Brančevo in drugimi, smo že pisali. Po tem, ko so odgnali aretirane, so ostali v hiši pri Pajarju še materin bratranec Maks Kočmar, ki je živel v hiši že deset let, natakarica Kati in desetletni sin Jožko Pajar.

V tistem tednu po aretaciji sta Jožko in Kati nesla materi v Kosovo graščino nekaj hrane, očetu pa perilo. Pri Kovaču so jima vrnili nekaj očetovega perila in Kati je pozneje povedala Jožu, da je bilo krvavo. Ko sta hodila po Jesenicah, je sin skozi okno Kosove graščine zadnjič videl svojo mater, dokler se nista sešla po osvoboditvi, očeta pa ni videl ne takrat ne nikdar več.

Po tednu dni, 17. julija 1942. leta, so nemški policisti zarana obkolili Hrušico. Stanovalce v Pajarjevi hiši so zbudili z butanjem na vrata. Kati jim je odprla, potem pa so začeli vlačiti v gostilno prebivalce Hrušice. Moške so ločili. Takoj so jim pobrali njihove osebne predmete, popisali njihove generalije in jih odpeljali v Begunje. Žene in otroke pa so naložili na vozila in jih odpeljali v zbirno taborišče v Šentvid, v stavbo nekdanjih škofovih zavodov.

Z Druschkejem se je desetletni Jožko tega dne srečal dvakrat. Takole pripoveduje o teh dveh srečanjih:

»V kuhinji je Druschke zahteval od mene, naj pokažem, kje imamo skrivališče. — Mama je naročila, da moraš vse povedati in pokazati, kje skrivate hrano in druge stvari,« je prigovarjal gestapovec. Jože se je pokazal pred gestapovcem kot predrzen otrok.

»Nič ne vem za kakšno skrivališče. Pripeljite mamo domov, pa vam bo sama pokazala, če je res kaj pri hiši. Zakaj ste jo pa zaprli?«

»Tolmač je prevedel moj odgovor in mi dejal, naj se nikar ne obnašam nesramno.«

»Vendar je Druschke ponovno vprašal po skritih živilih in spet sem mu odvrnil isto ter ga vprašal po materi.«

Potem Druschke ni več utegnil tratiti časa z menoj. Nekajkrat me je udaril po obrazu in me krepko brcnil. Poklical je Kati iz kuhinje. Prišla je bleda in iz ust je krvavela. Druschke ji je izbil dva zoba. Med tem, ko se je salon polnil z družinami s Hrušice, naju je stražil policist ločeno od drugih. Preden so Kati odpeljali, sva si razdelila še kos kruha in potem je nisem videl nikoli več. V salonu so gestapovci popisovali in preiskovali. In ko so vse aretirane že naložili na vozila in sva ostala s stražarjem sama, je policist vprašal, kaj naj vendar stori z menoj.

Počakajmo na Druschkeja, so mu dejali.

In ko je Druschke prišel, je odločil na hitro:

»Der kleine Bandit muss auch mit.« Mali tolovaj mora iti z ostalimi.

In tako se je začelo moje romanje. Več družin me je povabilo k sebi. Najprej sem bil pri Kavalarjevih, dokler niso iz Šentvida odšli domov.

Potem sem bil pri Dolžanovih. Vendar so naju s Francijem Ambrožičem iz taborišča Rotmanshoe, kjer smo bili dotlej vsi skupaj po tem, ko so nas odpeljali iz Šentvida, v novembru 1942. leta, odpeljali v neko taborišče, katerega imena se ne spominjam. Tudi v tem taborišču so bile slovenske družine, vendar sva midva ostala le tri tedne. Potem so naju poslali v otroško taborišče Seligen Parten, kjer smo bili zgolj otroci. Bilo nas je več kot sto. Večinoma so bili s Štajerske. Iz okolice Kamnika sta bila brata Komar in Milan Brlec. Nekateri med nami niso imeli staršev. Večinoma so jih postrelili kot talce. Starši nekaterih pa so bili v partizanih ali pa so bili v uničevalnih taboriščih: Auschwitz, Rawensbrück, Dachau ...

V muzeju revolucije v Celju je moj karton iz taboriščne kartoteke, na katerem piše, da sem elternlos — brez staršev. To oznako so zapisali na karton že leta 1942. Torej so mamo že takrat zapisali smrti in bili prepričani, da se iz Auschwitza ne bo več vrnila. Jaz pa sem v tistem času našel z njo stik in občasno mi je celo pisala.

Skoraj vsak teden je kdo med nami zajokal, ko so mu sporočili smrt njegovih staršev. Lagerführer v Seligen Partnu je bil SS oficir Simmel. Močan in strog oficir, ki je bil vsak hip pripravljen kaznovati vsako malenkost, vsak najmanjši prekršek zoper taboriščni red. V taborišču, v katerem smo bili sami otroci, je tekel lagerski red, kakor v vseh drugih lagerjih. Pogosto so nas zapirali v bunker, ki je bil tako tesen, da si v njem komaj stal. Izrekel je kazen stanja v bunkerju za 24 ali 48 ur. Če si v času prestajanja kazni naredil lužo ali če ti je ušlo v hlače, so kazen podaljšali. V tem taborišču smo izdelovali gospodinjske potrebščine, norma pa je bila precej napeta. Hrana, ki so nam jo dajali, je bila slaba in pičla. Bili smo blizu Nürnberga, ki so ga ta čas že kar pogosto bombardirali Angleži. Ponoči so se pogosto slišale detonacije letalskih bomb, nebo pa je bilo nad mestom osvetljeno.

V maju 1943. leta so nas preselili. Takrat mi je bilo 11 let. Nekateri so odšli v Neumarkt, ostali pa v Kastel bei Amberg. Tamkajšnji lagerführer Seberg je imel pomočnika. Oba sta bila SS oficirja. Zlasti pomočniki lagerführerjev so bili običajno teže ranjeni SS oficirji z ruske fronte. Bili so sfanatizirani, slepi privrženci Hitlerja in nacističnega režima. Zato so bili prepričani, da nas bodo prevzgojili v sebi enake janičarje, ki se bodo v nemški vojski bojevali za nacizem. Kljub temu da so se z nami veliko ukvarjali, je nekaterim lagerführer izrekel oceno nesposobnosti in so morali oditi.

Nesposoben pa je ob delu z nami postal lahko kaj hitro prenekateri nacistični esesovec, saj so nas razmere na hitro dozorele, da smo bili med sabo disciplinirani, navzven pa neukročeni, da smo držali tisto, kar smo sklenili, in smo bili med seboj dovolj tovariški in solidarni. Sebergova žena, ki je igrala vidno vlogo v taborišču, je dejala ob neki priložnosti: »Takšne složnosti in zavesti, kakršna je pri teh otrokih, ni mogoče doseči pri odraslih ljudeh.« Pri tem ni skrivala, da sta ji naša enotnost in složnost všeč.

Zbližala nas je enaka usoda, odtrganost od staršev, prepuščenost samim sebi in kruti pogoji življenja in dela v taborišču.

Nemci so nas oropali vsega. Pomorili so naše starše in nas izgnali v tujino. Odraščanje v lagerskih pogojih je pustilo na marsikom izmed nas značajske in druge posledice za vse življenje.

Nismo imeli šolskega pouka in nismo imeli primerne hrane. Saj v treh letih med desetim in trinajstim letom nisem zrasel niti za centimeter, najbrž pa bi se moral potegniti vsaj za trideset centimetrov.

Kdorkoli je občutil esesovske metode na lastni koži, jih ne bo nikdar pozabil. Tako odrasli, kaj šele otroci. Oficirji, ki so nas fizično in psihično vsak dan sproti vzgajali za nacistične janičarje, ljudi brez lastne volje, brez duše in brez značaja, so bili najbolj sfanatizirani in predani nacisti, saj sicer ne bi bili postali to, kar so bili.

Vendar smo jih otroci spregledali, jih sovražili in jim bili neizprosni sodniki. Uteho smo iskali v tem, da smo v kraju pretepali mlade zagrizene nemške otroke v hitlerjugend uniformah. Marsikomu smo pustili brazgotine za vse življenje in skupil jo je tudi marsikdo izmed nas. Pa kaj zato, saj smo edinole na ta način lahko potešili našo slo po maščevanju.

Kadar smo stali na neskončnih apelih, ni nikdar nihče ničesar izdal. Tako za bunke in brazgotine, za kraje hrane in drugega ni bilo nikoli mogoče najti krivca. Tako jim ni preostalo drugega, kakor da so nam kar naprej obljubljali, da nas bodo poslali v Auschwitz. Če se je le pokazala priložnost, da se je dalo ukrasti karkoli, kar je lahko pomenilo hrano, smo to odnesli in pojedli, preden so nas lahko zaslišali. Najboljša so bila tista obdobja, ko smo hodili kmetom pomagat pri spravilu žita, krompirja in drugih poljščin. V takšnih obdobjih je imel kdaj pa kdaj kdo izmed nas srečo, da je prišel za nekaj dni k dobrim ljudem, pri katerih se je najedel.

Vendar smo največkrat legali na naše pograde zvečer tako lačni, da so nam misli blodile samo h kruhu, žgancem ... Zbirali smo cigaretne ogorke in si jih zvečer nabasali v pipo. Pred spanjem si tako lahko včasih globoko potegnil iz pipe, globoko inhaliral in se pijan opotekel na pograd, kjer si zaspal.

Za nekaj časa so nas po določenem redu pošiljali v lager Litzmanstadt — sedaj Lodz na Poljskem. Jaz sem šel tja z Alojzom Zagožnom in Slavkom Preložnikom, znanima imenoma, saj je najbrž še marsikomu v spominu, kako je potekal nekaj let po osvoboditvi proces njune vrnitve k staršem v Slovenijo. Oblekli so nas v obleke z Davidovo zvezdo, da ne bi zbežali. Ves čas potovanja smo na vlaku stali, saj Židje niso smeli sedeti. V Lodzu smo bili med Poljaki in Ukrajinci, vendar nismo vedeli, da so simpatizerji tretjega Reicha in nacizma. Zato smo tem otrokom razkrili ne le, kdo in od kod smo, temveč tudi naše bedne razmere in naša čustva. Zato smo bili ponoči kar naprej tepeni z ravnjačami, s katerimi smo sicer ravnali slamo v svojih posteljah. Bivanje v tem taborišču naj bi pomenilo dodatno prevzgojo med tistimi nenemškimi otroki, ki so že bili pristaši nacizma in Hitlerja. Po treh mesecih so nas poslali nazaj v naše prejšnje taborišče. Tu so lahko le ugotovili, da smo se vrnili še bolj zakrknjeni in da ne kažemo nobenih znakov, ki bi potrjevali uspešnost prešolanja.

In po kratkem razdobju smo začeli romati skozi taborišča. Nekaj časa smo bili v Neumarktu in nazadnje v Passauu ob Donavi. Tu so nas osvobodili Američani.

Ni bilo več esesovcev, tepeža, zapiranja, stradanja. Vendar se Američanom ni prav nič mudilo, da bi nas odpremili proti domu, proti Jugoslaviji in Sloveniji. Neka komisija nas je prepričevala in nas vabila, naj bi šli v Ameriko, kjer bi bili deležni vseh dobrot sveta in vseh najboljših pogojev za življenje. Vendar med nami ni bilo nikogar, ki bi jim nasedel. Vrnili smo se v septembru 1945. leta. Vendar je bila za nas, ukradene otroke tudi vrnitev v domovino dokaj težavna. Ko smo se pripeljali v tovornih vagonih v Podrožco, sem na postaji srečal partizana, poznanca Šimnovčevega Joža. Govorila sva o svobodi, o koncu vseh strahot, o tem, kako je zdaj v osvobojeni domovini, nisem pa ga upal vprašati, ali je mama še živa, ali se je vrnila iz Auschwitza.

Počasi je spoznal, da se nečemu ogiban. in da skozi ves moj pogovor preveva strah. Takrat se mu je posvetilo: »Kaj ti ne veš, da je tvoja mama že doma?«

Ob teh besedah se je prelilo skozme neko toplo čustvo in poslej nisem več vedel, kaj mi je pripovedoval. In ko sem jaz prvi v vagonu zvedel, da je mama še živa in me že čaka doma, so vsi tovariši v vagonu zlezli vase in se za hip zaprli pred menoj.

Skozi vsakega je glodalo vprašanje: In kako je pri meni doma. Ali je kateri mojih živ. H komu bom šel, če ne bom doma našel nikogar? Nam, ukradenim otrokom je tudi svoboda prihajala nasproti drugače kot odraslim.

— — —

Tako je pripovedoval inženir Jože Pajar s Hrušice. Žrtev, ki jo je Druschke oropal otroštva, mladostne radosti in neugnanosti, ki ji je vtisnil pečat prezgodnje zrelosti in jo izpostavil najkrutejšim pogojem življenja.

Pogled na Železarno s Straže

Žarilna linija za silicijeva jekla — hladna valjarna Bela

PREPOROD KPJ PRED ŠTIRIMI DESETLETJI

Preporod KPJ se je porajal v težkih okolnostih šestojanuarske diktature, svetovne gospodarske krize in sektaške politike Kominterne v obdobju njenega VI. kongresa (1928—1935) — v letih krutega preganjanja jugoslovanskih komunistov, velike brezposelnosti in bede ter zapiranja že tako v ilegalo pognane partije v ozke in jalove možnosti podtalnega delovanja.

Hkrati z obnavljanjem partije, ki je ostala po usodnih aretacijah policije spočetka brez vodstva, nepovezana, razredčena in brez tiska, so začeli posamezni komunisti iskati jugoslovanskim razmeram ustreznejši, uspešnejši način političnega delovanja. Po pričevanju tov. Kardelja je začel nastajati v partijskih vrstah že 1932. leta »zelo resen odpor proti določenim sektaškim koncepcijam uradno razglašene partijske politike«. Posamezne partijske organizacije so skušale »doseči enotnost akcije z drugimi delavskimi in demokratičnimi silami, ne glede na sektaške elemente v politični liniji Kominterne in CK KPJ v tujini«. Pokazalo se je namreč, da svetovni center komunističnega gibanja »ne more biti dovolj občutljiv za različnost okoliščin, v katerih se bije bitka v določeni deželi«. Pa tudi CK v tujini ne more voditi partije, če je »manj občutljiv za gibanja v domovini, kakor je nagnjen k sprejemanjem mrtvih dogem in jalovih doktrin«, ki se nujno porajajo brez neposredne kontrole prakse.

Centralizirano vodstvo komunističnega gibanja je bilo v času nastajanja komunističnih partij in njihovih prvih korakov nedvomno koristno. Toda kmalu je postalo ovira za nadaljni razvoj. Zlasti če se je vodstvo ravnalo bolj po zamislih moskovske centrale kot po razmerah lastnega delavskega razreda in narodov.

Zato se je čedalje bolj kazala potreba, da se CK KPJ vrne v domovino. Toliko bolj, ker se je s prihodom Hitlerja na oblast (1933) začela z velikimi koraki bližati nevarnost vojne in z njo zasužnjenja vrste evropskih dežel in celo ukinitve posameznih »rasno manjvrednih narodov«, med njimi tudi Slovencev. Za vrnitev CK v domovino se je vztrajno prizadeval Josip Broz. In to končno tudi dosegel.

Vrnitev je potekala postopno. Decembra 1936 se je vrnil v domovino (v Zagreb) organizacijski sekretariat. In z njim Tito s posebnimi pooblastili, da konsolidira partijo in pripravi povratek CK. Odtlej je Tito v raznih krajih Jugoslavije navezoval stike z mladim revolucionarnim kadrom, ki je kljub nezaupanju KI v KPJ in določenim krizam v lastnih vodstvih hrabro in z mnogimi žrtvami širil ideje revolucije ter organiziral delavce, ženske, kmete in mladino v stavke, demonstracije in v vrsto drugih aktivnosti, v katerih je raslo zaupanje množic v partijo in so se kalili novi borbeni kadri. V letih 1934—37 so bili tako v Sloveniji postavljeni s stavkami zasavskih rudarjev, jeseniških železarjev, gradbincev in tekstilcev, vevških papirničarjev in drugih temelji delavske enotnosti kot jedra bodočega ljudskofrontnega, oz. narodnoosvobodilnega gibanja. Podobno tudi v drugih delih Jugoslavije. Titova aktivnost v domovini l. 1937 je odločilno vplivala na konsolidacijo partije, na enotnost njene misli in akcije, na širjenje aktivizacije množic, zlasti mladine v boju za mir, in na izbiro vodilnih kadrov.

Leta 1937 je Tito dejansko že vodil partijsko delo v domovini. Njegova poročila o vprašanjih partijskega dela, njegovi predlogi in pobude so bili osnova vsebine takratnih sej CK KPJ, ki se je zadrževal v Parizu. (Gl. članek dr. Pere Damjanovića: Titovo delo — datumi naše zgodovine.)

Najpomembnejša dogodka v zgodovini KPJ leta 1937 sta ustanovitev KPS in KPH. Manifest kongresa na Čebinah, ki ga je soglasno s Titom napisal tov. Kardelj, in razglas ustanovnega kongresa KPH v Titovi formulaciji sta končno uveljavila stališče KPJ glede mednacionalnih odnosov, izoblikovano že v dvajsetih letih na podlagi Leninovega načela o pravici vsakega naroda do samoodločbe. Toda to stališče je bilo v praksi podvrženo pritiskom z desne in z leve. Potrdil ga je sklep IV. državne konference konec 1934. leta v Ljubljani, sprejet na Titov predlog (zastopal je CK na Dunaju), da se KPJ reorganizira z ustanovitvijo KPS, KPH in kasneje še KPM (tako kot je organizirana zdaj v celoti). Ustanovitev nacionalnih partij v okviru KPJ se je zavlekla iz vrste razlogov nad dve leti. Z ustanovitvijo KPS in KPH l. 1937 in z odločitvijo, da brani Jugoslavijo, je KPJ uspela že v letih pred okupacijo zbrati za boj zoper fašizem okrog delavskega razreda večji del rodoljubnih in demokratičnih sil narodov in narodnosti Jugoslavije. Lahko rečemo, da se boj slovenskega naroda za obstoj (in podobno narodnoosvobodilni boj narodov Jugoslavije) ni začel šele 26. aprila 1941 z ustanovitvijo Protiimperialistične fronte, ampak je bil zasnovan že v zgodovinski noči na 18. april 1937 na Čebinah. KPS se je kmalu izkazala kot edina resnična narodna stranka, ki je zvesto prevzela odgovornost za usodo slovenskega naroda v najtežjih letih njegove zgodovine.

KPS je z zgodovinskimi dejanji ovrgla obrekovanja nasprotnikov, da ji ni do usode slovenskega naroda. Uspehi pod njenim vodstvom od kongresa na Čebinah dalje so dokazali nasprotno. Vodilni sloj bivših liberalcev, ki so jih bila polna usta državotvornosti, in klerikalcev, ki so se imeli za predstavnike in varuhe slovenskega ljudstva, je zabredel iz razredne sebičnosti in nazorske konzervativnosti celo v izdajstvo, med uničevalce slovenskega naroda; po tem sloju preganjani komunisti pa so postali klicar ter organizator in zgled boja za obstoj, socialni napredek in čast Slovencev ter boja za obrambo humanističnih vrednot kultur evropskih narodov.

(Janko LIŠKA, Teoretična priloga Komunista januar—marec 1977)

Železarski globus

MAVRETANIJA

Ta afriška država bo postala čez nekaj let važen dobavitelj kvalitetne železove rude. Predvidevajo, da bodo od leta 1981 do 2000 v mavretanskih rudnikih nakopali okoli 190 milijonov ton te železarske surovine. Najprej bodo pričeli izkoriščati nahajališča v vzhodnem delu države, katerih rezerve cenijo na 530 milijonov ton. Kasneje pa tudi zaloge v zahodnem delu države, ki jih je okoli 900 milijonov ton.

POLJSKA

V okviru projekta izgradnje pristanišč ob baltski obali gradijo v Gdansku novo pristanišče za pretovarjanje železove rude. Sprejemalo bo lahko ladje do nosilnosti 150.000 ton in bo pričelo obratovati leta 1979. V prvi fazi bo lahko sprejelo 5 do 6 milijonov ton železove rude letno, kasneje pa nameravajo njegovo zmogljivost podvojiti.

CVETKO ZAGORSKI

POTOVANJE V TUMANJAN

LIRIČEN POTOPIS 13

Premagala ga je prijetna omotica. Takrat mu je kak vajenec ali trgovec iz soseščine podržal pod nos njuhanca. Gikor je poskočil, zakihal. Prizor je ljudi na trgu zabaval, tudi bazaz se je smejal, ko pa je bilo zabave dovolj, je Gikorja nadrl:

»Ej, ti, medved, bi spal, a? Ali mi boš vabil ali ne?!«

In Gikor je znova zbral vse svoje moči, da je zakričal:

»Izvolite sèm, izvolite sèm!« —

V puščobo, muko in brezizglednost takega življenja »med ljudmi« je prinesel vaščan iz Lori Gikorju očetovo pismo:

»V mesto Tiflis.«

Mi vsi smo živi in zdravi in ti želimo zdravja, amen.

Od srca te pozdravljajo api, nani, Zani, Mosi, Mikič, Galo, amen. Ljubi naš sin Gikor! Da boš vedel, da je naša usoda zelo gorjupa, da nas terjajo za davek, mi pa z ničimer ne moremo plačati, in da sta nani in Zani že skoraj goli, in da je postalo naše življenje na moč revno. Gikor-džan, pošlji nam nekaj rubljev in piši nam, kako se ti godi, in da boš vedel, da nam je Cagik poginila in da hodita nani in Zani goli okoli.« (Džan je pogost pridevek k imenom, pomeni pa toliko kot ljubi, dragi.)

Gikor je pismo prebral in se zamislil. Prevzelo ga je domotožje. Vsaka vrstica v pismu ga je žgala v srce.

»Ej, ti, si ob glas? Te je spomin zapustil?« se je oglasilo iz trgovine.

»Izvolite sèm, izvolite sèm! . . .«

Takega je našla na pragu trgovinice ledena zima s snežnim viharjem. Bazaz je bil neusmiljen, Gikor v tenki bluzici je moral še naprej vabiti kupce . . . dokler ni tako zbolel, da je obležal. Zaželel si je mrzle vode in usmiljena starka, babica v hiši, mu jo je dala.

»Po tej vodi ne odleže srcu, dedi . . . Ah, dedi, kako si želim vode iz naših studencev . . . kako rad bi bil doma . . . kako rad bi bil pri moji nani . . .«

Bazaza Artema je nazadnje le zaskrbelo. Zbal se je, da bi mu umrl doma, zato ga je odpeljal v mestno bolnišnico, očetu pa sporočil, naj pride po sina.

Bolnik se ni več zavedal. Bledel je in klical: »Mikič! Zani! Api! Nani!«

»Jaz sem prišel, tvoj api, Gikor-džan, in nani me je poslala, da te odpeljem domov . . . Pojdeš? Mikič in Zani postajata na strehi, gledata po cesti in te čakata . . . Povej, Gikor-džan!«

»Izvolite sèm! Izvolite sèm!« je kriknil bolnik, zamomljal nekaj nerazumljivega, potem pa se v blodnji zasmejal . . .

Čez dva dni se je vračal Ambo v svojo vas.

Gikorja je bil pokopal.

Pod pazduho je nosil njegovo obleko, da bo mati lahko zajokala ob njej. V žepu je bil našel prgišče bleščečih se gumbov, barvaste papirčke, krpice katuna in nekaj bucik. Gikor jih je bil najbrž nabral za sestrico Zani.

Šel je Ambo in premišljal. Ni še tako dolgo, odkar je odpravljal prav po tej cesti svojega sina med ljudi. Tu je kraj, kjer je potožil Gikor: Api, noge me bolijo . . . Pod tem drevesom sta počivala . . . Tu studenec, kjer sta pila . . . Že je s poklona zagledal domačo vas . . . Vse je še, le Gikorja ni . . .

Tako se konča povest »Gikor«, napisana 1894. leta, obsegajoča komaj 15 strani. Dejanje v njej je tako zgoščeno, da ima bralec, potem ko je povest prebral, občutek, ko da je prebral roman. Tumanjan je s skrajno zbranostjo in ubranostjo luščil in nizal prizor za prizorom, varčeval s sleherno besedo, tako da ni nobena odveč, pa tudi dodati ni treba nobene. Nobenega liričnega opisovanja krajev, ne opisovanja duševnih procesov in stanj, pa je vendar vse povedano. Nobenih socialnih analiz, teorij ali nakazovanja rešitev. »Brez vidne, zunanje tendence, programatičnosti, daleč od naturalizma. Zmožnost podrobnega opazovanja, ki v odtenkih odkriva tipično in karakterno — vse te odlike govore o velikem Tumanjanovem umetniškem mojstrstvu.« (K. Grigorjan.)

Zato ostaja Gikor nepozaben in ni knjižnice v Sovjetski zvezi, ki ga ne bi imela. Če bi mu iskali domače primere, bi se spomnili edinole klasičnih Prežihovih »Solzic«, ki so po izpovedni moči enakovredne, in pa priljubljenih Bevkovih mladinskih povesti, ki pa niso tako klene in enkratne kakor »Gikor«.

»Gikor« velja za vzoren primer realističnega pisanja, ki sta mu vodilo globoka ljubezen in strastna, vdana privrženost tlačenemu, delavnemu, skromnemu človeku, posebej še otroku. Zato je le malo literarnih jezikov na svetu, v katere povest še ni bila prevedena.

»Ko bereš to drobno povest, se ti srce napolni z žalostjo . . . Čudiš se, kaj vse skriva v sebi ta preprosta pripoved, koliko lirike, koliko pristnega čustva, koliko resničnega življenja.« (Pesnik Avetik Isaakjan, katerega stoletnico rojstva so proslavljali Armenci prav tako množično kot Tumanjanovo 1975. leta.).

Kakšen vpliv ima branje »Gikorja« na mladega bralca, naj ponazori prevod dveh kitic pesmi »Gikorju« izpod peresa armenske pesnice srednjega rodu Silve Kaputikjan (po ruskem prevodu Nelli Saakjan):

Ti vzel si otroštva mi blaženi mir.
Le kaj bi lahko spremenila v tvoji usodi?
Tvoj glad me je pekel v srce venomer,
da dala bi kruha ti, sem te iskala povsodi.

Prestajala bridke sem dneve s teboj
in žalost je tvoja še moja postala:
drhtela v dežju sem, potila tvoj znoj,
od zore do mraka: »Izvolite sèm!« — poslušala.

»Gikor« je izrazito socialna povest. Odraža socialne razmere v armenski vasi ob koncu prejšnjega stoletja. Brezpravnemu armenskemu dečku stoji nasproti bazaz Artem, ki mu pisatelj ni določil nacionalnosti. Po imenu bi bil lahko priseljeni Rus (če so Rusi sploh odpirali trgovinice na bazarju in trgovali po orientalsko?), lahko bi bil Gruzin ali Azerbejdžanec, Perzijec, Turek ali tudi Armenec. Tumanjan ni prikazoval socialnih nasprotij nacionalistično. Čeprav ni preučeval marksizma in se ni štel med socialne revolucionarje, je kot pisatelj, zvest ljudstvu in resnici, odkrival razredna nasprotja na Kavkazu v času pred oktobrsko revolucijo, ki je zajela 1920. leta tudi Kavkaz.

Omenil sem že »Oračevo pesem«, v kateri se pogovarja kmet s plugom in s svojim zvestim volom: toži nad upnikom, ki mu koplje grob, nad županom, ki mu zaradi zadolženosti preti s šibami, nad popom, ki terja plačilo za mašo, nad izterjevalcem, ki ga privija z davkom, doma pa ga čaka kopica lačnih in golih otrok. Za razliko od Cankarjevega hlapca Jerneja ne trka Tumanjanov orač na vrata posvetne in duhovske gospode, ne zahteva pravice, ne zažge simbolično gospodarju hiše, ne predstavlja delavskega razreda, marveč samo vztraja v vsakdanjem boju za obstanek, orje od jutra do noči in le volu toži o svoji nesreči. Oračeva pesem ni prav nič ideološka, je pa pretresljiva zaradi svoje preproste realistične vsakdanjosti in estetsko dognane in zgoščene, človeške in socialne izpovednosti.

Dvajsetleten je v več pesmih, naslovljenih »Pevcu«, tudi jasno izpovedal svojo življenjsko in pesniško maksimo: v času ljudskega gorja in stiske naj se pesnik ne predaja bolečinam in sladkostim lastnega srca, marveč naj se spoprime z »usodnim zlom«, prisluhne »ukazu časa« in svojemu poslanstvu.

V istem času je napisal pesnitev »Ječanja«. V petdesetih kiticah nam najprej pričara mračno nočno okolje: nekje blizu se oglaša sova, iz goščave je slišati zavijanje lačnega volka. Po starem običaju vrže kmet na ogenj še eno poleno in vnovič pozdravi pesnika, ki je prišel pravkar iz mesta. Kmet bi rad zvedel kaj novic, kakšne so cene in če so trije carji res sklenili mir: da ne bodo več napadali sosednjih dežel, plenili in morili; če bo res vsakdo, ki bi še počel kaj takega, kaznovan. Pesnik pa kmeta zavrne: naj ga ne sprašuje o mestu, ki ga je do grla sit. Naj rajši sam pove kaj o svojem življenju. Sledi kmetova tožba: zemlje ima toliko, da ji lahko pljune do konca; nikoli ne pozna počitka in zmeraj živi v pomanjkanju. Svetu vlada grabežljivost, nasilje je zamenjalo ljubezen, ljudska kri ni vredna več kot voda. Mogočniki ne poznajo ne vesti ne strahu, ljudstvo je prepuščeno revščini in nasilju. Stara izročila ne veljajo več, novih pravil o medčloveških odnosih še ni. Vse te splošne tožbe ponazori kmet z nedavnim dogodkom. Tavád — bogat kmet — je obtožil pastirja Čatija, da je pasel na njegovi zemlji. Čati se s tavadom sporeče in zahteva, naj pove, kdo ga je videl. Kmetje pastirja mirijo, prigovarjajo mu, naj se ne prereka z bogatinom. Toda oba ženeta spor do župana, ki dá privezati pastirja na kol in bičati. Tavad mu obljubi, da ne bo več videl lorijskega sonca. Tedaj zbero kmetje denar, kolikor so ga imeli, in pošljejo odposlance k županu, da bi pastirja odkupili. Nič ni pomagalo, podkupnina je bila prepičla. Preiskava se nadaljuje pred carskim uradnikom. Pastir pa postaja trdoglav — kot zver z gora. Samo pravico zahteva. Uradnik mu obljublja Sibirijo. Tedaj pošljejo kmetje novo odposlanstvo k tavadu. Leta je pripravljen umakniti tožbo — »saj nisem brez vesti, počemu mi bo kri« — le pastir naj mu pod večer pošlje svojo ženo, da mu bo pripravila posteljo . . . Kaj naj storijo zdaj možje, če imajo še kaj vesti? Še isto noč jih nekaj izgine iz vasi: postali so kavkaški razbojniki. Kmet — pripovedovalec sprašuje sebe in pesnika: kdo je kriv? Kakšen je ta bog, ki je ustvaril takšno življenje? Mar nismo vsi iste vere in vsi Armenci? Nobene razlike ni v krvi ne v pameti, samo v premoženju je, eni so bogati, drugi revni, eni si lahko dovolijo vse, drugi še ziniti ne smejo. »Ne sprašuj več, mladenič, ki si prišel iz Tiflisa! Še jaz starec bom moral nazadnje med razbojnike . . .« S temi besedami leže na zemljo. Na ognjišču še zadnjič vzplapola poleno. Iz soteske šume nočni glasovi . . .

(se nadaljuje)

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

94

S tem so pri ljudeh hoteli napraviti vtis, da je bil Filip tudi eden izmed tistih, ki jih je zajel val upora. Tako si je o Gorskem ustvaril svoje mnenje.

Jesen pa očitno s tem priznanjem, ki je iz Filipa prišlo na videz hitro, ni bil zadovoljen.

— Kaj pa, če to ni tako? Če si že prej?

To ga je nekoliko zmedlo, kajti če so ga prijeli, so morda le imeli o njem že več podatkov.

A verjetno ga je Jesen lovil kar tako, na slepo, brez dokazov. Zato je s kar se da prepričljivim glasom rekel:

— Kako naj bi prej. Tedaj smo bili okupirani šele nekaj mesecev.

Jesen ga je ostro pogledal in zavrtal vanj še enkrat:

— Zanesljivo? Kaj boš rekel, če ti dokažemo, da se to vleče že dalj?

Filip je zaslutil, da so o tem res zvedeli kaj več, vendar je posmehljivo dejal:

— Zanesljivo! Tu je moja glava!

Jesen je segel v torbico in med odpenjanjem izgovoril:

— Potem si se sodil sam! . . . Poglej!

Pred Filipom so zamigljale črke z njegovim imenom, zapisane v ustaško-nemških legitimacijah, ki mu jih je Jesen držal pred očmi! Filip je zazijal, ne da bi kaj črhnil. Tihota se je sprevrgla v vprašanje, na katerega je spet odgovoril Jesen:

— Tale Tonček jih je našel v tvojem skrivališču.

Pokazal je na mladega obveščevalca ob njem, ki je na te besede večkrat prikimal. Iskanje ni bilo lahko.

Jesen je še dodal:

— Morda bi jih našel že Aleš, pa si ga pregnal. Tako bi zdaj živel še marsikdo!

Vsi so zrli v Filipa, ki je pobešal glavo. Zadnji dokaz je bil zanj prehud. Upal je, da se bo vsaj zdaj vmešal Gorski. A ta je molčal in se delal, kot da je tudi on nadvse presenečen.

— Zato se mu v dolini nikoli ni nič zgodilo!

Filip je dvignil glavo in v tem obupu je le malo manjkalo, da ni pokazal še nanj. V zadnjem trenutku ga je obšlo, da mu to lahko samo še bolj škoduje.

— Zdaj natančneje povej, kdaj si začel izdajati! je zahteval Jesen.

Filip je zgubljeno rekel:

— Kaj bi pravil. Vse je napisano!

— Hočemo, da sam poveš! je vztrajal Jesen. — Ali pa naj ti morda pomagamo!

Filip je to raje storil brez udarcev.

— Zakaj pa so te potem lani zaprli? mu je spet nastavil pasti Jesen.

Sumil je, da so tudi o tem poučeni, vendar ni priznal nič takega, česar mu niso mogli dokazati. Zato je rekel:

— Saj sem vendar tudi jaz sodeloval pri začetku upora!

Za to laž je dobil trd udarec in Jesen mu je velel:

— Popravi! Govori, kot je bilo!

In Filip se je vdal z besedami:

— Kaj bi govoril, saj veste? Kaj vprašujete?

Obveščevalci so resnično že vedeli, kaj je počel Filip na Hrvatskem. Gorski je strmel. Dotlej mu še nihče, niti Jesen ni ničesar pravil o teh rečeh.

— Si delal za denar ali iz prepričanja? Je fašizem tisto, kar si vedno čakal? je prešel na druga vprašanja Jesen.

Tu ni kazalo molčati in ker si je medtem Filip že spet nabral nekaj sape, je začel sekati nazaj:

— Za denar. Pravzaprav za oboje! Nemci so močni!

— Potem si že bogat, svinja! Že dolgo prodajaš naše ljudi! Koliko si dobil za posameznika, koliko za skupine?!

Obveščevalci so hoteli zvedeti, kako gestapo plačuje svoje vohljače. To je v Filipovi glavi sprožilo nov načrt. Trgovanje z njegov konjiček. Življenje bo poskušal odkupovati z denarjem.

Vendar pa mu je bilo nerodno začeti. V njem je hkrati rasel strah, da se bo prej pokopal kakor rešil. Fantje so ga morali spodbuditi, da so ga pripravili h govorjenju.

— Za Aleša je tako vsak vedel. Toda takih nagrad je bilo malo. Za vsakega aretiranega aktivista ali partizana dajejo po 50 mark. Prav toliko tudi za strojnico. Za zaplenjeno puško ali pištolo in drugo orožje pa manj!

V Jesenovi glavi je raslo število mark in čudil se je, ko je Filip navajal tako natančne podatke. A ker je umolknil, je poprijel:

— Koliko bi dobil, ko bi jim pomagal uničiti taborišče?

— Filip ga je tehtajoče pogledal, vendar pojasnil tudi to.

— Najmanj 500 mark!

— Koliko pa si dobil za Petra?

Filip se je uprl:

— Sprašujete, kakor da sem vsega jaz kriv!

— Povej! mu je velel Jesen.

— Govori, je grozeče pritegnil tudi Gorski.

Toda v Filipu se je nekaj uprlo in ni hotel povedati. Zato ga je Tonček nekajkrat oslinil tako trdo, da mu je vsa upornost prešla.

— Sto mark! je rekel in zardel.

Malo in veliko, si je mislil Jesen. Za takega človeka kot je bil Peter, sto mark! Denar, ki ga delavec zasluži v pičlih dveh mesecih! In veliko za tako svinjo, kot je Filip.

Vendar pa tega Filip ni pripovedoval kar tjavdan. Nekaj visokih številk je povedal z dvojnim namenom. Če so ga že prijeli in začeli igrati odprte karte, si je mislil:

Krivda bo manjša, če so mi gestapovci ponujali take vsote. Potem jim bom pa za odkup ponudil vse, kar sem nabral doslej.

LUDVIK AMBROŽIČ

SPOMINI IZ NOB

1

PARTIZANSKI MITING V ZASIPU

Malokatero tako razmeroma majhno področje, kot je Gorjanski kot s svojimi vasmi in zaselki, se lahko ponaša v času NOB s tako enoto, kot je bil tretji minerski sabotažni udarni vod Triglav. V vodu, ki ga je formiral štab Gorjanskega odreda, je bilo v juliju 1943 pod vodstvom komandirja, kasneje narodnega heroja Andreja Žvana-Borisa in komisarja Ludvika Reklja-Filipa v začetku le 15 borcev, mladih in drznih gorjanskih in okoliških partizanov. Za seboj so imeli že dovolj borbenih izkušenj, kajti kovali sta jih borba in revolucija.

Področje njihovega delovanja je bila Pokljuka in Mežaklja, dolini Save Bohinjke in Dolinke od Bohinja, Jesenic tja do Radovljice, do terena, ki ga je kontroliral Kokrški odred. Čeprav je vod prerastel kasneje v četo, je bila to po besedah komisarja Filipa majhna enota z izredno udarno močjo, kar so dokazovale njegove akcije. Na tako obsežnem, hribovitem in s komunikacijami prepreženem terenu, kjer je v sredini tega terena, na Bledu, gospodoval gestapo, je vod kljub močni kontroli okupatorja in v poostrenih pogojih okupacije izvršil celo vrsto dobro pripravljenih in uspelih akcij.

Že avgusta 1943 je razbil lokomotivo in obračalno ploščo v železniški kurilnici na Jesenicah, miniral je bencinsko črpalko na Bledu, kasneje je onesposobil HC Sava v obratih Železarne. Na več mestih je miniral železniško progo in iztirjal vlake, ki so se valjali po nasipih. Celo podnevi je uničil avtomatične kretniške postojanke — imenovane bloke, na postajah na Bledu, Dobravi in v Lescah. Dosti nemških patrol je bežalo in se ogibalo zased, diverzanti in minerji pa so se pojavljali povsod po teritoriju, tako da je to naredilo vtis, kot da vse te akcije izvršuje najmanj bataljon. Pri vsem tem pa niso pozabili na sodelovanje z ostalimi enotami, posebno VOS (varnostna obveščevalna služba), poskrbeli pa so tudi za dobre odnose in povezavo s prebivalstvom v vaseh, kjer so dobivali informacije in hrano in kjer so tudi politično delovali. Res je, da vod ni žel samo uspehov, naletel je tudi na težke preizkušnje, toda borci so se učili tudi pri tem in uspešno nadaljevali z izvrševanjem zaupanih nalog.

Po kapitulaciji Italije je vod prerasel v tretjo minersko četo. Svojo aktivnost je še povečal in se loteval še večjih in drznejših akcij. Znani so napadi na nemške patrulje in oficirje, posebno odmeven pa je bil obisk v vili Marič na Bledu, kjer so desetim gestapovcem odnesli v zgodnjih večernih urah orožje in municijo ter uporabno opremo. Vse to v neposredni bližini gestapa. Skupaj z oskrbnikovo družino so se brez boja umaknili v taborišče. Četa je sodelovala tudi pri napadu na centralo v Radovni, požgala in uničila je kolono nemških kamionov, ki so vozili les iz Radovne in ropali naše gozdove.

Med akcijami so prirejali mitinge po gorjanskih obrobnih vaseh in spotoma mobilizirali nove borce za brigade. V sestavu čete je deloval tudi mobilizacijski vod, ki je skrbel, da so novi borci dobili prva navodila in šolo o partizanskem življenju in političnem stanju in jih potem vodili dalje v enote devetega korpusa, večinoma na Primorsko.

V začetku leta 1944 je komandir Boris odšel na novo dolžnost in na njegovo mesto je bil imenovan Stanko Knafelič-David, hraber in preudaren oficir, ki je uspešno nadaljeval delo in zamisli svojega predhodnika, vse do ustanovitve JBO (jesenško-bohinjskega odreda) v decembru 1944, ko je bila četa priključena odredu.

Pozno jeseni leta 1943 in v prvih mesecih leta 1944 so borci VOS Gorje — Bled očistili teren, s tem da so odstranili nekaj gestapovcev in redkih sodelavcev okupatorja. Tako je na Dobravi padel šef postaje Widman, gestapovec, ki se je osebno udeleževal hajk proti partizanom, v Žasipu pa Pihler, znani doseljenec in ovaduh, ki je ponoči prisluškoval pod okni po vasi, pregnani pa so bili tudi nekateri Besarabci, ki so jih Nemci doselili na domačije preseljenih Slovencev v okolico Bleda in v Gorjah. Da bi Nemci ne odpeljali živine, smo o tem obvestili četo, ki jo je odgnala in si s tem zagotovila hrano.

Ko je bil teren razmeroma čist, se je vodstvo čete odločilo, da četa priredi miting v Zasipu. Bilo je nekako v sredini meseca marca 1944. leta. Kontrolo in pripravo na terenu smo nadzorovali vosovci preko vaških skojevcev in še pred mrakom so mi sporočili, da je v vasi red in da je nemška patrola odšla na Bled že opoldne. Čakal sem na pobočju Homa, v bližini predora v Podhomu.

Nadaljevanje

AKTUALNOSTI IZ JESENIŠKE OBČINE

INICIATIVA GRADBENEGA ODBORA ZA OGRAJO NA POKOPALIŠČU

Znano je, da na pokopališču na Blejski Dobravi manjka precejšen del ograje ali, točneje povedano, ograje sploh ni. Zaradi tega je omogočen dostop divjačine na grobišče, ki povzroča na grobovih precejšnjo škodo. Tako so tudi upravičene kritika in pritožbe prizadetih občanov vse pogostejše.

Gradbeni odbor za izgradnjo mrliških vežic na Blejski Dobravi je že na nekaterih sejah razpravljal o problematiki ograditve pokopališča, upoštevajoč pritožbe in stvarno potrebo, čeprav postavitev ograje ni in ni bila v programu nalog in dela tega gradbenega odbora.

Ko se je gradbeni odbor na 24. redni seji konec meseca februarja letos odločal in sklepal o programu del za dokončno izgradnjo pokopališča v tem letu, je ponovno razpravljal tudi o postavitvi ograje. Ker sta zahteva in pritisk prizadetih občanov, kot je bilo že omenjeno, iz dneva v dan večja, se je gradbeni odbor na tej seji odločil prevzeti iniciativo za ograditev ter v ta namen tudi sklical 29. marca sestanek predstavnikov vseh krajevnih skupnosti mestnega območja in gradbenega odbora na Blejski Dobravi. Na tem sestanku, ki je bil na pokopališču, pa je bilo predlagano in dogovorjeno:

– KS prevzemajo finansiranje in tehnično izvedbo ograditve (okrog 700 tek. m) pokopališča na Blejski Dobravi;

– vsaka KS določi svojega delegata v odbor, katerega vodja bo predstavnik KS Blejska Dobrava;

– gradbeni odbor za izgradnjo mrliških vežic odstopa KS toliko vrednostnih bonov, kolikor bo znašala vrednost opravljenega dela in materiala. Vrednostne bone lahko vsaka KS proda takoj ali postopno, kot bo rabila sredstva za sofinanciranje postavitve ograje;

– gradbeni odbor bo s KS sodeloval preko svojega predstavnika – člana odbora, s posebno nalogo, da nudi predvsem tehnično pomoč in koordinira delo med izvajalci del in upravljalcem pokopališča.

S takim predlogom je gradbeni odbor pismeno obvestil vse predstavnike KS in jih zaprosil za pozitivno odločitev, ki naj bi jo posredovali odboru najkasneje do 11. aprila. Ta odločitev do danega termina je nujna, ker predstavlja tudi pogoj ter sestavni del družbenega dogovora, s katerim bo gradbeni odbor zbiral sredstva, v prizadevanju za dokončno izgradnjo pokopališča na Blejski Dobravi.

Istočasno je gradbeni odbor posredoval kratko informacijo o trenutnem stanju pri izgradnji pokopališča, iz katere povzemamo:

– Naročeno ozvočenje mrliških vežic in ceste na pokopališče je že dobavljeno in je z montažo, ki bo v mesecu aprilu gotova, tudi že plačano.

– Hladilno komoro za štiri krste, ki bo nameščena v pokopališki zgradbi, je LTH Škofja Loka tudi že dobavila in je tudi že plačana.

– Avtobusna obračališče s parkiriščem je v makadamski izvedbi gotovo in stroški tega dela plačani. Naročena je hortikulturna ureditev tega dela, katere stroški bodo znašali 30.000 din. Naročena je tudi bitogramozna obloga parkirišča, za kar bo potrebnih še 150.000 din.

– Gradnja pokopališke zgradbe, s katero so pričeli v preteklem mesecu, je ustavljena, ker trenutno finančno stanje ne dopušča gradnje v predvidenem obsegu, oziroma gradnje v zaključni fazi. Za to gradnjo je bila na račun izvajalca tudi že vplačana akontacija v znesku milijon 100.000 din.

Čim bo gradbeni odbor uspel zbrati še potrebna sredstva, bodo z gradnjo pričeli po dogovorjenem in možnem obsegu. Če bo prizadevanje gradbenega odbora za letošnje dokončno izgradnjo mrliških vežic našlo razumevanje in podporo za ograditev pokopališča, potem bo leta tudi sprejel obveznosti in roke dokončne izgradnje.

C. E.

NEZAKONITI OTROCI, KI SO SHODILI

Za nenavadni naslov je kriva šegava primerjava Franca Mezeta, predsednika sveta krajevne skupnosti Lesce. »Krajevne skupnosti so kot nezakonski otroci. Mater imajo, očeta pa ne, da bi jih vzdrževal,« pravi in v isti sapi razloži, da imamo v Sloveniji 1060 krajevnih skupnosti, pa se dve ne preživljata na enak način.

»V Lescah imamo srečo,« pravi. »V občinskem merilu ni nobene krajevne skupnosti, ki bi imela tako dosleden razvojni program in tudi finančno pokrit, kot je naš. Druge krajevne skupnosti imajo le zbir želja.

»V okviru srednjeročnega načrta je namenjenih samo za komunalne dejavnosti 12,5 milijona, do konca leta 1980. Od tega dobimo v petih letih s samoprispevkom (1 % od neto OD zaposlenega krajana) 2,5 milijona. Po sporazumu prispeva turistično društvo Lesce vsako leto milijon, lastnih sredstev KS je za dva milijona, iz samoupravnih sporazumov z organizacijami združenega dela pa dobimo letno 180.000. To je prispevek 300 dinarjev na zaposlenega, od tega dobi krajevna skupnost 180 dinarjev. Nadaljnjih 200.000 dobimo od prispevka za mestno zemljišče od poslovnih zgradb, 500 dinarjev letno prispeva vsak občan, ki ima stanovanje ali gradi v Lescah, pa še ne živi za stalno v naši krajevni skupnosti. Preostali del bodo prispevale nekatere delovne organizacije. Veriga, tudi Ljubljanska banka in Merkur.«

V proračunu za letošnje leto imajo še okoli pol milijona dinarjev za vzdrževanje družbenega centra, za razsvetljavo in tekoče zadeve. Del teh sredstev dobijo z najemninami za prostore v družbenem centru, iz turistične takse in prispevka za mestno zemljišče od stanovanj. Zaenkrat še pokrivajo vse stroške, pomagajo pa, kolikor morejo, še raznim društvom in organizacijam, kolikor ne z denarjem (letos jim lahko dajo le 20.000), pa s prostori v družbenem centru, ki so ogrevani in razsvetljeni. Da ta pomoč in tako majhna, nam kaže že podatek, da je takih gostačev v centru okoli 18.

Letos že nadaljujejo s komunalnimi deli. Računajo, da bodo celotni program realizirali že v letu 1978. Za letos imajo podpisanih že za sedem milijonov dinarjev pogodb, krediti so zagotovljeni. V kratkem bodo končali s kanalizacijskimi deli na Trati, delajo že v Dahavu, konec maja pa začno kopati za progo. V juniju bodo polagali asfalt na križišču pred staro šolo, na odseku od Majdneka do Kovača. Vse to do septembra. Računajo pa, da bodo letos podpisali še za milijon pogodb. Še zlasti se jim mudi zaradi podražitev, ki bi lahko ogrozile njihove načrte.

»Reči moram, da imamo zelo dober odbor za realizacijo srednjeročnega načrta«, pravi tovariš Meze, »saj se je od takrat, ko smo izvedli referendum za samoprispevek, pa do danes sestal že 133-krat.«

Tudi v okoliških vaseh, ki tvorijo skupaj z Lescami krajevno skupnost (Hraše, Hlebce, Studenčice), dela pri kanalizaciji že tečejo. Omeniti je treba zlasti krajane Studenčic, ki so večino del opravili sami in s tem prihranili celotni krajevni skupnosti težke denarje. Za Hraše in Hlebce pa so naročili pri Hidroinženiringu v Ljubljani projekt in če bo ta pravočasno narejen, bodo naredili kanalizacijo že jeseni. Asfaltiranje pa je predvideno za naslednje leto.

Prihodnje leto nameravajo izboljšati javno razsvetljavo, nekaj svetlobnih teles pa bodo postavili že jeseni. V načrtu imajo začasno preureditev nogometnega igrišča, ki bo tako ali tako v nekaj desetletjih zazidano.

»V naslednjih desetletjih bodo Lesce popolnoma spremenile svojo podobo,« pravi Franc Meze, pa se zdi, da se je v ponos prikradel tudi kanček žalosti za starimi časi.

V dvajsetih letih se bo število prebivalcev v Lescah podvojilo, zgrajenih bo 500 novih stanovanj, pa se bosta morala umakniti nogometno igrišče in pokopališče. Na zavodu za urbanizem Bled imajo že v mislih študijo o skupnih športnih objektih za Lesce in Radovljico, nekje za Beblerjem. Predlog je tudi, da bi v Radovljici uredili centralno pokopališče za Radovljico, Lesce in Begunje. Tja do leta 2000 bi ostalo v Lescah le pokopališče znotraj obzidja, pa še to le kot spomenik, pokopavati bi nehali nekako v desetih letih. Nasproti restavracije Teksas je predvidena gradnja velikega trgovskega centra na 30.000 kv. metrih površine, kjer bi prodajalo svoje artikle kakih 60 podjetij iz vse Jugoslavije. Na Lipcah pa načrtujejo republiški rekreacijski center. Vsa kanalizacijska dela, ki jih danes opravljajo, so že vključena v te načrte.

Prav tako je za leško krajevno skupnost pomemben srednjeročni program nove komunalne skupnosti Radovljica, ki predvideva do leta 1980 ureditev vodovoda in centralne kanalizacije in še novo odlagališče smeti za Dvorsko vasjo, kjer bodo odpadke uničevali strojno ali jih sežigali.

»Tako se bo lahko leška kanalizacija priključila na centralno že leta 1980,« je zaključil predsednik sveta KS, to pot z resničnim ponosom.

M. V.

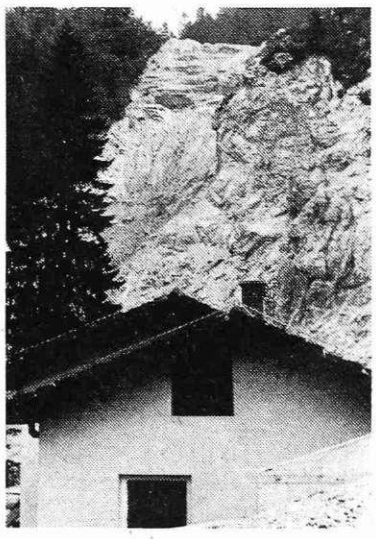

Del kamnoloma v Trebežu

RAZDELILI SO ROČNE GASILSKE APARATE

V četrtek, 24. marca, so v gasilskem domu na Koroški Beli naročnikom razdelili 48 ročnih gasilskih aparatov. Naš sodelavec Janez Bohinc iz poklicne gasilsko reševalne čete je naročnike gasilskih aparatov seznanil s pomenom in praktično uporabo. Kupci so imeli tudi sami možnost, da so delovanje aparatov preizkusili sami, sicer pa so prejeli vsa potrebna navodila glede polnjenja aparatov.

Gasilsko društvo Koroška Bela je že v lanskem letu s posebnim pismom opozorilo občane Javorniškega rovta, Potok in Koroške Bele na nakup ročnih gasilskih aparatov. Odzvalo se je 48 krajanov, z uporabo gasilskih aparatov, pa bo možno omejiti, oziroma preprečiti manjše požare in istočasno zagotoviti požarno varnost v bolj oddaljenih naseljih, kot sta Javorniški rovt in Potoki.

Pred kratkim je bila tudi seja upravnega odbora gasilskega društva Koroška Bela. Analizirali so dosedanji potek priprav na praznovanje 80-letnice ustanovitve in delovanja gasilskega društva, 60-letnice požiga vasi Koroška Bela; praznovanje visokega jubileja pa sovpada tudi s praznovanjem 40-letnice ustanovitve KPS, prihoda tovariša Tita na čelo partije in 85-letnice njegovega rojstva.

Upravni odbor je pozitivno ocenil priprave pripravljalnega odbora za praznovanje 80-letnice in ugotovil, da je zbiranje gradiva za brošuro, ki jo bodo izdali ob praznovanju jubileja, v zaključni fazi.

LETNA KONFERENCA RATEŠKIH UPOKOJENCEV

V nedeljo, 27. marca, je bila v nekdanji osnovni šoli v Ratečah letna konferenca društva upokojencev Rateče – Planica. Na konferenci so bila podana poročila predsednika, tajnika in blagajnika društva.

Upokojenci so predlagali tudi dva izleta, in sicer dvodnevnega na Plitvička jezera in na Kozaro ter enodnevnega v Podčetrtek in Kumrovec. Na letni konferenci so se dogovorili, naj se interesenti za izlete prijavijo pri tajniku do 15. aprila, z navedbo, za kateri predlog so. Polovico denarja bi prispevalo društvo, polovico pa bi krili udeleženci sami.

Na konferenco je bil povabljen tudi Vinko Oman iz Podkorena, ki bo sedaj skrbel za naročila za premog in organizacijo izletov.

Rateški upokojenci pa so sklenili, da se bodo udeležili tudi koncerta pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, ki bo izveden s finančno pomočjo sindikata Železarne za upokojence in praznovanja 25-letnice obstoja društva upokojencev Kranjska gora. Člani društva pa se bodo udeležili tudi proslav v okviru praznovanja 40-letnice ustanovnega kongresa KPS, 85-letnice rojstva tovariša Tita in 40-letnice njegovega vodstva KPJ, oziroma ZKJ.

A. K.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 78. seji, 29. marca, obravnaval predlog investicijskega programa primarnih vodovodnih in kanalizacijskih naprav, poročilo o izvajanju družbenega dogovora o nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike, predlog sporazuma o zagotovitvi in razporejanju sredstev za koristno kopališko zdravljenje borcev NOV za območje regionalne zdravstvene skupnosti Kranj, predlog o povišanju cen geodetskim storitvam, potrdil je poslovno poročilo ukinjenega družbenega investicijskega sklada za 1976. in finančnega načrta za 1977, pripombe na gradivo občinske skupščine ter več prošenj za finančno pomoč.

– – –

Zbori občinske skupščine Radovljica so na ločenih sejah, 30. marca, sprejeli odlok o potrditvi zaključnega proračuna občine za 1976. leto. Skupni dohodki so znašali 43,258.183,65 din. Od teh je bilo razporejenih 39,575.235,30 din dohodka, 496.000 din je bilo porabljenih za solidarnostno prelivanje med proračuni občin. Iz presežka 3,213.948,35 din bo prenesenih 1,813.339,20 din v proračun za 1977. leto, ostali presežek nad dovoljeno porabo v višini 1,500.609,15 din pa bo po odloku vrnjen gospodarstvu.

– – –

Na Srednji Dobravi je bila 25. marca spominska svečanost, ki je bila posvečena 35-letnici smrti predvojnega revolucionarja in organizatorja vstaje Staneta Žagarja, ki je padel na Rovtu nad Planico. O revolucionarnem delu in liku heroja Žagarja je govoril član predsedstva Občinskega odbora ZZB NOV Radovljica Slavko Staroverski, v kulturnem programu pa so nastopili pevci in recitatorji osnovne šole Stane Žagar iz Lipnice in Kranja ter komorni zbor Stane Žagar iz Krope.

– – –

Po programu komisije za gospodarstvo pri OS Radovljica za 1977. leto bo le-ta v II. četrtletju obravnavala zaključni račun gospodarstva za 1976. leto, rezultate gospodarstva v I. tromesečju 1977 in razvojne programe gospodarskih organizacij s področja gradbeništva, trgovine, gostinstva in turizma, obrti ter komunalno-stanovanjske dejavnosti.

– – –

V gospodarstvu radovljiške občije je bilo v 1976. letu zaposlenih 10.141 delavcev ali 22 manj kot leta 1975. Podatki iz bilance uspeha kažejo, da zaposlenost v gospodarstvu radovljiške občine stagnira, medtem ko se je v Sloveniji povečala za 2,3 %. Poprečni čisti OD na zaposlenega v gospodarstvu je bil 3.782 din in je bil za 16 % višji kot 1975. leta, medtem ko je bil v slovenskem poprečju višji za 4 % in je znašal 3.932 din.

– – –

Izvršni svet OS Radovljica je na osnovi predloga občinske komisije za varstvo narave izdal soglasje vodnogospodarskemu podjetju Kranj za izkoriščanje kamnoloma v Kamni gorici. Dovoljenje, ki vsebuje postopnost izkoriščanja kamnoloma, predpisuje tudi ureditev in ozelenitev opuščenih površin in velja za dobo petih let.

– – –

V šolskem letu 1976/77 se je pri podpisnikih dogovora o kadrovski politiki v radovljiški občini izobraževalo ob delu 310 delavcev, od teh 89 za pridobitev visoke izobrazbe, 66 za višje, 112 za pridobitev srednje izobrazbe in 43 delavcev v poklicnih šolah. V skladu z določili družbenega dogovora svojim delavcem še vedno niso omogočili stalnega izobraževanja ob delu v Bolnici Begunje, Žito Triglav Lesce, gradbenem podjetju Bohinj, Elmontu Bled in še nekaterih manjših delovnih organizacijah.

– – –

Po novem sporazumu za financiranje koristnega kopališkega zdravljenja borcev NOV pred 9. 9. 1943 za območje regionalne zdravstvene skupnosti Kranj, ki ga je potrdil izvršni svet OS Radovljica, je predvideno, da bo v 1977. letu koristilo to obliko zdravljenja iz radovljiške občine 31 borcev. Sredstva v višini 73.131 din bo zagotovila občinska skupščina iz postavke za priznavalnine, o porabi pa bo odločala pristojna občinska komisija za zadeve borcev NOV, po sprejetih merilih o opravičenosti, glede na dohodek koristnika zdravljenja.

– – –

Na območju radovljiške občine je kar 69 teko imenovanih poslovnih enot, ki imajo sedeže svojih TOZD, oz. OZD izven občine, zaposlujejo pa od 2 do 60 delavcev. V letošnjem letu nameravajo v skladu z ustavo in zakonom o združenem delu oblikovati TOZD v Alpetouru, Viatorju, Murki Lesce, Špeceriji Bled in na področju zdravstva.

– – –

Stanje kanalizacijskega omrežja v Bohinju je vse prej kot zadovoljivo. Zgrajenih je le okoli 3500 m kanalizacije, obratujejo pa še tri greznice. Razen v Bohinjski Bistrici in deloma v Stari Fužini, Srednji vasi in Češnjici, kjer je na omrežje priključenih okoli 150 gospodinjstev, drugod nimajo kanalizacije, zato vsa odpadna voda odteka bodisi v podtalnico, v jezero ali pa v okoliške vodotoke. Svojih priključkov nima tudi bohinjska industrija.

– – –

Lani je v radovljiški občini prejemalo iz sredstev socialnega skrbstva stalno družbeno pomoč 109 odraslih in 12 mladoletnih upravičencev, v znesku od 300 do 1.100 za odrasle in 180 do 830 din za mladoletne. 40 upravičencem, ki jim je ta pomoč edini vir preživljanja, pa je po posebnih merilih izplačana pomoč od 720 do 1.100 din mesečno. Skupaj so znašale vse denarne pomoči 1,028.852 din, upoštevajoč tudi 11 % povišanje v 1976. letu. Delež skupnosti socialnega zavarovanja SRS v te namene pa je znašal 315.360 din.

– – –

Da se v bodoče prepreči onesnaževanje voda na Bledu, je občinska skupščina Radovljica sklenila, da s predpisi prepove čiščenje avtobusov in osebnih avtomobilov na javnih parkiriščih. V srednjeročnem programu KS Bled bodo načrtovali ureditev posebnega parkirišča na varnem mestu izven Bleda za vse izletniške avtobuse. Določena bo tudi strokovna organizacija za čiščenje cistern in odstranjevanje usedlin.

– – –

Svet KS Radovljica je na 13. seji, 29. marca, sprejel program komunalnih del za 1977. leto. Kolikor bodo pritekala vsa predvidena sredstva, bodo asfaltirali cesto Radovljica – Nova vas do vasi Vrbnje in cesto na Gorico, zaključili z asfaltiranjem Gregorčičeve, Šercerjeve in ceste na Žale. Zgradili bodo kanalizacijo na Bevkovi ter križišče, čestišča, pločnike in razsvetljavo pri križišču na Gorenjski, Triglavski in Gradnikovi, kjer bodo uredili avtobusno postajališče. Predvideni sta napeljava telefonskega omrežja in ureditev otroških igrišč v novih naseljih.

– – –

Po podatkih službe varstva pri delu OZD Plamen Kropa je bilo v 1976. letu 48 poškodb, od teh pri delu 45 in na poti na delo 3 poškodbe, kar je za tri manj kot leto prej. Izrazit padec števila izgubljenih ur zaradi poškodb se kaže v podatku, da je bilo 1975. leta število izgubljenih ur skoraj še enkrat večje kot lani, ko so jih zabeležili 2.732. Podobno zmanjšanje je razvidno iz primerjalnega podatka, da je bilo v 1975. letu na eno nezgodo izgubljenih 13,15, v 1976. letu pa le 7,1 dneva.

– – –

Poslovno leto 1976. je bilo v Elanu Begunje najuspešnejše v zadnjih sedmih letih, kar je razvidno iz zaključnega računa. Proizvodnja je bila višja za 11 %, celotni dohodek za 31 % ali za 2 % več, kot so v 1976. načrtovali. Skupna prodaja je narasla za 43 ali 25 % nad planirano. Za investicije so naložbe porasle za trikrat v primerjavi s 1975. letom, precej sredstev pa so vložili v svoje počitniške objekte na morju. Za stanovanja delavcev so razdelili 7,5 milijonov din kreditov ali 4,8 krat več kot 1975. leta. Tudi OD zaposlenih so narasli za 9,8 % in so znašali v poprečju 3.725 din.

– – –

Gozdno gospodarstvo Bled ima na svojem območju zgrajeno mrežo gozdnih cest v dolžini 383 km. V upravljanju ima na območju radovljiške občine 315 in na območju jeseniške občine 69 km gozdnih cest. Največja koncentracija cest je na Pokljuki, Mežaklji in delno tudi na Jelovici, manjša pa na karavanški strani in v nižinskih predelih blejsko-radovljiške kotline. Vsako leto zgradijo v poprečju do 20 km novih gozdnih cest.

– – –

Po orientacijskem finančnem načrtu za začasno financiranje kulturne dejavnosti v I. polletju 1977., ki ga je potrdila skupščina Kulturne skupnosti Radovljica na 7. seji, 28. marca, bodo namenili za najnujnejša vzdrževalna dela na kulturnih domovih v Ribnem 19.000 din, v Podnartu 11.000 din, Ljubnem 20.000 din, na Lancovem 20.000 din, v Zasipu 30.000 din, v Mošnjah 30.000 din in v Kropi 10.000 din. O finančnih potrebah drugih domov bodo razpravljali v II. polletju, ko bodo znane stopnje prispevkov za kulturo v 1977. letu.

– – –

V novem stanovanjsko poslovnem bloku v Bohinjski Bistrici so 29. marca odprli poslovalnico kranjske podružnice Ljubljanske banke. Krajanom Bohinja bo za vsa bančna opravila na voljo vsak delovnik dopoldne, razen sobote, v sredah pa tudi do 17. ure popoldne.

– – –

V prvem letu po razpisu referenduma v KS Radovljica za samoprispevek, ki ga občani plačujejo za izgradnjo mrliških vežic in novega dostopa na pokopališče, je bilo zbranih skupaj 1,246.800 din. Od tega so vplačali občani mesta Radovljica 1,444.562, iz vasi Gorica, Nova vas in Vrbnje pa 102.237 din.

– – –

V okviru praznovanja 40-letnice ustanovitve KPS in prihoda tov. Tita na čelo KPJ so v soboto, 26. marca, v sindikalnem domu v Kropi, ki ga je obnovil Plamen z lastnimi sredstvi, svečano otvorili krajevno knjižnico. Opremili in uredili so jo delavci matične knjižnice A. T. Linhart Radovljica, sredstva v višini 38.000 din pa je prispevala kulturna skupnost. V novi knjižnici je 2000 knjig, ki si jih bodo krajani lahko izposojali vsako sredo popoldne.

– – –

Na območju radovljiške občine je na seznamu spomeniškovarstvene službe SRS 41 spomenikov I. kategorije in kar 345 spomenikov II. kategorije. Med kategoriziranimi je 25 spomenikov delavskega gibanja in NOB, najpomembnejši pa so graščina v Begunjah, grobišče talcev Draga, grobišče borcev 3. bataljona Prešernove brigade na Pokljuki, območje Jelovice in Mežaklje.

– – –

Na seji pripravljalnega odbora za nastop upokojenskih pevskih zborov pri društvu upokojencev Radovljica, ki je bila 29. marca, so se dogovorili o organizacijsko tehničnih pripravah za to prireditev. Srečanje upokojenskih pevskih zborov z Javornika, Jesenic, iz Kranja, Radovljice, Škofje Loke in Tržiča bodo priredili v počastitev dneva zmage 7. maja v avli osnovne šole v Radovljici.

OBRAČUN DELA ZB NOV NA BLEJSKI DOBRAVI

Letna skupščina ZB NOV na Blejski Dobravi je soglasno potrdila v poročilu predsednika navedeno prizadevnost odbora in zelo pozitivno ocenila dobro izvedene akcije v zadnjih letih. Največji uspeh je dosegla kot iniciator in organizator pobratenja med KS Blejska Dobrava in Ravne – Bate. Dosedanja štiri srečanja pobratenih krajanov v Ravnah in na Dobravi so bila rezultat politične aktivnosti prav vseh družbenopolitičnih organizacij in svetov v obeh KS. To se mora obdržati, kajti osnova za to je skupni boj naših krajanov in sedem padlih na območju Banjške planote. Priznanje je bilo dano tudi članom, ki množično sodelujejo v odboru za LO in DS ter v obrambnih pripravah. Tudi skrbi za borce, varstvu spomenikov in drugim dejavnostim je bilo namenjeno dosti skrbi, pomanjkljivo pa je še delovanje naših delegacij v SZDL in KS.

Skupščina je sprejela obširen program dela za letošnje leto, ki v glavnem temelji na praznovanju letošnjih jubilejev tov. Tita, ZKS in 30-letnice ZZB NOV. Pomembna akcija v utrjevanju tradicij NOB bo srečanje pobratenih krajanov v Ravnah 19. junija in na Dobravi 28. avgusta. Ob praznovanju krajevnega praznika. Na obeh proslavah bo s celotnim koncertom nastopil domači pevski zbor Vintgar, sodelovali pa bodo vsi, od cicibanov do starejših krajanov. V dogovoru so tudi s preživelimi kurirji karavle G–8, da je bodo obnovili na Obranci in Mežaklji. Na svečan način bi jo predali v varstvo mladim in DPM 18. julija in tako počastili letošnje jubileje. Organizirali bi pohodne kolone in partizanski dan s kulturno-zabavno in rekreacijsko vsebino. Borci bi mladini pojasnili akcije in delovanje partizanov na tem območju med NOB. S tem bi bila označena vsa pomembna mesta dogodkov iz NOB na območju Obrance in to: bolnica, obeležje, kjer sta padla prvoborca Arzenšek in Koren ter drugi, grobišče padlih, spomenik in znana karavla G-8. Solarji in mladina pa bi s tem dobili jasnejšo sliko organizacije enot, bojev in delovanja narodnoosvobodilnega gibanja na tem območju.

Še žive priče so se pridružile zahtevi, da se vojni zločinec, šef jeseniškega gestapa Druschke obsodi in kaznuje za zločine na Jesenicah in okolici med vojno, in to so v pismu sporočili občinskemu odboru ZZB NOV na Jesenicah.

Prizadevno bodo nadaljevali s skrbjo za socialno in zdravstvena vprašanja borcev kakor tudi za vzdrževanje spomenikov in obeležij, za kar je sicer pred podpisom družbeni sporazum. Množično se bodo udeležili vseh proslav ob letošnjih jubilejih, posebno na Pristavi in še naprej aktivno sodelovali v obrambnih pripravah v KS. ZB NOV na Dobravi je pomemben dejavnik pri dogajanjih v vasi. AL

Z DELOVNE KONFERENCE ZB NOV JAVORNIK – KOROŠKA BELA

V petek, 25. marca, je bila v prostorih doma upokojencev na Javorniku letna volilna konferenca krajevne organizacije ZB NOV Javornik – Koroška Bela. Konference se je udeležilo 130 članov ZB NOV, poleg teh pa še predsednik občinskega odbora ZZB NOV Franc Konobelj-Slovenko.

Uvodno poročilo je prebral predsednik KO ZB NOV France Treven. V poročilu so obravnavane sedanje razmere pri nas in v svetu, sicer pa poročilo ugotavlja zelo živahno aktivnost na vseh področjih delovanja, zlasti še v zadnjem času, ko se pripravljamo na praznovanje pomembnih jubilejev predsednika Tita in ZK. Predsednik Treven je v poročilu ocenil tudi delovanje odbora, ki se je med letom sestal na osemnajstih sejah, ter posameznih komisij. Omenil je nekatere prireditve in akcije, kjer je bila organizacija ZB NOV prisotna. To še posebej velja za izvedbo lanskoletnega pohoda pionirjev na Pristavo, letošnjega kurirskega smuka ter za odkritje spomenika v parku talcev. Pozitivno je ocenil prizadevno delo odbora za izgradnjo parka talcev in prav tako tudi skulpturo spomenika žrtvam fašističnega nasilja v parku talcev, ki je delo akademskega slikarja Jaka Torkarja.

Razprava je bila živahna. Člani ZB NOV so zlasti opozarjali na naloge, ki se nanašajo na skrb za borce. Iz razprave Antona Dežmana je razvidno, da so med letom obiskali bolne borce na domovih, ki so bili veseli pozornosti, ki jim jo je namenila organizacija ZB NOV. Posamezni razpravljalci so govorili tudi o podeljevanju odlikovanj, predsednik občinskega odbora ZZB NOV Franc Konobelj-Slovenko pa o praznovanju pomembnih jubilejev. Da bo praznovanje uspelo, je potrebno učinkovito sodelovanje nas vseh in še posebej članov ZB NOV ter komunistov. Govoril je o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti ter o krajevni organizaciji ZB NOV Javornik – Koroška Bela, ki sodi med boljše organizacije v občini in prav ta organizacija bo morala opraviti pomembno nalogo med pripravami na osrednjo občinsko proslavo 40-letnice ustanovitve KPS, prihoda tovariša Tita na čelo partije in 85-letnice njegovega rojstva, ki bo 21. maja na Pristavi.

Janko Noč je dejal, da ne bi smeli pozabiti na preteklost in trpljenje med NOB. Opozoril je na nekdanjega šefa jeseniškega gestapa Clementa Druschkeja, ki so ga pred kratkim odkrili v Zahodni Nemčiji in zahteval, da ga je treba za zločine najstrože kaznovati. Vsi navzoči so se strinjali s sklepom, da na pristojno mesto posredujejo resolucijo z zahtevo o strogem kaznovanju zločinca Clementa Druschkeja.

Rafael Bizjak je kritično ocenil delovanje dispanzerja za borce NOV ter na odnos do borcev NOV, ki so stopili v NOV po 9. 9. 1943. Na omenjeno vprašanje je odgovoril Franc Konobelj-Slovenko in opozoril na kongres ZB NOV Slovenije, ki bo obravnaval tudi to problematiko.

Izvoljen je bil nov upravni odbor KO ZB NOV in delegati, ki se bodo udeležili občinske konference ZZB NOV Jesenice.

JESENIŠKI KINOAMATERJI SO ZBOROVALI

Po dveh letih premora so se 30. marca na Jesenicah ponovno zbrali kinoamaterji. Svoje probleme in so pretehtali na občnem zboru, ki so ga imeli v svojih klubskih prostorih. Udeležba je bila slaba. Na zboru so sprejeli nova društvena pravila, ki so dopolnjena in usklajena z zakonom o društvih. Na zboru filmske skupine ODEON z Jesenic pa ni bilo zastopnikov ZKO, kulturne skupnosti in OK ZSMS Jesenice, ki so bili povabljeni, da bi skupaj odločali o nadaljnem obstoju skupine. Filmska skupina bo imela odslej tudi nov znak, ki ga bodo uporabili na pečatu, nalepki in znački.

Člani skupine si želijo tudi tesneje sodelovati s foto klubom Andrej Prešeren z Jesenic. Filmska skupina ODEON pa je dobila tudi vabilo za mednarodni filmski festival, ki bo v prvi polovici maja v Španiji. Člani se bodo festivala zanesljivo udeležili.

Janez Hrovat je poročal, da bi bilo na letošnjem medklubskem festivalu amaterskega filma na Jesenicah udeleženih več kot deset držav, ko bi bila zagotovljena finančna sredstva. Zaradi pomanjkanja denarja letos festivala ne bo, dogovorili so se za prihodnje leto, da ponovno organizirajo že tradicionalni filmski festival.

V svoje vrste želijo pridobiti čim več mladega kadra, ki ga veseli snemanje filmov in sploh filmske kulture.

Ob sklepu zbora je Janez Hrovat pokazal še svoj najnovejši barvni film o Tunisu.

A. K.

AKCIJA »OČISTIMO OKOLJE«

V petek, 18. marca, je OO ZSMS na osnovni šoli Koroška Bela izvedla akcijo »očistimo okolje«. V tej akciji so sodelavali učenci osmih razredov (približno 76 učencev).

Akcijo smo izvedli na Koroški Beli in je potekala od 11,30 do približno 14. ure. Pred izvedbo smo napravili načrt in razdelili Koroško Belo na tri dele, tako da je vsak razred očistil določen del.

Akcija je dobro potekala, zdaj pa se pripravljamo, da bomo očistili še Javornik. Te akcije naj bi se udeležili v nekoliko večjem številu, saj bi se povezali tudi s pionirskim odredom na naši šoli.

V načrtu pa imamo še tretjo tako akcijo, ki bi zajemala vso krajevno skupnost.

NOVICE NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

V letošnjem letu bo imela knjižnica precej manj težav z nakupom novih knjig. Pred kratkim smo zvedeli, da bo kulturna skupnost Slovenije že v kratkem začela uresničevati načrt, o katerem je bilo slišati že dalj časa: da bo odkupovala od založb določeno število novih knjig, ki jih bo potem brezplačno pošiljala vsem občinskim matičnim knjižnicam. S tem odkupom torej želijo pomagati knjižnicam, predvsem pa založbam. Doslej je namreč kulturna skupnost pomagala založbam neposredno: sofinansirala je izdajanje nekaterih knjig. Ta pomoč se je samo delno obnesla: založbe so bile sicer stimulirane za izdajanje nekaterih knjig, te knjige pa vseeno niso našle v vseh primerih pot do najširšega občinstva. No, tudi po novem razdalja med novo domačo knjigo in bralcem ne bo v celoti premagana, kvečjemu tri četrtine te razdalje. Končno med tem, da knjige obležijo v skladiščih založb ali da neprebrane stojijo na policah knjižnic, ni bistvene razlike. Ali bo prehojen tudi zadnji korak, pa je odvisno od bralcev in od knjižnic. In seveda od tega, v kolikšni meri bodo knjige, ki jih lahko bralcem ponudimo, dejansko ustrezale njihovim željam in potrebam.

Vse občinske matične knjižnice so prejele seznam knjig, ki bodo odkupljene v letu 1977. Od leposlovja so na seznamu skoraj izključno dela domačih avtorjev – se pravi, slovenska in nekaj prevodov iz srbohrvaščine: skupaj 30 naslovov. Bolj širok je izbor otroških knjig: med 38 naslovi zasledimo knjige za različne starostne stopnje, leposlovne in poučne, izvirne in prevedene. Poljudnoznanstvene knjige so razvrščene v več skupin. Največ bo odkupljene družboslovne literature (21 knjig); sledi književnost o NOB in o zgodovini delavskega gibanja (11 knjig) ter ostala strokovna in znanstvena literatura (8 knjig). V celoti bo odkup torej zajel 108 knjig.

Seveda pa knjižnice ne bodo dobile enakega števila izvodov vsake knjige. V največ izvodih bomo prejeli nekatere otroške knjige in sicer v osemnajstih, pri čemer je deset izvodov namenjenih matični knjižnici (oziroma pionirskemu oddelku) osem pa vaškim knjižnicam. Največ knjig bomo prejeli v petih oz. devetih izvodih, nekaj pa jih dobimo le v enem izvodu (kar pa ne bo premalo, saj gre za prevode slovenskih knjig v srbohrvaščino). Vsega skupaj bomo, če se nismo zmotili v računu in če bo šlo vse po načrtu, prejeli 850 zvezkov.

Ogromno večino teh knjig bi knjižnica seveda kupila tudi iz lastnega proračuna, vendar v znatno manjšem številu izvodov. Že precej let nazaj smo kupovali skoraj vse količkaj pomembne slovenske knjige. Vrzeli so nastajale le tu pa tam, kadar je bila knjižnica v izjemno težkem finančnem položaju. Kupovali smo tudi knjige, pri katerih smo lahko računali na zelo majhno število izposoj – in takih je bilo precej – zlasti med izvirnimi leposlovnimi knjigami (poezija, dramatika, eseji, krajša proza) in med poljudno znanstvenimi deli. Če je naša družba pripravljena denarno podpreti izdajo neke knjige, potem je vsekakor tudi dolžnost vsake večje knjižnice, da jo nabavi, pa četudi je na njenem območju samo nekaj občanov, ki jim je potrebna, oziroma, ki si jo želijo prebrati. Marsikatera knjiga je tako draga, da si jo lahko kupi le malokdo. Knjižnice zaprtega tipa (knjižnice delovnih organizacij in šolske knjižnice) so namenjene ožjemu krogu – torej je prav dolžnost javnih knjižnic, da omogočijo uporabo katerekoli knjige vsakemu občanu. Kajpak v takih primerih – če gre za knjige, po katerih ni velikega povpraševanja – zadošča en izvod. Iz tega sledi, da bi bilo bolje – ko bi presojali zgolj s stališča knjižnice – ko bi iz centralnega odkupa knjig lahko prejeli več različnih knjig, pa zato v manj izvodih. To seveda ni mogoče, saj bi bile tako prizadete založbe, ki bi se spet znašle v težavah, kar zadeva izdajanje tistih knjig, ki se slabo prodajajo, pa so vendarle nujno potrebne.

Ne glede na te pomisleke pa bo odkup kajpak precej pomagal knjižnicam, tako naši jeseniški kot tudi drugim slovenskim knjižnicam. Namreč, ker bomo prejeli precej knjig zastonj, nam bo ostalo nekaj več sredstev za nakup knjig po lastni izbiri, se pravi tistih, ki jih ta akcija ni zajela. Seveda pa smo pri tem prepričani, da se zato ne bodo zmanjšala sredstva za nakup knjig od jeseniške kulturne skupnosti. Ko bi namreč prišlo do tega, bi bili še na slabšem kot prej.

ZELENA STRAŽA NA DELU

Pionirji osnovne šole 16. december Mojstrana smo se že lani vključili v Jugoslovanske pionirske igre (JPI) in naš trud ni bil zaman. Dobili smo nagrado Pionirskega lista – prenosni televizor. Tovarišem iz uredništva smo takrat dejali, da nam bo nagrada velika spodbuda za nadaljnje delo.

Letošnje JPI imajo naslov DOBER DAN, NARAVA. Že naslov nam je bil všeč in kar takoj smo se lotili dela. Zbrali smo 365 pregovorov in rekov o naravi. Pisali smo spise o kotičkih, ki jih radi obiskujemo. Čaka pa nas še nekaj nalog.

Najbolj zahtevna je naloga ZELENA STRAŽA. Ta naj bi skrbela za čistočo in urejenost okolja. V njej sodelujejo vsi učenci. Pokroviteljstvo nad izvajanjem programa so prevzeli mladinci iz osmega razreda. Organizirali smo že prvo očiščevalno akcijo. V roke smo vzeli grabljo in lopate. Tudi vile so nam prišle prav, ko smo iz potočka ob Savi pobirali stare cunje. Polno samokolnico smo jih odpeljali na pravo smetišče.

Še sonce je pripekalo, da smo se res pošteno spotili.

Vsak razred je očistil svoj del vasi. Nadzorniška patrola, mladinci iz osmega razreda, je pregledala teren. Ugotovila je, da delo ni bilo zaman. Vas je bila lepša. Jarki so bili čisti, zelenice brez papirja in drugih odpadkov. Tudi vaščani so se veselili nove podobe vasi. O akciji in o bodočih nalogah smo se pogovarjali na sestanku. Nanj smo povabili tudi predstavnika krajevne skupnosti. Pri našem delu potrebujemo pomoč učiteljev in tudi funkcionarjev KS. Učenci so poročali o svojem delu. Nadzorniška patrola je ugotovila, da ponekod še manjkajo koši za odpadke. Večjo skrb moramo nameniti potoku Bistrica. V njeni strugi se nabira vse več odpadkov. Dogovorili smo se, naj zeleni stražarji bolj uspešno iščejo povzročitelje onesnaževanja. Njihova poročila namreč niso bila preveč spodbudna. V jarkih in na zelenicah ležijo novi odpadki. Ljudje se zelo različno odzivajo na naša vljudna opozorila.

Naj opišem samo en primer:

Učenci 8. razreda smo očistili »parkirni« prostor ob Savi. Pošten kup smeti smo že nagrabili, ko smo ugotovili, da smo očistili šele tretjino prostora. Nedaleč od nas se je ustavil avto. Kdo bi se še zmenil zanje! Pogledam iz navade. Glej, saj ta človek je pravkar odvrgel steklenico na naš očiščeni del. Ko sem voznika taksija opozorila, naj jo pobere, me je vprašal, če je kaj kač tod okoli. »Ne. Sedaj jih še ni!« sem mu odvrnila. »No, potem jo pa sama poberi!« mi je zafrkljivo ukazal. Seveda sem jo pobrala.

Tak odnos do našega dela nam ne vzame poguma.

Vsi si bomo vztrajno prizadevali, da bo naš kraj tak, kot si ga želimo.

Mirjam Klinar
8. razr. o. š. 16. december
Mojstrana

PRISPEVKE ZA IZGRADNJO MRLIŠKIH VEŽIC SO VPLAČALI

Za igradnjo mrliških vežic na Blejski Dobravi so v času od osmega do konca meseca marca vplačale svoje prispevke naslednje delovne organizacije:

Združeno železniško transportno podjetje – TTG Jesenice – 19.600 din, Tehnični biro Jesenice – 10.800 din, skupščina občine Jesenice (iz komunalnega prispevka) – 140.000 din in kinematografsko podjetje Jesenice – 2.800 din.

Iz zasebnega sektorja pa so prispevke vplačali naslednji obrtniki: Karel Kleindist – Bled – 400 din, Anton Mulej – Žirovnica – 800 din, Zdenka Urbanc – Jesenice – 1.600 din.in Pavel Kristan – Jesenice – 350 din.

S temi vplačanimi prispevki se je skupna vsota vplačil v tem času povečala za skupni znesek 176.350 din.

Gradbeni odbor za izgradnjo mrliških vežic na Blejski Dobravi se vsem vplačnikom za vplačane prispevke tovariško zahvaljuje. CE

ŠTIRI DNI DO SMRTI je nov jugoslovanski umetniški film, ki prikazuje obdobje Obznane in herojsko smrt revolucionarja in voditelja Komunistične partije Jugoslavije Djura Djakovića, ki ga igra slovenski gledališki umetnik Bert Sotlar.

VPIS PREDŠOLSKIH OTROK V ŽIROVNICI

Vpis predšolskih otrok v vzgojno varstveno ustanovo pri osnovni šoli Žirovnica bo 12. aprila od 8. do 14. ure in 13. aprila od 10. do 17. ure v pisarni tajništva šole.

VVU pri osnovni šoli
Žirovnica

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

POMEMBNE ZADEVE NA SEJI SVETA KS DOVJE-MOJSTRANA

Člani sveta krajevne skupnosti Dovje–Mojstrana so se pretekli teden sestali na 23. redni seji. Najprej so govorili o imenovanju odbora za ljudski odpor in družbeno samozaščito, sprejeli pa so tudi sklep o formiranju narodne zaščite. Nadalje so člani posameznih komisij in odborov sprejeli zadolžitev, da pripravijo poročila o svoji dejavnosti, prav tako pa tudi operativne programe za letošnje leto. Na seji so še govorili o imenovanju nekaterih članov v razna telesa, o akciji pionirjev osnovne šole Mojstrana pri čiščenju okolja, o zemljiških zadevah, dotaknili pa so se tudi gradnje stanovanj v Mojstrani in obravnavali še nekaj drugih zadev, ki so v pristojnosti sveta.

Omenimo še, da so seje sveta krajevne skupnosti Dovje–Mojstrana dobro obiskane, navadno z 80- do 90-odstotno udeležbo. Člani sveta kreativno sodelujejo v razpravah in se zavzemajo, da se vse zadeve hitro in učinkovito rešujejo. Večkrat seveda ne gre brez težav in problemov, ki so največkrat objektivne narave. Člani sveta pa tudi uspešno nadaljujejo s krajevnimi družbenopolitičnimi organizacijami. JR

KULTURNA IZKAZNICA OBČANA JESENIC

VII. POGLED NA ODER

RECEPT ZA USPEŠNICO

Iz rezultatov, ki smo jih razgrnili zadnjič, bi lahko sestavili recept za priljubljeno gledališko delo. Po večinskem mnenju občanov naj bo **uspešnica predvsem delo, ki v dobri zgodbi prikazuje resnično življenje na zabaven (komedijski) način.** Jasno je seveda, da gledališkega repertoarja ne gre enostavno krojiti po splošnem okusu, četudi je ugotovljen na takó (statistično) zanesljiv način. Gledališče in gledalci morajo biti v vzajemnem delovanju: gledalci naj oblikujejo gledališki program in gledališki program naj oblikuje (razvija) gledalce!

RAZLIČNI »OKUSI«

Ali se gledališki »okus« spreminja s poklicem občanov, njihovo izobrazbo, starostjo, spolom ali z območjem, kjer prebivajo? Vemo že, da je »dobra vsebina« splošno najbolj zaželena kvaliteta gledališke predstave; pomembnost te kvalitete se stopnjuje z naraščanjem šolske izobrazbe, saj je na primer pri osebah s štirimi razredi šolanja glede pomembnosti šele na 4. mestu, pri osebah z 11 in več leti šolanja pa na prvem mestu. Med občani različnih starosti in poklicev pa ni značilnih razlik, torej vsi preferirajo dobro vsebino kot poglavitno kvaliteto.

Potreba po zabavi in razvedrilu v gledališču je med občani različne šolske izobrazbe, poklicev in starosti približno enaka. Značilno manjšo potrebo po zabavi in razvedrilu v gledališču izraža skupina kmetovalcev in obrtnikov, zatem občani z višjo in visoko izobrazbo ter občani, stari od 55 do 64 let.

Posebej zanimiva je različnost potreb po gledališkem prikazovanju resničnega življenja. Najbolj si resničnosti želijo gospodinje, pri katerih je ta celó najpomembnejša kvaliteta, najmanj pomembna pa za dijake in študente. Omenjena potreba upada z naraščanjem šolske izobrazbe in je pri osebah nad 35 let večja kot pri mlajših od te starostne meje. Kako naj razložimo te izsledke? Morda takó, da je pri manj izobraženih in starejših prebivalcih (naivni) realizem posebna vrednota: delno zaradi lažje dostopnosti in razumljivosti, delno pa gotovo zaradi pomanjkljivosti v umetnostni vzgoji, ki bi ljudem prikazala širše in globlje dimenzije gledališkega dela kot zgolj enostaven ali kar fotografski odraz dejanskega življenja.

Podobne silnice in razlage smo našli tudi v potrebi po »preprostosti in všečnosti«.

Dobra igra in režija ter visoka umetniška vrednost sta — kakor vemo — najmanj cenjeni vrednosti gledališkega dela. Vendar pa to ne velja za vse! Dijakom in študentom pomenita omenjeni kvaliteti več kakor preprostost in všečnost in več kakor prikazovanje resničnega življenja. V skladu z dosedanjimi rezultati je težnja, da delež odgovorov v prid dobri igri in režiji ter visoki umetniški vrednosti narašča s povečevanjem izobrazbenega nivoja občanov, upada pa z njihovo starostjo.

Pisali smo že o zelo nizkem odstotku odgovorov »gledališče me sploh ne zanima«. Še največ občanov, ki se za gledališče sploh ne zanimajo, je v skupini kmetovalcev in obrtnikov, sledijo delavci iz neposredne proizvodnje, gospodinje, uslužbenci in nazadnje (vsega 2,8 %) dijaki in študentje. Izrazite razlike v »odkrito« nezainteresiranem delu populacije nastajajo s šolsko izobrazbo, kajti z naraščanjem izobrazbene ravni progresivno upada delež gledališko nezainteresiranih občanov. Podobna, čeravno mnogo bolj položna smer, se kaže v tem, da interes za gledališče upada s starostjo, do 54. leta sicer malo, po tem obdobju pa bolj izrazito.

OVIRE NA POTI V GLEDALIŠČE

Ugotovili smo že, da je poglavitna ovira pri obiskovanju gledaliških predstav konkurenčnost televizije. Celoten niz poglavitnih razlogov oziroma ovir pa je razviden iz naslednje preglednice:

gledališke predstave si ogledam po televiziji	29,3 %
nimam časa	23,2 %
predaleč stanujem	11,3 %
nič me ne ovira	8,7 %
ne opazim reklam, nisem obveščen	7,6 %
vstopnice so predrage	5,6 %
drugi razlogi	5,6 %
program mi ne ugaja	4,4 %
gledališče me ne zanima	4,4 %

Daleč najbolj izraziti oviri pri obiskovanju gledališča sta torej televizija in pomanjkanje časa. Vprašanje je, koliko gre za resnično pomanjkanje časa in koliko za oguljeno frazo sedanjosti.

Manj pomembni razlogi so v oddaljenosti gledališča, slabi reklami, predragih vstopnicah ter številnih drugih, zelo raznolikih ovirah. Občani pod alternativo »drugi razlogi« navajajo bolezni, invalidnost, starost, nemir v dvorani, premajhno odzivnost gledalcev in podobno.

Še najmanjši oviri sta neustrezen program in nezanimanje za gledališče (po 4,4 % vseh odgovorov).

RAZLIČNI LJUDJE — RAZLIČNE OVIRE

Televizija kot najhujša ovira pri obiskovanju gledaliških predstav ima dokaj enakomeren in splošen vpliv na vse primerjalne skupine, razen nekaterih izjem. Odpornejši do televizijskega vpliva so dijaki in študenti, za katere tudi že sicer vemo, da so najmanj redni TV gledalci. Presenetljivo najmočnejša ovira pa je TV za najbolj izobražene občane. Morda k temu prispeva njihov višji kriterij za kvaliteto, ki najde zadovoljitev ob izbrušenih (?) TV izvedbah, ne pa toliko ob amaterskih ali slabše izvedenih profesionalnih delih v gledališču. Kar zadeva starost, ima televizija najmanjši konkurenčni vpliv na mlajše generacije (15 do 24 let), kar je v skladu z ugotovitvami, ki smo jih že srečali.

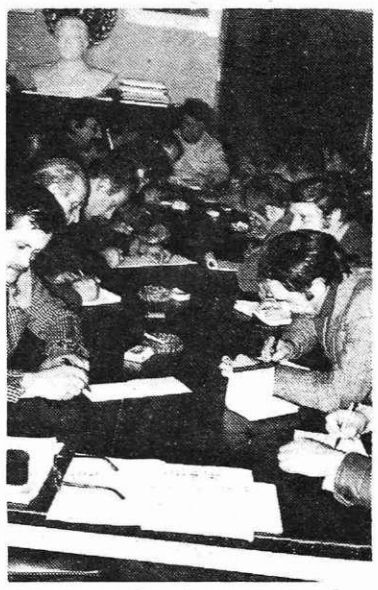

Kadrovska služba tovarne Plamen Kropa in oddelek za izobraževanje odraslih ŽIC Jesenice sta skupaj organizirala tečaj za voznike viličarjev, ki poteka v sindikalnem domu v Kropi

Pomanjkanje časa kot druga poglavitna ovira najbolj pesti uslužbence ter dijake in študente, najmanj gospodinje. O pomanjkanju časa za gledališče nadalje najbolj tožijo občani z višjo in visoko izobrazbo ter bolj Jeseničani kot prebivalci Doline in Žirovnice.

Logično in po pričakovanju je oddaljenost kot ovira najbolj pereča za občane Doline (25,8 %) in Žirovnice (19,7 %), skoraj neznatno pa se pojavlja na območju Jesenic (3,8 % vseh odgovorov).

Slaba reklama najbolj moti dijake in študente ter mlade, poleg tega je slaba obveščenost šibkejša točka v Dolini in na območju Žirovnice kot na Jesenicah. To je morda še najmanjši problem, ki si ga lahko gledališki ljudje zapišejo v beležnico in rešijo brez večjih težav.

Cena vstopnic je na splošno kot ovira zelo v ozadju, kar je v nasprotju z dokaj pogostimi »govoricami«. Še najbolj ceno vstopnic občutijo gospodinje, najmanj uslužbenci. Z naraščanjem izobrazbe — ki pa je verjetno močno povezana z osebnimi dohodki — se ta ovira močno krči. Za ilustracijo: med petinpetdesetimi anketiranci z višjo in visoko izobrazbo (ali točno s 13 leti šolanja in več) ni niti en odgovor šel na račun predragih vstopnic. Večja obremenitev je cena vstopnic za starejše občane in — dokaj presenetljivo — za občane s področja Jesenic, česar si ne znamo razložiti.

Izbira gledališkega programa najbolj moti dijake in študente ter uslužbence, hkrati pa tiste občane, ki imajo srednješolsko izobrazbo in več. Videti je — na osnovi teh rezultatov — da gledališki spored manj zadovoljuje skupino občanov, ki so gledališko bolj zahtevni.

Franc Belčič in sodelavci

BEREŠ PESMI: DA — NE!

II. BERIMO LISTE

V zadregi sem, kako nadaljevati. Naj naredimo nekakšen pregled slovenske poezije od moderne naprej in končamo v šolskem naštevanju in ponavljanju? Če smo zadnjič poskusili brati pesem, ki nam je bila bliže zaradi svoje preprostosti, bodimo predrzni in berimo pesmi, ki se nam ne odpro na prvi(h) (nekaj) pogled(ov). Zadnjič smo poskusili razbrati vsebinsko, materialno plat pesmi z nekaj obrobnimi pripombami o obliki. Danes bomo šli še korak naprej.

Vzemimo v roke zadnjo številko Listov, ki je izšla 24. marca. Na strani 24 sta dve pesmi, podpisano s Hero (Za tiste, ki jih zanima, od kod psevdonim: Hero in Leander, klasična pripovedka o ljubezni.) Pesnici se pozna, da je začetnica. Dajejo jo predvsem gostobesednost, ponavljanje metafor, konvencionalen jezik. Vendar je v pesmih toliko svežine in pristnega občutja, da so kljub začetnim hibam branja vredne.

Tudi ti dve pesmi imata nekaj skupnega: motiv pomladi. V prvi pesmi se pojavlja kot drugi motiv narava, v drugi pa ljubezen. Hkrati obe pesmi preveva kritičen odnos do ljudi. Obema pesmima (upoštevati moramo, da je druga okrnjena, skrajšana, vendar ne na škodo celote) manjka velik zakaj. Zakaj — pesem? Sicer s pomočjo snovnih prvin lahko izluščimo neko vsebinsko plast, tudi idejni in čustveni elementi so, manjka pa jim neka sila ki bi jih povezovala v celoto. Sicer povezane so.

Kompozicijsko jim je dana možnost, da bi bile celota, kajti prva in druga kitica prve pesmi imata skupen motiv in skupne pomenske pare in lahko bi preko druge kitice bili tako povezani, da ne bi prav ti pari (ki se ujemajo v končnih samoglasnikih, kar je treba pesnici šteti v dobro, ker to kaže njen izbrušeni posluh za ritem) izzveneli kot golo ponavljanje, ampak preseganje tega ponavljanja, ki hkrati je ponavljanje (in nam zato prikliče v spomin prvo kitico), obenem pa bi moralo biti nosilec novega pomena na višji ravni. Tako pa druga kitica v prvi pesmi celote ne združuje, ampak raztrga, čeprav je tudi druga kitica motivno sveža, saj je prikrito obsojanje ljudi, ki ne vidijo resnice (stvari takšnih, kot so), ki nimajo tako razvitih čutov in smisla za opazovanje, da bi videli to pomladno brstenje in ga zavonjali.

Tudi druga pesem je zgrajena po podobnem kompozicijskem principu. Motivi iz prve kitice se ponovijo v tretji kitici. Druga kitica je v naši objavi izpuščena, ker je najšibkejša, preveč retorična in preveč konvencionalna. Če jo izpustimo, pesem pridobi veliko novega, zlasti v ritmični razgibanosti. Spet imamo tri prvine: pomlad, ljubezen v pesti in ljudi. Vse to pa jih veže na prejšnjo pesem in lahko bi ju preprosto poimenovali za pomladne pesmi.

Kaj nam te pesmi povedo kljub pomanjkljivostim? Omenili smo že pomenske pare, ki se pojavijo v prvi kitici pri obeh pesmih in se nato ponovijo v zadnji. Na nov način pa se pojavijo (čeprav vezi niso takoj razvidne in jih moramo včasih na silo postaviti) tudi v srednji kitici.

Poiščimo preprosto besede, ki zaznamujejo nekaj materialnega, v prvi kitici prve pesmi: bilka trave, cesta, asfalt. V drugi kitici: cesta, greda, rože, sneg, ljudje, veter, vonj. V tretji: asfalt, rože, telo, sapa vetra, pločevina. Takoj opazimo, da se na določen način povezujejo cesta (= asfalt, pločevina — v zadnji kitici), ljudje in pomlad. Ti pojmi tvorijo pomensko ogrodje, okoli katerega se ovije dogajanje ali, bolje rečeno, razpoloženje. Ti pojmi pa se še drugače povezujejo. Pomlad in asfalt sta povezana, ker se pojavljata v posebnem razmerju. V prvi kitici je treba asfalt na pomlad okrasiti, v tretji kitici se asfalt na pomlad ne stali. Pomenske povezave pa segajo tudi v drugo in tretjo kitico: rože, veter.

Ritmično je pesem dobro razgibana, zaznamo celo sledi globlje povezave: ujemajo se samoglasniki, vendar bi težko rekli, da so to asonance. Pač pa prav ta ponavljanja vokalov prikličejo nazaj besedo, kjer je že tak vokal, in povežejo oba pojma (to so obenem tudi pojmi, ki tvorijo pare že na prvi pogled, se pravi, da so povezani z več vrstami vezmi). To so pari: **cesti — vedeli, asfalt — pomlad, vonj — s seboj, jutro — telo.** Zadnja vez je šibkejša, ker sta vokala različno naglašena, medtem ko so pri drugih parih ujemajoči se samoglasniki tudi nosilci naglasa. Če pesem bolj natančno beremo, opazimo še druge sorodnosti: znotraj verza se ujemata že prej omenjena pomlad in asfalt, nekakšen par pa tvorita tudi tam in vem.

Skratka, intuitivno ali zavestno, pesnica pozna zakone ritma, ki napravijo pesem iz navidez neurejenega besednega gradiva, ki se previja iz vrste v vrsto, in šele ta ritem naredi iz pesmi pesem in iz vrste verz (Čeprav bi tudi tu lahko imeli pripombe na prenos sklopa ob cesti v novo vrsto in s tem v poseben verz. Po drugi strani pa s tem pridobi cesta na moči.).

Vendar pa pesem še zdaleč ni umetniška celota, kjer vsi deli tvorijo strukturo. To nam pove že čisto preprosto vprašanje, ki si ga postavimo ob vsakem besedilu: Kaj nam pesem pove? O, pač, glede na to, da smo pesem večkrat brali, lahko vemo, da gre v njej za pričakovanje pomladi (ki bi bila lahko tudi simbol mladosti, lepote, ker je povezana z rožami), za hude besede na račun ljudi, ki te lepote ne začutijo (vedo = vidijo, vohajo), za cesto, asfalt in pločevino, ki hočejo predstavljati civilizacijo. In ne nazadnje, gre za bilko trave, ki »sem jaz« (= pripovedovalka). Kaj te stvari pravzaprav od nas hočejo? In ta kaj se hitro spremeni v zakaj. Zakaj pesem sploh je? Skratka, pesem je nosilec nekakšnega sporočila, le da je to sporočilo tako razbito, nerazberljivo, da smo v zadregi, kako povezati elemente tega sporočila.

Moti pa tudi konvencionalen jezik. V odliko mu je treba šteti, da je preprost, da ne gre za nabuhlimi, nemogočimi besednimi povezavami, s katerimi hočejo mladi pesniki poudariti razklanost človekovega bivanja (kar pa prehitro zna postati fraza in preko fraze kič). Moti pa predvsem zato, ker ni povezave elementov v strukturo besedila, tako da besede zvodene in se zgubijo. Tako zgubijo na vrednosti bilka trave (asociacija na Whitmana je prav neprijetna), cesta, asfalt, pločevina (zakaj sploh so in kje je povezava z ljudmi, ker je vsaka civilizacija le človekova civilizacija), ljudje (ki so enodimenzionalni — nimajo čutov. Zakaj jih nimajo? Zaradi civilizacije? Zveza je preveč nejasna.). Kaj je veter? Zakaj je povezava med snegom (ki se stali) in asfaltom (ki se ne) prešibka? Kdo je pravzaprav bilka trave, ki hoče ljudem prinesti vědenje o pomladi, pa ljudje še vedno ne vedo, da je pomlad že tu? Ona bi morala pravzaprav povezovati vse elemente v celoto, pa drugače ni zaznavna kot v glagolih prve osebe ednine sedanjega časa (sem, vem, dvignem, prepustim). Nekaj pa je nedoslednosti, ki jih pri pesmih, resničnih umetninah, niti ne zaznamo, v nedognanih pesmih pa se nam oči takoj ustavijo na njih: kdo posadi bilko trave (so me posadili), majhna greda — veliko rož, trudno telo(?).

Preberimo še drugo pesem! Podobno kot v prvi imamo tudi tu ljudi, ki jim očitno nekaj manjka, pa se tega ne zavedajo. Da so za to »nekaj« prikrajšani, ve le pripovedovalec (Ker je v podobnem položaju tudi pripovedovalka v prvem besedilu, lahko posumimo, da gre za povzdigovanje pesniškega poklica. Stvar je stara toliko kot pesništvo, posebno pa je cvetela v romantiki. Zelo lahko pa se je nalezemo iz literature.). Spet se pojavi pomlad, ki je spet preveč nedorečena, da bi lahko razbrali iz nje, kaj nosi. Sama po sebi ničesar, le v pesti nosi ljubezen. Ljudje, ki so očitno brez ljubezni, naj se stepejo za košček, ki jim »morda« pripada, da bi jo potem zabetonirali v srce. Nelogičnosti, ki so spet posledica nedorečenosti, nas bijejo v oči. Zakaj bi se ljudje stepli za ljubezen, brez katere so zdaj? Pa tudi, če si je košček pridobijo, jo potem zabetonirajo, se pravi, da so spet brez nje. Kaj jim bo za večno ljubezen, ki jim je na silo spravljena v srce? In vprašajmo se, kdo je ta vsevedni pripovedovalec, ta priganjač ljudi, ki ve, da je ljubezen čudovita, ki ljubezen pozna? Se pravi, da jo ima. Ker pa je po drugi strani ljudje nimajo, je s tem postavljena človeškost pripovedovalca pod vprašaj in prav tako ljudskost ljudi, ki ne poznajo ljubezni. In če se vprašamo, kaj predstavlja ta ljubezen v besedilu, je najlažji odgovor, da je fraza. Ker ni povezana s pomenskimi nitmi z nobenim drugim pojmom, razen s pojmom srce, kar pa je strahotno oguljena povezava. Skratka, pesmi kot celote, pesmi kot strukture ni. So posamezne vrstice, ki so ritmično veliko slabše kot tiste v prvi pesmi, tako da tudi te zbledijo.

Kljub vsem tem pomanjkljivostim pa se kaže pod konvencionalno navlako, ki je verjetno posledica čtiva in nasilnega iskanja vzorov, zdravo, zanimivo jedro. Nekaj pomenskih zvez je kljub konvencionalnosti zanimivih: povezava bilka — asfalt, asfalt — sneg, v drugi pesmi pa je najboljša (čeprav ne najbolj izvirna) upodobitev pomladi z ljubeznijo v pesti. Lahko bi rekli: ne pisati za vsako silo in se navduševati nad pomenskimi zvezami, ki so lahko sila duhovite, a prazne, še zlasti, če jih ne moremo vključiti v pesem kot celoto, pa so potem le jalova domislica. Prav tako vse ni iskanje vzorov (To fazo je naša pesnica, vsaj zdi se tako, že prešla, čeprav bi lahko sempatja še zasledili kak vzor.). Treba se je poglabljati vase, treba je ves čas iskati novo, **svoje**, originalno. Skratka, treba je rasti s svojimi pesmimi vred. Po objavljenih pesmih sodeč, pa pesnica iz Listov v Liste dozoreva, pesmi nam vedno več povedo in vedno več pomenijo.

Verjetno pa bo minilo še precej časa, predno bodo pesmi, kot smo zadnjič ugotovili za Murnove, nosile v sebi cel svet. Človekov svet. Da je pesem resnično pesem, zahteva od svojega avtorja prav vse: talent, spoznanje, voljo in moč. Pa še takrat je podvržena sodbi ljudi in časa. Skratka, le malokdo zmore (na Slovenskem) biti pesnik. S pisuni bo tako čas opravil.

Nas pa, ki smo danes brali pesmi in skozi branje že vrednotili, čaka za drugič težja naloga. Do zdaj smo brali le pesmi, ki so se pred nami kaj hitro razprle in iz njih ni bilo težko razbrati, kaj nam hočejo že pri najpreprostejšem branju povedati. Ali si upamo brati tudi moderno pesem?

PRIZADEVEN ODSEK PRI DPD SVOBODA TONE ČUFAR JESENICE

V okviru DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice zelo prizadevno deluje odsek za ženska ročna dela. V njem je tačas vpisanih 40 žensk, ki se vsak ponedeljek sestajajo v prostorih posebne osnovne šole na Jesenicah. Na te prijetne sestanke članice prinašajo ročna dela, da ena drugi pokažejo, kaj delajo, in pri tem izpopolnjujejo svoje znanje. Poleg tega pregledujejo revije z modami in prospekti ročnih del ter s tem pridobivajo na znanju. Poleg sestankov vseh članic pa imajo tudi petčlanski izvršilni odbor, ki predlaga letni program dela, skrbi za organizacijo tečajev, razstav, za finančna sredstva in drugo. Lani so, na primer, v jeseni organizirale in uspešno izvedle tečaja za kvačkanje ter klekljanje.

Tudi letošnjo jesen ju bodo izvedle, za smer pa se še niso odločile. Poskrbele bodo, da bodo naredile toliko ročnih del, da bodo lahko prihodnje leto za 8. marec pripravile prav tako lepo in uspelo razstavo kot letos. Poglavitna naloga tačas, pa menijo, da je, da bi pridobile čimveč novih članic, ki naj bi postale ustvarjalke lepih in koristnih ročnih del za svoj dom, lahko pa tudi za prodajo.

Predsednica odbora je Nada Dragojevič, tajnica pa Lojzka Božič, ki se obe zavzeto prizadevata, da ta odsek uspešno deluje. Strokovno delo in tečaje financirajo članice same, za ostalo delo in vsakoletno razstavo pa dobivajo sredstva iz dohodka društva.

B.

Članice krožka za ročna dela pri DPD Svoboda Tone Čufar se redno sestajajo vsak teden

USPEHI, PROBLEMI IN POBUDE ŠPORTNIKOV V TOZD JEKLARNA

V zadnjem času lahko opazimo, da delavci v martinarni oziroma sedaj v novi temeljni organizaciji združenega dela Jeklarna, dosegajo zelo lepe rezultate na področju športa in rekreacije. To je še toliko bolj spodbudno zaradi tega, ker delavci v teh obratih delajo v težkih delovnih pogojih, pa najsibo to ob razbeljenih pečeh, na žerjavih ali pa ob vlivanju sarž. Pred nedavnim sem obiskal športnike v tej temeljni organizaciji in iz besed treh sogovornikov sem lahko kasneje izluščil spodbudno dejavnost delavcev na tem področju. Prvi sogovornik je bil DRAGO DOKL, športni referent:

»Zelo sem zadovoljen, da smo zadnja leta tudi pri nas začeli dosegati boljše rezultate na področju športa in rekreacije. To je zelo pozitivno, saj je znano, v kakšnih razmerah, oziroma pogojih tukaj delamo. Po osemurnem delavniku v prahu in dimu potrebujemo zdravo razvedrilo in za nas je najbolj koristen šport.

Moram reči, da smo v letu 1976 dosegli precej boljše rezultate kot pretekla leta. Lani smo bili prvaki Železarne v nogometu, pa tudi na ostalih prvenstvih nismo bili neopaženi.

Letošnjo sezono smo začeli bolj uspešno. Postali smo prvaki Železarne v šahu, na odbojkarskem prvenstvu pa nas je četrto mesto izredno prijetno presenetilo. Treba je reči, da smo pokazali dobro igro in bi se lahko uvrstili še kakšno mesto više. Predvsem nam ja manjkalo treninga, iskreno rečeno, malo pa smo se ustrašili tudi drugih nasprotnikov v finalu. Sedaj vemo, da se lahko uvrstimo še više, in se bomo zato načrtneje pripravljali na prihodnje prvenstvo. Tudi uspeh pri šahu ni prišel naenkrat. Zelo smo se trudili, da smo sestavili prave ekipe, kajti konkurenca je bila zelo huda.

Seveda je med našimi delavci daleč največ zanimanja za nogomet. Radi ga igrajo predvsem delavci, ki so prišli na Jesenice iz drugih republik. Zanimivo je povedati, da imamo včasih toliko nogometašev, da lahko sestavimo tri ekipe. Poleg tega pa je od navedenih športov dovolj zanimanja tudi za druge, recimo za smučanje, kegljanje na asfaltu in podobno. Želel bi poudariti, da v vrsti športov, ki so namenjeni za rekreacijo železarjev, zanemarjamo atletiko. Včasih, ko je še obstajal na Jesenicah atletski klub, je bilo drugače, zanimanje za ta šport očitno pada. Upam, da bodo o tem predlogu razmislili tudi odgovorni za rekreacijo železarjev, kajti prepričan sem, da je v našem kolektivu veliko takšnih, ki se bodo z veseljem udejstvovali tudi v atletiki.

Naše delo pa seveda spremljajo tudi občasne težave. Opažam, da se še vedno premalo delavcev v naših obratih ukvarja z rekracijo, oziroma različnimi športi, nadalje je tudi ta problem, da je težko dobiti ljudi za organizacijska dela. S strani vodilnih, predvsem delovodij, večkrat ne dobimo ustreznega razumevanja. Pravijo, da ni časa za te stvari, ker je drugega dela dovolj. Mislim, da to ni prav, saj ravno dobra kondicijska sposobnost vodi k dobrim delovnim rezultatom in večji storilnosti dela.

Ob koncu naj povem le še to, da se bomo v TOZD Jeklarna prizadevali, da te dosežene rezultate še izboljšamo, predvsem bomo dali večji poudarek množičnosti. Rezultate bomo skušali izboljšati predvsem s privlačnimi oblikami in metodami dela.«

Naslednji sogovornik je bil PAVO RAMBAŠIČ. Je navdušen nogometaš, igra pa tudi odbojko.

»S športom se rad ukvarjam že od mladih nog. Tudi potem, ko sem začel delati v železarni Jesenice, sem hitro našel stik s sodelavci – športniki. Zakaj dosegamo v našem obratu dobre rezultate? Mislim, da predvsem zaradi tega, ker se znamo v pravem trenutku zbrati in organizirano zaigrati. Seveda je to odvisno tudi od rednih treningov, pravega vodja ekipe, publike; skratka od skupnih prizadevanj vseh.

Dobro se zavedamo, da nas dobri rezultati ne smejo uspavati. Letos bomo branili naslov prvaka v nogometu in to je za nas velika obveznost. Še bolj bomo morali trenirati na samem nogometnem igrišču, kondicijsko pa se bomo morali pripravljati tudi drugod. Ravno tako je tudi z odbojko. Na tem prvenstvu smo trenirali komajda dva dni, zato praktično nismo pričakovali boljše uvrstitve. Kasneje se nam je to maščevalo, da nismo bili bolje uvrščeni.«

TONE ALBREHT rad smuča, v najinem pomenku pa je natresel lepo število novih pobud kako razširiti rekreacijsko dejavnost med delavci v Jeklarni.

»Menim, da se odločno premajhno število delavcev v TOZD Jeklarna ukvarja s športom in rekreacijo. Med 900 zaposlenimi lahko govorimo le o približno desetih odstotkih. Dobri rezultati, o katerih smo prej govorili, so tako le uspeh majhne skupine aktivnih in požrtvovalnih športnikov.

V vseh obratih naše temeljne organizacije bi morali narediti anketo, tako da bi se vsak lahko svobodno odločil, v kateri šport bi se rad vključil. Športni referent je pogosto preobremenjen z delom, zato bi morali imeti pomočnike. Dovolj imamo mladega kadra, treba je dobiti le pravi pristop in delavce zainteresirati za različno aktivnost. Vsaka panoga športa bi morala imeti svojega vodja, ki bi delal na tem področju, poleg tega pa bi koordiniral delo s športnim referentom. Edino takšne oblike dela vodijo k množičnosti športne rekreacije v naši temeljni organizaciji. Ne smem pa pozabiti še tega, da mora vsakdo natanko vedeti, kaj je njegova naloga, oziroma zadolžitev, ki jo dobi. S pravo koordinacijo in timskim delom bomo prav gotovo lahko dosegli še boljše rezultate.«

J. Rabič

Najljubše razvedrilo delavcev TOZD Jeklarna je nogomet

DVOJE TEKMOVANJ JESENIŠKIH TELOVADK

Mlade telovadke jeseniškega TVD Partizan so pretekli dve soboti tekmovale na dveh pomembnih tekmovanjih. Prvo je bilo izbirno tekmovanje pionirk in mladink za sestavo republiške reprezentance za turnir republik, drugo pa odprto prvenstvo Ljubljane.

Od naših mladih telovadk smo pričakovali, da se bodo na prvi tekmi dobro uvrstile, žal pa je bilo preveč spodrsljajev in od želja je ostalo bolj malo. Mesaričeva se je uvrstila na deseto mesto in čeprav je to njena najboljša uvrstitev doslej med pionirkami višjega razreda, z njo ne more biti zadovoljna. Z vajami, ki jih na treningih dobro obvlada, bi se brez spodrsljajev uvrstila od četrtega do šestega mesta, kar bi ji pomenilo tudi prvo uvrstitev v republiško reprezentanco. Slabo je izvedla preskok in zapravila najmanj celo točko. Padla je tudi z bradlje in nato še z gredi. Zaradi teh napak je zapravila celi dve točki, vzrok pa je bila verjetno precejšnja psihična obremenitev, ker se je zavedala možnosti dobre uvrstitve.

Dobro je tekmovala Željka Kuretič in se uvrstila na 12. mesto, samo 0,45 točke za Mesaričevo. Pogačnikova in Despotovičeva pa sta imeli premalo težin »B«, da bi se bolje uvrstili.

Rezultati: 1. P. Rudič 36,45 točke, 2. Tea Ilc 35,80 (obe Sp. Šiška), 3. Rogelj 35,25 (Zel. jama), 4. Grdadolnik 35,10 (Zel. jama), 5. Podobnik 33,95 (Zel. jama), 6. Čirič 33,45 (Zel. jama), 10. Lea Mesarič 32,30, 12. Željka Kuretič 31,85, 17. Stanka Pogačnik 29,25 in 18. Jovanka Despotovič 28,65.

Na odprtem prvenstvu Ljubljane je tekmovalo med pionirkami višjega razreda šest vrst. Za Jeseničanke je bil to doslej najmočnejši turnir. Vrste po pet tekmovalk iz treh najmočnejših društev v Jugoslaviji so imele oster boj za prva tri mesta. Ob koncu so zmagale telovadke GD Zagreb, druge so bile pionirke Zelene jame, tretje pa iz Sp. Šiške. Jeseničanke so dobile dvoboj z Novim mestom za četrto mesto z razliko 0,70 točke.

Tako kot na izbirni tekmi se je tudi na tem tekmovanju pokazalo, da bi se Mesaričeva lahko uvrstila med deset pionirk Jugoslavije, ko bi vse svoje vaje izpeljala brez napak. To pot pa si je poškodovala gleženj in napravila nekaj napak že v prvi disciplini – vaji na parterju, ker je z improvizacijo vajo povsem spremenila, a še kljub temu prejela oceno 8,80 točke. Na preskoku je povsem odpovedala, na bradlji je izpeljala vajo zadovoljivo, nato pa je po dobro izvedeni vaji na gredi pri seskoku klecnila in se usedla.

Dokaj solidno so tekmovale ostale tri Jeseničanke. Kuretičeva se je izkazala z živahnim in borbenim nastopom. Lepo je izvedla vajo na parterju in prejela oceno 8,55 točke. Tudi vajo na gredi je izvedla brez večjih napak. Na bradlji pa je bila slabša zaradi slabe drže nog, kar je bila napaka vseh štirih Jeseničank na tem orodju. Pogačnikova se je izkazala na preskoku, kjer je bila najboljša med sotekmovalkami v vrsti z oceno 7,45 točke, manj sreče je imela na gredi in je padla z orodja. Na bradlji in v vaji na parterju pa ima premalo težin, da bi prejela višje ocene. Isto velja tudi za Despotovičevo, ki bo morala še veliko vaditi, da bo kar največ pomagala ekipi na republiškem prvenstvu.

V mladinski konkurenci je tekmovalo deset ekip, med temi tri iz Sovjetske zveze po ena pa iz Švice in ZR Nemčije. Sovjetske telovadke so bile izredne in so osvojile vsa najvišja odličja. Naša najboljša posameznica je bila Novomeščanka Jasna Dokl na petem mestu. Za sovjetske telovadke je bilo značilno, da so pri svoji mladosti, saj so bile stare od 12 do 13 let, z lahkoto obvladale najtežje elemente gimnastike. Vse izvajajo dokaj dovršeno iztegnjene salte z dvojnim vijakom (720 stopinj), toče v stojo na bradlji, na gredi izvajajo vse najtežje akrobatske elemente in na preskoku po odrivu z rokami izvedejo še salto naprej ali nazaj (»cukuhara« skok).

Ob gledanju take gimnastike nam je povsem jasno, da v Jugoslaviji še dolgo ne bomo prišli do vsaj podobne kvalitete, kar navsezadnje to tudi ni naš namen. Možno pa bi bilo doseči v ženski gimnastiki evropsko sredino s pogoji, ki nam jih naša družba lahko da, to pa je veliko manj, kot dajemo sredstev za nekatere športne zvrsti, v katerih tudi ob družbenem pospeševanju ne dosegamo evropske sredine. Ko bi se za to odločili, bi prav gotovo dali naši šolski mladini veliko več zadovoljstva.

Rezultati odprtega prvenstva Ljubljane: Pionirke – vrste: 1. Zagreb 140,95 točke, 2. Zelena jama (Ljub.) 138,05, 3. Sp. Šiška (Ljub.) 135,45, 4. Jesenice 121,75, 5. Novo mesto 121,05, 6. Narodni dom (Lj.) 99,35 točke.

Posameznice (29): 1. Javornik (Zel. j.) 35,90 točke, 2. Stibilj (Zgb.) 35,85, 3. Tea Ilc (Sp. Š.) 35,75, 4. Đurović (Zgb.) 35,70, 5. Rogelj (Zel. j.) 34,95, 6. Petric (Zgb.) 34,35, 14. Lea Mesarič 32,60, 17. Željka Kuretič 31,50, 20. Stanka Pogačnik 30,35, 24. Jovanka Despotovič 27,30 točke – vse Jesenice.

M-L

Šah

TURNIR SLOVENSKIH MEST

V Domžalah je bil v nedeljo, 27. marca, hitropotezni turnir slovenskih mest in krajev. To je največji turnir, ki je bil letos odigran v Sloveniji, saj je na njem nastopilo preko sto ekip v treh kategorijah. V članski konkurenci je ekipa štela šest igralcev, nastopilo pa je 46 ekip. Jeseničani so v predtekmovanju imeli veliko smolo, saj so bili izžrebani v najtežjo predtekmovalno skupino, skupaj z velikimi favoriti ekipama Lesc in Novega mesta. Kljub temu da so se požrtvovalno borili za vsako točko, jim podvig ni uspel, saj jim je za vstop v finale zmanjkala le ena točka. Tekmovanje so nadaljevali v drugi skupini in na koncu osvojili solidno 4. do 5. mesto. Za moštvo Jesenic so nastopili: Zorko, Pavlin, Krničar, Krajnik, Ravnik, Sterle, Tramte in Majtan.

Pri mladincih je nastopilo 38 ekip. Jesenice so zastopali naslednji igralci: Mencinger, Železnik, Rodman, Svrzikapa ter Doklič. V predtekmovanju so igrali odlično, saj so izgubili le en dvoboj, in se kot drugouvrščeno moštvo predtekmovanja uvrstili v finale. Tudi tu niso razočarali in na koncu so osvojili odlično šesto mesto. Šesto mesto v tako močni konkurenci je nov dokaz da na Jesenicah raste nov rod dobrih šahistov, ki lahko že kmalu poseže po visokih mestih tudi v članski konkurenci.

Prvič letos je bilo tekmovanje tudi v konkurenci žensk. Nastopilo je dvajset ekip, ki so štele po dve članici. Naši igralki Pongračeva in Marušičeva sta z lahkoto dosegli drugo mesto in se uvrstili v finale. V finalu je bila konkurenca mnogo močnejša in se je bila za vsako točko ogorčena borba. Jeseničanki sta igrali zelo dobro, vendar je Marušičevi v zadnjih dveh kolih zmanjkalo moči, tako da več kot tretjega mesta nista mogli osvojiti. Tudi tretje mesto je lep uspeh, igralki pa sta zanj prejeli lep pokal.

Če na koncu spregovorimo še o organizaciji tekmovanja, moramo poudariti, da so se organizatorji ŠD Domžale zelo potrudili, saj moramo vedeti, da je zelo težko voditi tekmovanje, kjer nastopa preko tristo ljudi, istočasno. Nesrečno roko pa so imeli pri izbiri sodnikov, saj je velikokrat prihajalo do nepravilnih odločitev. Sodniki so, na primer, oškodovali moštvo Jesenic v predtekmovanju vsaj za dve točki in s tem odvzeli Jeseničanom vse možnosti za nastop v finalu. Ravno tako so bili pri svojih odločitvah izredmo počasni, tako da se je tekmovanje, ki se je pričelo ob deveti uri zjutraj, končalo šele ob 18. uri zvečer.

Proglasitev mest in razdelitev pokalov pa se je zavlekla še za eno uro. Šahovska zveza Slovenije bo morala razmisliti, če taka tekmovanja lahko še organizira, saj so bili po tekmovanju vsi popolnoma izčrpani.

KONČANO JE GORENJSKO PRVENSTVO ZA LETO 1977

Po štirih tednih igranja se je v Kranju končalo šahovsko prvenstvo Gorenjske za leto 1977. Konkurenca je bila zelo močna, saj je nastopilo kar 24 igralcev iz vseh gorenjskih klubov. Igralo se je po švicarskem sistemu (jugoslovanska krožna varianta), ki v zadnjem času postaja najpopularnejši turnirski sistem, ker omogoča neomejeno število udeležencev pri enakem številu kol.

Že po prvem kolu je vodstvo prevzel Jeseničan Železnik, ki je nameraval osvojiti na turnirju tudi naslov mojstrskega kandidata. Zorko in Krničar sta štartala nekoliko slabše, vendar se je Zorko popravil in v šestem kolu premagal Železnika ter prevzel vodstvo na lestvici. Ta položaj je držal vse do zadnjega kola, ko je igral z Matjašičem iz Kranja. V tej partiji Zorko ni zdržal psihične obremenitve, saj je njegov neposredni nasprotik Naglič iz Kranja že prej zmagal, tako da bi bil Zorko prvi le v primeru zmage v zadnjem kolu. Zorko pa je v napadu napravil napako, izgubil figuro in predal partijo. Mladi Železnik je vodil vse do poraza z Zorkom, potem pa je zaostal za točko in vse do zadnjega kola sledil vodečima. V zadnjem kolu pa je premagal Mencingerja ter se po točkah priključil Zorku. Ker pa ima boljši količnik po Buholz sistemu, se je sam uvrstil na drugo mesto. Za naslov mojstrskega kandidata pa mu je zmanjkalo pol točke. Tretji Jeseničan, ki je sodeloval na prvenstvu, Krničar, je vse do osmega kola igral zelo dobro, potem pa je močno popustil in izgubil zadnji dve partiji.

Vrstni red: 1. Naglič ŠD Kranj – 7 točk, 2. Železnik - 6,5, 3. Zorko - 6,5 točk (oba Jesenice), 4. Matjašič ŠD Lesce – 6 točk, 14. – 18. Krničar ŠD Jesenice – 4 točke, itd.

M. Jan

NOVA GRAPA V KUKOVI ŠPICI

Že ob sedmi uri zjutraj sva z Urošem Župančičem stala pod Peričnikom. Zarila sva v klanec Kredo in se po pol ure hitre hoje odcepila proti Kukovi špici (2417 m). Snega je bilo z vsakim metrom višine več. Počasi sva gazila snega do kolen. Še opazila nisva, da naju z bližnjih skal gledata dva gamsa. Približno na višini 1400 m sva stopila v grapo ob devetih dopoldan.

Toplo sonce je otoplilo krušljivo kamenje, ki je frčalo okoli naju. Sneg se nama je udiral do bokov, zato nisva uporabljala cepina in derez, s smučarskimi palicami sva hitreje napredovala. Tudi klinov in kladiva nisva rabila, le čelada nama je prišla prav. Le dobre pol ure sva potrebovala, da sva preplezala novo grapo, ki je dolga približno 350 m. Izstopila sva na višini 1550 m. Te grape baje ni še ni še nihče preplezal, zato sva ji dala ime Smer velikega Černovca, po grabnu, ki ima ime Veliki Černovec. V ta graben se iztekajo plazovi s Kukove špice, Škrlatice in drugih okoliških gora. Grapa pozimi zaradi različnih razmer nima ocene.

Zaradi zelo slabih razmer (velika nevarnost plazov) nisva šla še v graben Malega Čerlovca prav do vrha, ampak sva se prijetno utrujena spustila spet nazaj v dolino po spodnjem delu Malega Čerlovca. Novo smer sva preplezala v nedeljo, 3. aprila 1977.

Črt

O ZDRUŽITVI OK JESENICE IN OK PATIZAN ŽIROVNICA

Mogoče smo se malo pozno odzvali izzivu v Železarju ob športnem komentarju ob izgubljeni odbojkarski tekmi Jesenice : Mislinja, toda mnenja smo bili, da moramo stvari trezno premisliti in presoditi.

S tem člankom moramo odpreti dolge besedne vojne in obtoževanja drug drugega, a želeli bi problem osvetliti še z druge strani, tako da bi bralci lahko sodili bolj objektivno.

Menimo, da je enostransko navajanje vzrokov o neuspešni združitvi z našim odbojkarskim moštvom nesprejemljivo in neobjektivno. V članku je bilo rečeno, da nismo pokazali prave volje za združitev. Takšno pisanje je nekorektno, saj je prav na našo pobudo in z našo organizacijo prišlo do prvega sestanka z upravo jeseniškega kluba in našimi igralci. Prav na tem sestanku je bila združitev že precej blizu, toda zaradi pravnih zadržkov je potem združitev propadla. Združitev v tem trenutku bi pomenila, da bi naši igralci odšli, oziroma igrali za OK Jesenice, s tem pa bi naš klub propadel.

Vzroke za takšno reagiranje je treba iskati v letih nazaj, ko so naši igralci še odhajali iz našega kraja in igrali za OK Jesenice. A že takrat se je rodila ideja, da bi lahko te igralce zbrali in formirali dovolj močno in kvalitetno lastno ekipo. To se nam je sedaj tudi posrečilo. V članku je bilo tudi rečeno, da bi prav mi morali gledati bolj dolgoročno, češ da TTKS gotovo ne bo imela sredstev za dve kvalitetni ekipi. To je med našimi igralci zbudilo vtis grožnje, tako da smo sedaj še bolj prepričani, da do združitve v odbojkarski klub Jesenice ne bo prišlo, če bodo pogoji takšni, kot so sedaj. Mnenja smo, da ni potrebno graditi kvalitetne ekipe ravno v centru – tu mislim mesto Jesenice, za vsako ceno. Lahko se preseli ta center v tisti kraj, kjer je največ razumevanja za igro, pa tudi tja, kjer so pogoji treniranja najboljši. Ne bi navajal, da imamo lastno telovadnico, telovadnico v osnovni šoli, da imamo odbojkarsko pionirsko šolo, da se je s celodnevno šolo odprla še večja možnost zbuditi zanimanje za odbojko med osnovnošolsko mladino. S tem smo odbojko še bolj popularizirali, vedeti pa moramo, da ima prav odbojka v našem kraju precejšnjo tradicijo.

Menimo, da smo stvari dovolj kritično in samokritično prikazali in s tem tudi dokazali, da neuspela združitev ni samo naša krivda in naše ozko, kratkoročno gledanje.

Za odbojkarsko sekcijo TVD Partizan Žirovnica – Mitja Koman

ORGANIZACIJA ALPINISTIČNE ODPRAVE V ANDE ZAUPANA PD DOVJE-MOJSTRANA

V teh dneh prihajajo v sklepno fazo priprave slovenske alpinistične odprave v perujske Ande. Planinska zveze Slovenije je organizacijo te odprave zaupala planinskemu društvu Dovje – Mojstrana, kar je za alpiniste in planince te vasice pod vznožjem Triglava posebno priznanje. Alpinistični podvig v daljne Ande sodi obenem tudi v okvir praznovanja 40-letnice ustanovnega kongresa KPS, 85-letnice rojstva tovariša Tita in 40-letnice njegovega prihoda na čelo KPJ ter 50-letnice obstoja in delovanja planinskega društva Dovje – Mojstrana.

Odprava bo odšla na pot v dneh od 20. do 25. maja, vrnila pa se bo konec junija. Andi so posebno v zadnjem času izredno zanimivi za številne odprave in sicer predvsem zaradi svoje oddaljenosti in težkih klimatskih pogojev. Slovenska alpinistična odprava se bo lotila skupine Huayhuash in sicer bodo člani skušali z južne strmine speljati novo smer. Kolikor bo ta podvig uspel, člani odprave želijo, naj bi bil to skromen prispevek v zgodovinskem letu jubilejev tovariša Tita, s tem da bi po njem poimenovali novo smer.

Dvanajstčlanska odprava, ki je v glavnem že določena, ima polne roke dela. Zatika se seveda zopet pri finančnih sredstvih, vzporedno s tem pa se pojavlja še vrsta organizacijskih problemov. Nekatera podjetja so za to odpravo že pokazala razumevanje in jo finančno podprla, člani odprave pa upajo, da bodo razumevanje pokazala še ostala podjetja, ki so jih prosili za pomoč. Omenim še, da so nekaj denarja zbrali sami, in sicer s priložnostnimi akcijami.

Za prihodnji ponedeljek, 11. aprila, je v Mojstrani sklican sestanek s celotno slovensko alpinistično odpravo v Ande, kjer se bodo menili predvsem o konkretnih zadevah odhoda in samega bivanja članov odprave v daljnih Andih.

J. R.

PD JAVORNIK-KOROŠKA BELA SREDI PRIPRAV ZA PRAZNOVANJE 30-LETNICE

Poleg običajnega programa, ki se zvrsti na vsaki seji, so člani odbora PD Javornik – Kor. Bela na četrti letošnji seji obravnavali predvsem naloge, ki jih je treba izvršiti še pred začetkom letošnje sezone.

Glavna skrb v tem času velja predvsem izbiri osebja za planinske postojanke. Za normalno oskrbovanje vseh štirih postojank rabijo vsaj osem delovnih in poštenih ljudi, ker le taki lahko opravljajo zahtevne naloge oskrbovanja, ki so bistveno drugačne kot podobna dela »v dolini«. Društvu trenutno manjka le osebje za oskrbovanje doma Valentina Staniča.

Med pošto društvo že sedaj prejema vrsto vabil za sodelovanje na letošnjih proslavah. Začelo se je s pohodom na Štol, za kar je društvo odprlo in oskrbovalo kočo, dalje s pohodom na Porezen, ki se ga je udeležilo okrog 100 članov. Samo še en mesec je časa za pripravo Pristave, ki bo v maju nudila prostor za izvedbo vrste prireditev in razvedrilo številnim obiskovalcem narcisnih poljan. Potrebnih bo precej sredstev in marsikakšna udarniška ura, da bodo prepleskane mize in klopi, ki so postavljene na prostoru poleg doma, razširjen parkirni prostor, prebeljeni prostori, izdelana lesena obloga v gostilniški sobi in urejena točilna miza. Posebna skrb pa velja predvsem pripravam za izvedbo proslave 30-letnice obstoja društva, ki bo po sedanji odločitvi 12. junija na Pristavi. Izdelan je že okvirni program, izvedeni so prvi razgovori z izvajalci, šolska mladina pa bo že v aprilu in maju tekmovala za najboljši spis o planinstvu. Hvaležno področje dela pa ima letos društvo v okviru leta varstva okolja, saj žal prav okolica planinskih postojank nudi v tem oziru večkrat žalostno sliko.

Na seji so bili določeni tudi člani, ki bodo v dneh triglavskega smuka – predvidoma 16. in 17. aprila – oskrbovali Staničev dom. Neposredno pred izvedbo proslave na Pristavi pa bo društvo gostitelj delavcev Ljubljanske banke, ki nameravajo tam prirediti piknik za več kot 300 gostov.

Kot uvod v številne druge prireditve bo v dvorani delavskega doma Julke in Albina Pibernik v petek, 8. aprila, ob 18. uri predavanje o lepotah slovenske zemlje.

Na seji je bil govor tudi o postavitvi stikov z mladino na žirovniški šoli, organizaciji tekmovanja za Gajškov memorial, pohodu pod Mojstrovko v počastitev spomina ponesrečenih planincev in tekočih gospodarskih vprašanjih.

SM

Kegljanje na ledu

VPRAŠANJE UDELEŽBE NAŠE REPREZENTANCE NA EP 1977

Evropsko prvenstvo v kegljanju na ledu, ki je bilo doslej običajno izvedeno v drugi polovici meseca januarja za tekoče leto, bo za leto 1977 prvič izvedeno v Luxembourgu, novi članici mednarodne federacije IFE, pa tudi prvič v takem terminu, to je, od 22. do 24. aprila 1977.

Po razpisu IFE so k udeležbi na to prvenstvo povabljene vse aktivne članice federacije, to so: ZR Nemčija, Avstrija, Italija, Švica, Jugoslavija, Luxembourg in Belgija, ki je bila sprejeta v članstvo na lanskem rednem kongresu IFE.

Tehnično vodstvo zveze kegljačev na ledu Slovenije je na osnovi doseženih rezultatov selekcijskega tekmovanja tudi določilo jugoslovansko reprezentanco, ki jo sestavljajo tekmovalci iz jeseniškega in blejskega kluba.

Udeležba naše reprezentance je bila v razpisnem terminu sicer prijavljena, pa vendar je še danes vprašljiva in problematična. Izredna krajevna oddaljenost letošnje mednarodne prireditve predstavlja tudi znatnejše stroške udeležbe kot sicer. Naša zveza je udeležbo planirala v svojem finančnem načrtu za leto 1977 pri ZTKOS, od katere pa je prejela do sedaj le akontacijo v višini 12.000 din, kar predstavlja komaj tretjino potrebnih sredstev. Tako smo pred dnevi ponovno zaprosili ZTKOS za dodatna sredstva, istočasno pa naslovili na nekatere delovne organizacije prošnje za odobritev finančnih prispevkov, da bi tako zbrali potrebna sredstva in tako tudi omogočili udeležbo naše reprezentance na EP v Luxembourgu. Razumljivo je, da kolikor nam v teh nekaj dneh ne bi uspelo zbrati, oziroma zagotoviti sredstev za kritje stroškov, bomo udeležbo primorani odpovedati, kar bi pa po preko dvajsetletnem sodelovanju Jugoslavije na EP mednarodna federacija le težko sprejela.

CE

Nogomet

BLED : JESENICE 0:1 (0:0)

V prvem kolu spomladanskega dela prvenstva Gorenjske, so Jeseničani gostovali na Bledu, kjer so odigrali prvenstveno tekmo z moštvom Bleda in zmagali z rezultatom 1:0 (0:0).

V obojestransko lepi in zanimivi tekmi so Jeseničani, ki so nastopili oslabljeni brez štirih standardnih igralcev, tik pred koncem tekme uspeli doseči zmagoviti gol. Edini gol na tekmi je dosegel Mlakar po nesebičnem predložku Jereba. Pri Jeseničanih so prikazali boljšo igro od ostalih Kupljenik, Radič, Jereb in Ilič.

BLED : JESENICE 3:1 (1:0)

V nedeljo, 3. aprila, so gostovali mladinci prav tako na Bledu, kjer so odigrali prvenstveno tekmo z moštvom Bleda in srečanje izgubili z rezultatom 3:1 (1:0).

Moštvo Bleda je bilo boljše moštvo od Jeseničanov in je zasluženo zmagalo. Častni zadetek za moštvo Jesenic je dosegel Zubanovič.

BLED : JESENICE 3:2 (3:1)

V soboto, 2. aprila, so jeseniški najmlajši nogometaši gostovali na Bledu, kjer so odigrali prvenstveno tekmo s sovrstniki z Bleda in srečanje izgubili z rezultatom 3:2 (3:1).

V enakovredni igri dveh nasprotnikov so imeli domači nogometaši več športne sreče. Poleg tega jim je veliko pomagal tudi sodnik Tufič iz Lesc, da so osvojili dve točki, saj je razveljavil pravilno doseženi gol Jeseničana Radiča.

Gola za moštvo Jesenic je dosegel Pihler, za NK Bled pa Krek.

V soboto, 9. aprila, igrajo Jeseničani prvenstvene tekme z moštvi Lesc, in sicer ob 14.45 igrajo pionirji, ob 16. uri pa člani.

V nedeljo, 10. aprila, ob 10. uri pa bo tekma mladinskih moštev. Ostali pari v tej ligi so: BOHINJ : BLED in PLAMEN : TRŽIČ. Vse tekme se pričnejo ob isti uri.

Na podlagi 13. člena pravilnika o pogojih za dodeljevanje stanovanj, zgrajenih s sredstvi samoupravne enote za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu, objavlja samoupravna enota za družbeno pomoč po sklepu 12. redne seje zbora delegatov z dne 30. marca 1977 naslednji

JAVNI RAZPIS

za zbiranje vlog prosilcev za pridobitev stanovanjske pravice v najemnih stanovanjih, zgrajenih s sredstvi samoupravne enote za družbeno pomoč v letu 1977.

1. UPRAVIČENCI ZA PRIDOBITEV STANOVANJSKE PRAVICE SO:
   a) družine in občani z nizkimi osebnimi dohodki
   b) starejši občani in delovno nesposobni občani (invalidi I. kategorije)
   c) mlade družine
   d) matere samohranilke
2. POGOJI, KATERE MORAJO IZPOLNJEVATI PROSILCI, SO:
   – da prosilec (za stanovanje) nima stanovanja,
   – da prosilec doslej še ni imel ustrezno rešenega stanovanjskega vprašanja,
   – da ima prosilec stalno prebivališče na območju občine Jesenice, začasno prijavljeni prosilec pa samo v primeru, če iz objektivnih razlogov ni mogel prijaviti stalnega prebivališča in pod pogojem, da v kraju sedanjega stalnega prebivališča ali v drugem kraju izven občine Jesenice ne gradi stanovanjske hiše,
   – da prosilec ne stanuje v stanovanju iz katerega se je predhodno izselil upravičenec, rešen po prednostni listi enote za družbeno pomoč.

a) DRUŽINE IN OBČANI Z NIZKIMI OSEBNIMI DOHODKI MORAJO IZPOLNJEVATI ŠE POGOJ:
   – da skupni dohodek prosilca in članov njegovega gospodinjstva ne presega na člana gospodinjstva mesečno 40 % poprečnega neto OD na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem letu, tj. 1.627,20 din.

   Za družinske člane upravičenca z nizkimi osebnimi dohodki štejejo: zakonec, otroci, starši upravičenca in starši zakonca ter osebe, ki jih je upravičenec dolžan vzdrževati po zakonu, pa skupaj z njim stanujejo.

b) STAREJŠI OBČANI MORAJO IZPOLNJEVATI ŠE NASLEDNJE POGOJE:
   – da ni nobeden od zakoncev mlajši od 55 let, razen aktivnih udeležencev NOV (priznana dvojna delovna doba).

   Za družinskega člana starejših občanov šteje samo še zakonec upravičenca.

   DELOVNO NESPOSOBNI OBČANI (INVALIDI I. KATEGORIJE)

   Za družinske člane delovno nesposobnih občanov štejejo: zakonec, otroci, starši upravičenca in starši zakonca ter osebe, ki jih je upravičenec dolžan vzdrževati po zakonu, pa skupaj z njim stanujejo.

c) MLADE DRUŽINE MORAJO IZPOLNJEVATI ŠE NASLEDNJE POGOJE:
   – da nobeden od zakoncev ni starejši od 30 let
   – da nima nobeden od zakoncev več kot 14 let delovne dobe
   – da od sklenitve zakonske zveze pa do vložitve prošnje za stanovanje ni preteklo več kot sedem let.

   Za družinske člane upravičenca mlade družine štejejo samo zakonec in njuni otroci.

d) MATERE SAMOHRANILKE

   Za družinske člane matere samohranilke štejejo poleg prosilke samo še njeni otroci.

   S pravicami mater samohranilk so izenačeni tudi očetje samohranilci.

3. DOKAZILA, KI JIH MORAJO DOSTAVITI PROSILCI:
   – potrdilo o številu članov družine – gospodinjstva in od kdaj je prosilec stalno prijavljen na območju občine Jesenice (prijavni urad)
   – potrdila o dohodkih vseh družinskih članov prosilca za prvo četrtletje leta 1977 (izplačevalci dohodka: TOZD, druge organizacije, skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja)
   – potrdilo o premoženjskem stanju družine (davčna uprava); začasno prijavljeni prosilci dostavijo potrdilo davčne uprave iz kraja njihovega stalnega prebivališča
   – podatki o dosedanjih stanovanjskih razmerah (obrazec – glej točko 4).

   DELOVNO NESPOSOBNI OBČANI DOSTAVIJO ŠE:
   – odločbo o invalidnosti I. kategorije.

   MLADE DRUŽINE DOSTAVIJO ŠE:
   – overjen prepis ali fotokopijo poročnega lista
   – dokazilo o namenskem varčevanju pri poslovni banki za gradnjo lastne stanovanjske hiše vseljive v roku petih let ter gradbeno dovoljenje ali
   – garancijsko izjavo OZD ali druge organizacije, da bo skupno z upravičencem ali sama rešila njegovo stanovanjsko vprašanje v roku 5 let.

   UPRAVIČENCI-ŠTIPENDISTI:
   – predložijo potrdilo štipenditorja, s katerim se le-ta zavezuje, da bo najkasneje v petih letih rešil stanovanjski problem prosilca.

4. POSTOPEK ZA VLOŽITEV VLOGE ZA PRIDOBITEV STANOVANJSKE PRAVICE:

   Prosilec, ki želi pridobiti stanovanjsko pravico do stanovanja, zgrajenega s sredstvi samoupravne enote za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu, vloži vlogo na posebnem obrazcu, ki ga dobi pri samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice na Jesenicah, C. maršala Tita 65. Izpolnjen obrazec z vsemi zahtevanimi dokazili o upravičenosti, mora dostaviti v razpisnem roku na omenjeni naslov, kjer dobi tudi vse dodatna pojasnila. Prijave z vso potrebno dokumentacijo lahko vložijo tudi OZD in druge organizacije ter skupnosti za svoje delavce. Obrazec garancijske izjave za rešitev stanovanjskega vprašanja v roku petih let (mlade družine, štipendisti) vsebuje enotno besedilo in ga interesenti dvignejo na omenjenem naslovu.

5. RAZPISNI ROK:

   Ta razpis velja »30 dni od dneva objave. Vloge, ki bodo prispele izven omenjenega roka ne bodo upoštevane pri sestavi prednostne liste za leto 1977 temveč šele pri naslednjem razpisu v prihodnjem letu.

   Prosilci, ki so vloge vložili pred objavo tega razpisa, morajo dvigniti predpisane obrazce in jih izpolnjene skupaj z zahtevanimi dokazili dostaviti v določenem roku na omenjeni naslov.

   Prosilci, ki so bili v letu 1976 že uvrščeni na prednostno listo, njihovo stanovanjsko vprašanje pa še ni bilo ustrezno rešeno, dostavijo samo nova potrdila o dohodku vseh družinskih članov za prvo četrtletje leta 1077.

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE JESENICE – KOMISIJA ZA REŠEVANJE STANOVANJSKIH VPRAŠANJ UDELEŽENCEV NOV PRI SAMOUPRAVNI ENOTI ZA DRUŽBENO POMOČ V STANOVANJSKEM GOSPODARSTVU

Na podlagi 4. člena odloka o načinu upravljanja s sredstvi družbene pomoči v stanovanjskem gospodarstvu za udeležence NOV in načinu njihovega reševanja stanovanjskih vprašanj (Uradni vestnik Gorenjske št. 11/76) in sklepa 9. redne seje komisije za reševanje stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV z dne 28. januarja 1977 ter sklepa 12. redne seje zbora delegatov samoupravne enote za družbeno pomoč z dne 30. marca 1977 objavlja

RAZPIS

za dodelitev posojil udeležencem NOV, ki gradijo, adaptirajo ali rekonstruirajo lastne stanovanjske hiše

I. NAMEN POSOJILA

Posojilo po tem razpisu se lahko odobri za adaptacijo ali rekonstrukcijo stanovanjske hiše (največ do 50.000 din) in za dograditev stanovanjske hiše (največ 100.000 din).

II. RAZPISNA VREDNOST POSOJILA

Posojilo je razpisano iz sredstev posebnega računa samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice – enota za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu za udeležence NOV. Razpisna vrednost posojila znaša 820.000,– din.

III. PRAVICA DO NAJETJA POSOJILA

Posojilo po tem razpisu lahko najamejo udeleženci NOV, ki stalno prebivajo na območju občine Jesenice, s priznano dvojno delovno dobo v času od 1941 – 1945, vdove in starši padlih in po vojni umrlih borcev NOV, vojaški vojni invalidi. To pravico imajo tudi otroci padlih in po vojni umrlih borcev NOV ter vojaških vojnih invalidov, če so nesposobni za pridobitno delo.

IV. POGOJI ZA PRIDOBITEV POSOJILA

Interesenti iz III. točke tega razpisa imajo pravico do najetja posojila:
– za dograditev lastne stanovanjske hiše, če imajo zgrajeno hišo do III. gradbene faze,
– za adaptacijo ali rekonstrukcijo lastne stanovanjske hiše na podlagi gradbenega dovoljenja ali soglasja pristojnega občinskega upravnega organa.

V. POSOJILNI POGOJI

a) Odplačilna doba za posojilo znaša največ 20 let.

b) Obrestna mera znaša 3 %, v primeru pa, da posojilojemalec ne izprazni družbenega stanovanja v kolikor le-tega zaseda, v roku 24 mesecev po odobritvi posojila, je dolžan plačevati 12 % obresti od najetega posojila do dneva izselitve iz družbenega stanovanja.

VI. RAZPISNI ROK

Interesenti za dodelitev posojila vložijo zahtevke v 15 dneh od dneva objave razpisa na posebnih obrazcih preko Krajevne organizacije ZB NOV na občinski odbor ZZB NOV Jesenice, le-ta pa jih s svojim mnenjem posreduje komisiji za reševanje stanovanjskih vprašanj udeležencev NOV pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice – enota za družbeno pomoč.

VII. DOKUMENTACIJA

Udeleženci razpisa morajo k obrazcu »zahtevka za odobritev posojila«, katerega dobijo na samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice na Jesenicah, C. maršala Tita 65, predložiti še:
– gradbeno dovoljenje ali soglasje pristojnega občinskega upravnega organa za gradnjo stanovanjske hiše ali izvedbo adaptacijskih oziroma rekonstrukcijskih del na stanovanjski hiši, katere lastnik je prosilec,
– zemljiškoknjižni izpisek,
– potrdilo o stalni prijavljenosti na območju občine Jesenice (prijavni urad)
– potrdila o vseh dohodkih članov prosilca za preteklo leto,
– dokazilo o eventualni invalidnosti (samo vojaški vojni invalidi),
– izjavo o izpraznitvi družbenega stanovanja v roku 24 mesecev, kolikor ga prosilec zaseda.

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 9. aprila, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta trgovina EMONA – MARKET, Prešernova 1/a.

OBVESTILO

Odbor združenj borcev NOV krajevne organizacije Plavž obvešča svoje člane, da bo od srede, 6. aprila, dalje ponovno vpeljana dežurna služba. Dežurna služba bo vsako sredo od 16. do 18. ure v pisarni krajevne skupnosti – mestni gasilski dom I. nadstropje.

OBVESTILO

AVTO MOTO društvo Jesenice vabi k sodelovanju honorarnega sodelavca-poverjenika za pobiranje članarine za leto 1977 in naslednja leta.

Interesenti naj se zglasijo na AMD vsak dan popoldan od 16. do 18. ure zaradi nadaljnjega dogovora.

Sekretariat AMD

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

FRANCA ŠTUPNIKARJA

se iskreno zahvaljujemo zdravnikom dr. Vidaliju in dr. Mencingerju za prizadevanje, da bi ga ohranila pri življenju. Hvala tudi sestrskemu in strežnemu osebju koronarne enote internega oddelka bolnice Jesenice za požrtvovalno skrb in nego.

Hvala tudi sindikatu TOZD Hladna valjarna za izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Iskrena hvala kolektivu kirurškega oddelka za izreke sožalja, darovano cvetje in pomoč v denarju.

Hvala stanovalcem stolpnice za izrečeno sožalje, darovano cvetje in denarno pomoč. Hvala tudi vsem, ki ste se udeležili pogreba, izrekli sožalje in na kakršen koli način pomagali v teh težkih urah. Hvala tudi pevskemu zboru za ganljive pesmi na pogrebu.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

ŽALUJOČI: žena, sin in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljubljene mamice, žene, sestre, nečakinje, sestrične, svakinje in snahe

DANICE LEBAR

se iskreno zahvaljujemo za prizadevnost dr. Markežu in dr. Mencingerju ter medicinskemu in strežnemu osebju internega oddelka bolnice Jesenice. Zahvaljujemo se tudi učencem in kolektivu osnovne šole Kranjska gora, sostanovalcem, vsem sorodnikom, učencem ŽIC železarne Jesenice, bližnjim in daljnim sorodnikom ter dragim prijateljem za darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Lepa hvala vsem, ki so nam ustno ali pismeno izrekli sožalje.

Posebno zahvalo ob težki izgubi pa izrekamo sostanovalki Minci in sosedi Nežki za njuno nesebično pomoč in požrtvovalnost.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

ŽALUJOČI: mož Miro in otroci: Irenca, Mirči, Bojan, Jožko, sestra Minka, ter brata Jože in Tone z družinami

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

9. aprila sovjetski barvni pravljični film GRBAVI KONJIČEK, ob 15. uri. Ogled predstave je za člane Ježkovega kluba brezplačen, film poklanja svojim varčevalcem Jugobanka Ljubljana.

9. in 10. aprila hongkong. barvni film NEPREMAGLJIVI BOKSAR, režija Cheng Chang Ho, v gl. vlogi Lo Lieh, Wang, Ping, ob 17. in 19. uri

11. in 12. aprila amer. barvni kavbojski film POMAGAJTE ŠERIFU, režija Burt Kennedy, v gl. vlogi James Garner, ob 17. in 19. uri.

13. aprila amer. barvni kriminalni film DILLINGER, režija John Milius, v gl. vlogi Warren Oates, ob 17. in 19. uri.

14. aprila zaprto!

15. aprila amer. barvni vohunski film ČLOVEK IZ AVSTRALIJE, režija John Huston, v gl. vlogi Paul Newman, James Mason, ob 17. in 19. uri.

16. in 17. aprila amer. barvni pustolovni film UMAZANA MARY IN NORI LARRY, režija John Hough, v gl. vlogi Peter Fonda, Suzan George, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

9. in 10. aprila amer. barvni kavbojski film POMAGAJTE ŠERIFU, ob 18. in 20. uri.

10. aprila sovjetski barvni pravljični film GRBAVI KONJIČEK, ob 10. uri.

11. in 12. aprila hongkong. film NEPREMAGLJIVI BOKSAR, ob 18. in 20. uri.

13. aprila zaprto!

14. aprila amer. barvni film – drama JEKLENA PTICA, ob 18. in 20. uri.

15. aprila barvni kriminalni film DILLINGER, ob 18. in 20. uri.

16. in 17. aprila amer. barvni pustolovski film PUSTOLOVŠČINE SREČNE LADY, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

9. aprila zahod. nem. kriminalni film JIMMY SE PRIBLIŽUJE MAVRICI, ob 20. uri.

10. aprila italij. barvni film – drama GREŠNICA, ob 20. uri.

13. aprila amer. barvni kavbojski film POMAGAJTE ŠERIFU, ob 20. uri.

16. aprila hongkong. barvni karate NEPREMAGLJIVI BOKSAR, ob 20. uri.

17. aprila amer. barvni film – drama JEKLENA PTICA, ob 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

9. aprila švedski barvni film – drama NOVA ZEMLJA, ob 19. uri.

10. aprila zahod. nem. kriminalni film JUMMY SE PRIBLIŽUJE MAVRICI, ob 19. uri.

16. aprila amer. barvni kavbojski film POMAGAJTE ŠERIFU, ob 19. uri.

17. aprila hongkong. barvni film NEPREMAGLJIVI BOKSAR, ob 19. uri.

Gledališče

NEDELJA, 10. aprila, ob 19.30 Euripides: MEDEIA – tragedija – režija in scena: Bojan Maroševič.

VABILO NA PREDAVANJE

Planinsko društvo Javornik-Koroška Bela in DPD Svoboda France Mencinger z Javornika vabita ljubitelje narave na predavanje Staneta Tavčarja

LEPOTE SLOVENSKE ZEMLJE V SLIKAH IN GLASBI

Predavanje bo spremljano z barvnimi diapozitivi in bo v petek, 8. aprila, ob 18. uri v dvorani delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku.

Vstopnina za odrasle je 10 din, mladina ima prost vstop.

TEČAJ ZA NEPLAVALCE

Komisija za športno rekreacijo pri IO sindikata železarne Jesenice obvešča delavce Železarne, da bo v aprilu in maju 1977 organizirala tečaj za odrasle naplavalce. Tečaj bo v zimskem bazenu hotela LARIX v Kranjski gori.

Vse delavce – neplavalce, ki se želijo naučiti plavati, prosimo, da pošljejo PISMENO PRIJAVO NA SINDIKAT ŽELEZARNE JESENICE DO 12. APRILA 1977. Prijava naj vsebuje: priimek in ime, rojstne podatke, poklic in naslov obrata. Tečaj je za člane kolektiva brezplačen.

Komisiji za športno rekreacijo je uspelo zagotoviti popust pri uporabi bazena v hotelu LARIX v Kranjski gori, od 1. 4. do 30. 6. Tako bodo člani sindikata iz Železarne plačevali za uporabo bazena le 10 dinarjev, namesto 20 dinarjev, kolikor znaša polna cena, predložiti pa morajo sindikalno knjižico ali izkaznico za vstop v Železarno.

Komisija za športno rekreacijo pri IO sindikata Železarne

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame ELIZABETE TKALEC se iskreno zahvaljujem sindikalni organizaciji obrata jeklolivarne za sožalje in za podarjeni venec.

Betka Brelih

ZAHVALA

Ob smrti tete MARJANE BERCE se zahvaljujem sodelavcem – kleparjem za podarjeni šopek in spremstvo na pogrebu. Obenem se zahvaljujem tudi sindikalni organizaciji gradbenega vzdrževanja za denarno pomoč.

Joža Ažman

ZAHVALA

Vsem sodelavcem in sodelavkam žebljarne, zavijalnice in vzdrževanja žebljarne se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč in za sočustvovanje ob smrti očeta.

Ivan Černič

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru hladna valjarna Jesenice se za dodeljeno denarno pomoč v času bolezni najlepše zahvaljujem.

Jože Mur

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti za kadrovske, splošne zadeve in informiranje se zahvaljujem za prejeto denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla.

Slavko Ferčej

ZAHVALA

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Plavž se zahvaljujem za denarno pomoč v času bolezni.

Ljubo Pretnar

ZAHVALA

OO sindikata DS za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla.

Adolf Kozamernik

Planinsko društvo Jesenice vabi vse člane, kakor tudi vse ostale ljubitelje gora in lepot na jubilejno predavanje Staneta Tavčarja v četrtek, 7. aprila, ob 19. uri v kino dvorano Radio na Jesenicah. Predavanje ima NASLOV:

LEPOTE SLOVENSKE ZEMLJE v slikah in glasbi.

Po številnih potopisih iz Evrope, Azije in Afrike s tem slikovitim predavanjem dolgoletni član turističnega društva Kranj praznuje 20-letnico turistično-potopisnih in planinskih predavanj in bo tokrat s 435 velikoslikovnimi diapozitivi na svojstven način prikazal enkratne lepote slovenske zemlje, bogato popestrene s folklornimi motivi, lepimi pesmimi in melodijami.

Vstopnina 10 din. **Vabi odbor**

OBVESTILO

Planinsko društvo Jesenice obvešča vse, ki so se udeležili spominskega pohoda na Porezen 27. marca 1977 in se iz kakršnega koli razloga niso vpisali v knjigo udeležencev, naj se javijo v pisarni planinskega društva Jesenice, zaradi naknadne registracije.

Naknadni vpis bo društvo sprejemalo od 11. – 15. aprila 1977 vsak dan dopoldan, v ponedeljek, sredo in petek pa tudi popoldne do 18. ure v društveni pisarni (dom TVD Partizan).

Uprava planinskega društva

NAŠI TEKAČI ŠE ENKRAT ODLIČNI NA POKLJUKI

V soboto, 2. aprila, je bilo na Pokljuki verjetno zadnje tekmovanje smučarjev tekačev v letošnji sezoni za prehodno srebrno palico, ki jo je razpisalo TVD Partizan Dol, ki je tudi zelo dobro organiziralo tekmovanje! Izredno lepo vreme je bilo naklonjeno gledalcem in turistom, ki se jih je to soboto zbralo na Pokljuki zelo veliko, manj pa tekmovalcem, ki so imeli prav zaradi tega več vrst snega. Kljub temu pa se je tekmovanje odvijalo povsem normalno. V vseh kategorijah je skupaj nastopilo okoli 200 tekmovalcev, med njimi tudi vsi najboljši. Tega tekmovanja se je udeležilo tudi popolno zastopstvo jeseniške občine, zato bolj podrobno poglejmo, kaj so dosegli po posameznih kategorijah.

Prvi so nastopili mlajši pionirji, kjer smo imeli samo dva zastopnika, ker sta ostala dva, ki bi še morala nastopiti in bi se zagotovo tudi visoko uvrstila, bolna, oziroma poškodovana. Zmagal je – kot letos skoraj povsod – tekač iz Dola Robert Slabanja, naš najboljši Robert Kerštajn pa je bil četrti in je to zanj zelo uspeh, saj je še ciciban, in ker tekači nimajo kategorije cicibanov, tekmuje med pionirji. Premagal je med drugimi tudi državnega prvaka, petega in šestega z državnega prvenstva ter zostal za tretjim z državnega prvenstva vsega štiri sekunde. Drugi naš predstavnik Miklič je bil tudi soliden 14., saj je to šele njegov četrti nastop med tekači.

Pri mlajših pionirkah imamo samo eno predstavnico Jano Mlakar, ki od državnega prvenstva naprej, ko je postala državna prvakinja, vedno obračuna z vsemi svojimi tekmicami. Prav tako je tudi tokrat premočno zmagala in imamo v njej veliko in obetajočo tekačico.

Za ml. pionirkami so šli na progo, dolgo 3 km, starejši pionirji. Tu imamo daleč najboljšo ekipo v Jugoslaviji, kar smo tudi tokrat dokazali. Dosegli smo kar trojno zmago, in sicer: s prvim mestom Štefana Kusteca iz Kranjske gore, ki zelo veliko obeta in je premagal vse svoje tekmece za več kot minuto. Drugi je bil Marko Gracer, prav tako iz Kranjske gore, ki je iz tekme v tekmo vse boljši, tretji pa je bil Janez Justin iz Žirovnice, ki je tudi slovenski prvak in drugi z državnega prvenstva, vendar pa je zaradi pomanjkanja treninga na snegu v zadnjem času nekoliko slabši. Tudi ostali naši pionirji so bili solidni in so se uvrstili od osmega do 23. mesta.

Tudi pri starejših pionirkah smo poželi novo zmago, in sicer z vedno boljšo tekmovalko Branko Martinovič, ki je tokrat že drugič ugnala vse svoje tekmice, med njimi vse tri prve uvrščene z državnega prvenstva. Prav v tej disciplini pa smo doživeli junaštvo naše druge predstavnice, njene sestrice Marije, ki jo je pri nesrečnem padcu že po prvih 200 metrih njena tekmica zbodla s palico v glavo. Vsa krvava je nadaljevala tekmovanje in na koncu kljub temu osvojila odlično šesto mesto in 5 točk za ekipno uvrstitev.

Še eno zmago nam je prinesel mlajši mladinec Dušan Đuričič, ki je zopet ugnal svojega najhujšega tekmeca Bogdana Bratino iz Gorij za vsega sedem sekund. Oba sta razred zase med mlajšimi mladinci in se že sedaj lahko enakovredno kosata z najboljšimi starejšimi mladinci. Ostali naši pa so bili nekoliko slabši, razvrstili so se od 12. do 16. mesta. Omeniti pa velja, da so še vsi tudi drugo leto mlajši mladinci.

Zelo zagrizen boj se je odvijal pri starejših mladincih, kjer je zmagal Dušan Podlogar iz Gorij, dobri uvrstitvi pa sta dosegla tudi naša dva, Dare Mrak s šestim mestom in Marjan Mrak z enajstim mestom. Povedati velja, da so o mestih od prvega do desetega povsod odločale sekunde, saj deseti zaostaja za prvim natanko eno minuto.

Pri mlajših članih, kjer je konkurenca najslabša, ne moremo biti kljub tretjemu mestu Slavka Mraka zadovoljni, saj je njegov zaostanek za prvim prevelik.

S tekom članov pa se je tekmovanje tudi končalo. Pričakovali smo zelo ostre boje naših najboljših. Ko pa se je tekma začela, smo videli, da bo boj samo med Đuričičem in Jelencem, ker Kalan in Tajnikar iz nerazumljivih razlogov nista hotela štartati. Ta dvoboj pa je mladi Mojstrančan odločil premočno sebi v prid in tako še enkrat dokazal, da je letos najboljši tekač v Jugoslaviji med člani.

Kot smo že na začetku omenili, je bilo to tekmovanje tudi ekipno, in sicer so za ekipo točkovali prvih deset tekmovalcev iz vsake kategorije. Točkovali so tako, da je prvi prejel 10 točk in deseti eno točko, razen pri članih, kjer so bile točke podvojene. Rezultati seštevka točk in premočno osvojena »srebrna palica« tekačev jeseniške občine pa dokazujejo, da smo v tem trenutku najboljši tekaški kolektiv v državi, upoštevajoč vse kategorije. Moram pa povedati, da je to rezultat izredno požrtvovalnega dela nekaterih posameznikov. Zato prav ob koncu zelo uspešne tekmovalne sezone želim, da bi se nam priključilo čim več privržencev tekaškega športa, da bi bili tudi organizacijsko in kadrovsko močnejši in sposobnejši pri našem nadaljnjem delu. Vsi namreč vemo, da le skupno in kolektivno delo lahko rodi nove uspehe.

Rezultati:

Ml. pionirji: 1. Robert Slabanja – Dol – 10,07, 2. Toni Strgan – Bled – 10,10, 3. Jure Velepec – Dol – 10,43, 4. Robert Kerštajn – Kr. gora – 10,47, 14. Borut Miklič – Hrušica.

St. pionirji: 1. Štefan Kustec – Kr. gora – 13,03, 2. Marko Gracer – Kr. gora – 14,12, 3. Janez Justin – Žirovnica – 14,29, 8. Roman Mlinar – Kr. gora, 12. Igor Kobentar – Hrušica, 18. Branko Trstenjak – Kr. gora, 23. Janez Tavčar – Žirovnica.

Ml. pionirke: 1. Jana Mlakar – Kr. gora – 11,20, 2. Irena Nagode – Gorje – 12,21, 3. Alenka Berce – Triglav – 12,23.

St. pionirke: 1. Branka Martinovič – Kr. gora – 9,47, 2. Tadeja Moder – Dol – 10,00, 3. Radika Korpnik – Dol – 10,10, 6. Mirjana Martinovič – Kr. gora – 10,53.

Ml. mladinci: 1. Dušan Đuričič – Mojstrana – 18,25, 2. Bogdan Bratina – Gorje – 18,32, 3. Bojan Munih – Olimpija – 19,52, 12. Franci Teraš – Mojstrana, 13. Boris Kobentar – Hrušica, 16. Miro Lebar – Kr. gora.

St. mladinci: 1. Dušan Podlogar – Gorje – 23,00, 2. Ivan Čarman – Triglav – 23,05, 3. Marko Brezovšek – Olimpija – 23,09, 6. Dare Mrak – Mojstrana, – 23,38, 11. Mrak Marjan – Mojstrana, 17. Legat Boris, 2. Branko Smolej oba Žirovnica.

Ml. člani: 1. Bojan Cvajnar – Olimpija – 43,41, 2. Cveto Podlogar – Gorje – 45,02, 3. Slavko Mrak – Mojstrana – 52,03.

Člani: 1. Tone Đuričič – Mojstrana – 42,31, 2. Maks Jelenc – Triglav – 44,41, 3. Pavel Kobilica – Gorje – 45,19, 4. Alojz Kerštajn – Rateče, 6. Cuznar Andrej – Rateče, 7. Marjan Baloh – Žirovnica, 11. Jože Dovžan – Mojstrana.

EKIPNO: 1. JESENICE 126 točk, 2. TRIGLAV 96 točk, 3. DOL 56 točk.

TUDI SKAKALCI NA POKLJUKI

Smučarsko društvo Jesenice je v nedeljo, 3. aprila, na Pokljuki priredilo tekmovanje v smučarskih skokih za pokal SRS. Tekmovali so člani ter mlajši in starejši mladinci na 50 m skakalnici.

REZULTATI:

MLAJŠI MLADINCI: 1. Miran Tepeš 200,1 (43, 44,5), Ilirija, 2. Miro Bizjak 199,2 (42,5, 43,5) Triglav, 3. Vasja Bajc 189,6 (1,5, 42,5) Ilirija, 9. Franci Ribnikar 166,3 (36,37), 11. Stanko Baloh 162,9 (36,5, 36), 18. Toni Justin 149,4 (33, 34,5), 19. Milan Kopše 147,2 (36, 35), 30. Aleš Bregar 127,1 (30, 31,5) vsi Jesenice.

Kljub razredčeni vrsti so se naši dovolj dobro uvrstili. Če upoštevamo, da sta Baloh in Ribnikar nastopila bolna, smo lahko zadovoljni. Justin, ki je še pionir, se je odlično znašel v mladinski konkurenci in se dobro uvrstil.

STAREJŠI MLADINCI: 1. Mišo Anžel 204,2 (46,5, 48,5), 2. Matjaž Mihev 188,8 (42, 43), oba Ilirija, 3. Jože Šmid 157,0 (36, 36), 4. Vilko Božič 149,6 (32, 34,5) oba Jesenice.

Šmid in Božič sta tokrat zelo dobro skakala in se odlično uvrstila.

ČLANI: 1. Tone Burjak 224,7 (48, 48) Žiri, 2. Jože Demšar 210,0 (44,5, 45,5) Križe, 3. Janez Gorjanc 208,7 (45, 43,5) Triglav, 8. Jože Dolžan 200,4 (43,5, 44), 10. Andrej Cuznar 188,3 (39, 39) oba Jesenice.

Isti dan je bilo na 50 m skakalnici še tekmovanje za pokal JUB Dol. Poleg Jugoslovanov so nastopili še skakalci iz Zahomca – Avstrija. Skakalci jeseniškega kluba so se uvrstili takole:

MLAJŠI MLADINCI: 7. Ribnikar, 9. Baloh, 16. Justin, 17. Kopše in 30. Bregar.

STAREJŠI MLADINCI: 4. Šmid, 6. Božič.

ČLANI: 9. Dolžan, 11. Cuznar.

Lužnik Stane

RATEŠKI PLANINCI NA SMUČEH

Prizadevni člani planinske sekcije v Ratečah so s sodelovanjem članov smučarskega društva v nedeljo, 3. aprila, pripravili na snežiščih pod Ciprnikom v Planici odprto prvenstvo Rateč v veleslalomu.

Že v soboto so najprizadevnejši steptali in pripravili progo, v nedeljo pa je Ivan Mežik s pomočjo smučarskih tovarišev postavil 16 vratic.

Starterju se je prijavilo blizu 40 tekmovalcev vseh starosti, ki so se pomerili v dveh tekih na znanem, a žal pozabljenem smučišču.

Časomerilci so namerili tekmovalcem naslednje čase.

I. KATEGORIJA (7 TEKMOVALCEV DO 15. LETA): 1. Jani Hrovat 43,94, 2. Joško Osvald 49,06, 3. Roman Mlinar 51,72.

ŽENSKE I. KATEGORIJA (4 tekmovalke): 1. Mima Petrič 54,09, 2. Tončka Brudar 1.17,62, 3. Lilika Pleš 1.18,51.

ŽENSKE II. KATEGORIJA (1 TEKMOVALKA): 1. Dana Žerjav 1.07.48.

II. KATEGORIJA – MOŠKI OD 15 – 35 LET 16 TEKMOVALCEV: 1. Franci Makše 1.14,04, 2. Jože Rožič 1.14.72, 3. Zvone Klančar 1.15.54,

III. KATEGORIJA (MOŠKI NAD 35 LET): 1. Franc Gašperin 1.08.15, 2. Janez Mlinar 1.19,72, 3. Boštjan Kavalar 1.16.02.

Tekmovalcem in organizatorjem je bilo naklonjeno tudi vreme, tako da je bilo tekmovanje uspešno in prijetno. B. M.

LJUBITELJEM REKREATIVNE KOŠARKE

V primeru zadostnih prijav bomo organizirali trim lige v košarki v okviru jeseniške občine. Zato vse predstavnike ekip, ki želijo tekmovati v trim ligi, naprošamo, da prijavijo ime ekipe in člane ekipe najkasneje do 15. aprila na Uredništvu Železarja.

Še posebno poudarjamo, da lahko tekmujejo tudi šolske reprezentance.

Organizatorji

SLOVENSKO PRVENSTVO V KLASIČNI KOMBINACIJI

V soboto in nedeljo, 2. in 3. aprila, je bilo na Pokljuki slovensko prvenstvo v klasični kombinaciji za vse starostne kategorije. Prvenstva so se udeležili tudi zastopniki jeseniške občine in osvojili štiri medalje, in sicer dve zlati, eno srebrno in eno bronasto.

Republiška prvaka sta postala Igor Kobentar pri starejših pionirjih in Andrej Cuznar pri članih. Tako smo člani tekaške sekcije za zaključek letošnje sezone dodali že celi vrsti letos osvojenih medalj z državnega in republiškega prvenstva še štiri, ki so jih osvojili kombinatorci, za katere skrbi tudi tekaška sekcija.

Rezultati:

St. pionirji: 1. Igor Kobentar – Hrušica – 353,8 točk, 2. Janez Justin – Žirovnica – 353,5 točk, 3. Jože Jošt – Križe – 343,3 točke.

Člani: 1. Andrej Cuznar – Rateče – 415,2 točki, 2. Srečko Kotar – Ilirija – 380,4 točke, 3. Jože Dovžan – Mojstrana – 367,6 točk, 4. Marjan Baloh – Žirovnica – 357,8 točk. A. K.

RAZPIS TEKMOVANJ V KEGLJANJU NA ASFALTU PO TOZD IN DS

Komisija za športno rekreacijo pri IO sindikata ŽJ bo v izvedbi komisij za športno rekreacijo pri OO sindikata v TOZD in DS na kegljišču v Podmežaklji od 11. aprila dalje izvedla prvenstvo v kegljanju na asfaltu.

S tem dnem je tudi razveljavljen dosedanji razpored za kegljanje na asfaltu.

Tekmovanje je izbirno za sestavo ekip po TOZD in DS, ki bodo svoje organizacije zastopale na prvenstvu železarne Jesenice, ki bo organizirano po zaključku tega tekmovanja. Ekipe bodo za prvenstvo Železarne štele štiri tekmovalce in štiri tekmovalke, ki bodo tekmovali: moški v disciplini 4×25 lučajev in ženske 2×25 lučajev.

Komisijam priporočamo, da organizirajo tekmovanje v moški in ženski konkurenci, ekipno med obrati in za posameznike in posameznice. Sistem tekmovanja naj komisije določijo same, vendar priporočamo tak sistem, da bo v obeh konkurencah možna čim večja udeležba.

Predsednike komisij opozarjamo, da se bo udeležba upoštevala tudi pri finančni stimulaciji, zato prosimo, da pišete natančna poročila o tekmovanju (s seznamom udeležencev in rezultatov) in jih takoj po zaključku pošljete na sindikat Železarne.

Razglasitev rezultatov naj opravijo komisije za rekreacijo takoj po zaključku tekmovanja. V ta namen dvignite diplome na sindikatu Železarne.

Formularji za beleženje rezultatov po sistemu 3×3 lučaje na vsaki stezi so na razpolago pri vodji kegljišča.

RAZPORED
ZA KEGLJANJE NA ASFALTU ZA PRVENSTVO TOZD IN DS

PONEDELJEK, 11. APRILA:

Od 15. do 18. ure: TOZD Valjarna žice in profilov, TOZD Profilarna in TOZD Vratni podboji.
Od 18. do 22. ure: TOZD Vzdrževanje in TOZD Transport.

TOREK, 12. APRILA:

Od 10. do 12. in od 20. do 22. ure TOZD Jeklovlek in TOZD Elektrodni.

SREDA, 13. APRILA:

Od 18. do 19. ure TOZD Žebljarna.

ČETRTEK, 14. APRILA:

Od 10. do 12. ure TOZD Žebljarna.

PETEK, 15. APRILA:

Od 10. do 12. in od 15. do 18. ure TOZD Plavž in TOZD Jeklarna.
Od 18. do 22. ure TOZD Remontne delavnice.

PONEDELJEK, 18. APRILA:

Od 15. do 17. ure TOZD Livarna.
Od 17. do 20. ure TOZD Hladna valjarna Jesenice.
Od 20. do 22. ure TOZD Žičarna.

TOREK, 19. APRILA:

Od 10. do 12. in od 20. do 22. ure TOZD Strojne delavnice.

SREDA, 20. APRILA:

Od 18. do 19. ure TOZD Jeklarna.

ČETRTEK, 21. APRILA:

Od 10. do 12. ure TOZD Jeklarna.

PETEK, 22. APRILA:

Od 10. do 12. in od 15. do 19. ure TOZD Valjarna bluming štekel.
Od 19. do 22. ure TOZD Hladna valjarna Bela.

PONEDELJEK, 25. APRILA:

Od 15. do 19. ure TOZD Energetika.
Od 19. do 22. ure TOZD Valjarna debele pločevine in TOZD Družbena prehrana.

TOREK, 26. APRILA:

Od 10. do 12. ure TOZD Valjarna debele pločevine.
Od 20. do 22. ure TOZD Kovinoservis.

SREDA, 4. MAJA:

Od 18. do 19. ure DS Ekonomika, TK, razvoj in novogradnje.

PETEK, 6. MAJA:

Od 10. do 12. ure TOZD Hladna valjarna Bela.
Od 15. do 18. ure DS Komerciala in finance.
Od 18. do 20. ure DS za kadrovske, splošne zadeve in informiranje.
Od 20. do 22. ure DS Ekonomika, TK, razvoj in novogradnje.

Predsednike komisij prosimo, da določijo vodje tekmovanja, ki naj razporejajo tekmovalce in beležijo rezultate.

Razpored za prvenstvo Železarne bo objavljen naknadno!

OK JESENICE : OK POLSKAVA (MOŠKI) 3:2

V tipični borbi za točke je jeseniškim odbojkarjem v soboto, 2. aprila, na svojem igrišču uspelo šele s sijajnim finišem v petem nizu zlomiti odpor gostov iz Polskave in osvojiti novi prvenstveni točki. Trenutni položaj na lestvici, ko s 17. točkami zavzemajo odlično tretje mesto, pa tudi igre, ki jih gledamo v zadnjih kolih, dajo slutiti, da je moštvo v pravem trenutku uspelo izboljšati svojo formo, dobilo zaupanje vase in v svojo igro ter povsem upravičilo nastopanje v enotni slovenski ligi.

Za OK Jesenice so tokrat nastopili: Bogataj, Božič, Divjak, Kravanja, Močnik, Gasar, Čučnik in Kos.

Tekma se je začela z lepo in zanesljivo igro domačinov, ki so prva dva niza odigrali suvereno in niso dopustili nasprotniku, da bi se razigral in jih ogrozil.

Ko pa je že vse kazalo, da bodo Jeseničani slavili hitro in visoko zmago, se je odprlo tudi gostom. V tretjem nizu so uspeli najprej izenačiti na 10:10 in nato zmagati s 15:11.

Dokaz, kako izenačena so moštva enotne slovenske lige, pa je gotovo četrti niz. Gostje, veseli zmage v tretjem nizu, so silovito začeli; domačine je to zmedlo in takoj na začetku so kljub borbenosti in prizadevnosti nekajkrat zmedeno in nezbrano zaključili svoje akcije. Rezultat tega je bilo hitro vodstvo gostov s 7:1 in celo z 12:3. Zamujenega se ni dalo več popraviti in končno zmago je spet odločil peti niz.

Ta pa je bil pravo nasprotje četrtega. Domačini so zaigrali sijajno, popolnoma razbili goste, povedli s 7:2 in do konca niza oddali le še dve točki.

Zmaga Jeseničanov je popolnoma zaslužena, saj so prikazali eno boljših iger v letošnji sezoni. Precej so napredovali v igri ob mreži, udarci so bili zanesljivi in natančni, blok domačinov pa je bil huda prepreka gostom pri njihovih akcijah. Tudi servis in sprejem žog sta bila zanesljivejša, le podaje niso bile vedno dovolj natančne. Če pa upoštevamo, da je bil tokrat zaradi bolezni odsoten najboljši podajač Bergelj, je splošna ocena igre Jeseničanov zelo ugodna.

Prav vse igralce velja pohvaliti za borbenost in dobro igro, nekoliko bolj pa so izstopali z uspešnimi udarci Kravanja, Božič, Močnik in Divjak, ki se je še posebej izkazal z odličnim blokom. Tudi rezervna igralca, mladinca Kos in Čučnik, sta nekajkrat zamenjala starejše in izkušenejše tovariše in s svojo igro popolnoma zadovoljila.

Pohvaliti je treba tudi zveste navijače jeseniških odbojkarjev, ki vedno napolnijo tesen prostor okoli igrišča in z glasnim bodrenjem prispevajo svoj delež k uspehu.

Prihodnjo soboto bodo Jeseničani gostovali v Novem mestu, kjer bodo skušali z dobro igro potrditi svojo uvrstitev pod sam vrh prvenstvene lestvice. Boj

JESENICE : GOLOVEC 3:2

V četrtem kolu so članice OK Jesenice zabeležile drugo zmago v spomladanskem delu prve republiške lige proti izredno neugodni ekipi Golovca iz Celja.

Po nekaj napakah v začetku prvega seta so domačinke prevzele igro v svoje roke in z dobro igro v nadaljevanju seta nadigrale gostje, ki so kljub porazu v prvem setu prikazale predvsem dobro igro na mreži.

V drugem setu so gostje pokazale veliko več kot v prvem in povedle z 10:5 in 14:11 in kazalo je, da bodo ta set tudi odločile v svojo korist. Vendar so naše z dobrimi servisi Mahničeve in Rabzeljeve ter z večjo zbranostjo najprej izenačile in dosegle še dve zmagoviti točki in uspele zmagati tudi v drugem setu. Naše so odlično začele tudi v tretjem setu in povedle s 5:1, kar je kazalo, da bodo gostje ostale praznih rok tudi v tem setu. Vendar je prišlo do nepričakovanega preobrata. Glavni akter tega je bila igralka gostij Kolarjeva, ki je s servisi dosegla štirinajst točk in s tem priborila svoji ekipi zmago v tem setu. Našim igralkam v tem setu ni uspelo prekiniti serije servisov niti dobro sprejeti servirane žoge in organizirati napad.

Slika v četrtem setu se je skoraj ponovila, le da se je domačinkam uspelo malo bolj upirati kot v prejšnjem. Naše so povedle z 8:1, vendar so gostje rezultat izenačile in povedle s 14:10, ko naše ponovno izenačijo in povedejo s 15:14. V nadaljevanju pa so naredile nekaj osnovnih napak in tako so gostje ponovno izenačile in zmagale ter s tem izenačile rezultat v setih na 2:2.

V petem, odločilnem setu so gostje pričele zelo spodbudno in povedle s 5:0 in z 12:7. Vendar se domačinke niso predale. S požrtvovalno igro v polju, dobrimi servisi in pametno igro na mreži so rezultat izenačile in končno tudi uspele zabeležiti drugo zmago v spomladanskem delu.

Mladinke so odigrale še zadnjo tekmo v svoji skupini proti ekipi Jelovice iz Kamne gorice.

JESENICE : JELOVICA 3:1
(5, 8, – 13, 3)

Jeseničanke s v zadnji tekmi premagale ekipo Jelovice in osvojile prvo mesto v svoji skupini in si s tem priborile možnost, da se na finalnih turnirjih borijo za republiškega prvaka za mladinke.

Članice v naslednjem kolu gostujejo v Ljubljani pri istoimenski ekipi in se bodo skušale oddolžiti za nesrečen poraz v jesenskem delu na domačem igrišču.

ACO

NEZKUŠENI PIONIRJI NA PRVENSTVU SRS

V Kopru je bilo v soboto, 2. aprila, republiško prvenstvo v judu za pionirje. Tekmovanja se je udeležilo 70 judoistov finalistov v svojih skupinah, z regijskih prvenstev. Največ uspeha so na prvenstvu zabeležili Pomurci, ki tudi najbolje delajo z najmlajšimi kadri. V pomurski regiji je dvanajst ekip, ki imajo v svojih klubih tudi pionirje, le-ti tekmujejo za naslov ekipnega prvaka, tako da ni težko med mladimi borci izbrati najboljših, ki nato zastopajo svojo regijo na tekmovanjih, kot je republiško prvenstvo v judu za posameznike.

Jeseniška judo sekcija TVD Partizan Jesenice je imela na prvenstvu pet svojih predstavnikov. Brelih, v kategoriji do 42 kg, Krnjajič, v kategoriji do 48 kg, in Benkovič, v kategoriji do 56 kg, so izpadli v drugem kolu, Žlebir, v kategoriji do 70 kg in Cvetkovič, v kategoriji do 64 kg, pa sta osvojila dobro peto mesto. Omeniti pa velja, da se je Cvetkovič v borbi za vstop med štiri najboljše poškodoval in ni mogel nadaljevati boja, čeprav je bil boljši od svojega nasprotnika.

Jeseniškim pionirjem se pozna, da imajo za seboj premalo, oziroma nobenega tekmovanja, v čemer so v drugih regijah veliko na boljšem. Če hočemo, da bomo na Jesenicah še imeli odlične borce, potem moramo omogočiti mladim nastope na večjem številu tekmovanj ne pa na enem ali dveh letno, saj se bodo pionirji le tako kalili, izgubili bodo tremo pred nasprotnikom in le na ta način od njih tudi pozneje lahko pričakujemo dobre rezultate.

To soboto, 9. aprila, bo v Žireh republiško prvenstvo po pasovih, za člane in mladince, katerega se bodo udeležili tudi Jeseničani. Naslednjo soboto, 16. aprila, pa bodo Jeseničani s svojo pionirsko in mladinsko vrsto ter okrepljeno ekipo mladink gostovali v Italiji, točneje v Padovi, kjer se bodo v prijateljskem dvoboju srečali z vrstniki in vrstnicami iz pokrajine Veneto. -tok

DOLENJSKA : JESENICE 89:52

Novo mesto, 2. aprila, prvenstvena tekma 20. kola v slovenski košarkarski ligi, gledalcev 400, sodila sta Kolendo (Šk. Loka) in Reberšak (Ljubljana).

Na zadnjem gostovanju v letošnji sezoni so Jeseničani nastopili oslabljeni, brez Vauhnika, Lozarja, Eržena in proti visoki ekipi Dolenjske doživeli hud poraz. Poraz bi bil lahko še hujši, ko Jeseničani v zadnjih desetih minutah z mirno igro ne bi zaustavili razigranih domačinov in zmanjšali razliko. Ker ni bilo visokih igralcev, so imeli Jeseničani slab skok v napadu in obrambi, krivdo za visok poraz pa nosijo nekateri branilci, ki so zgrešili precej podaj, zaradi katerih so domačini na lahek način dosegali koše.

Do konca prvenstva sta ostali še dve koli, v katerih goste Jeseničani ekipi Trnova in Rudarja, 10. in 18. aprila na Jesenicah, v telovadnici ŽIC ob 10. uri.

Ker je prvenstvo izgubilo tekmovalni pomen, bodo Jeseničani vse moči usmerili v kvalifikacije, ki se bodo igrale po trikrožnem sistemu turnirjev. Prvi bo na sporedu v Radovljici, 28. maja, drugi v Škofji Loki, 5. junija, in tretji na Jesenicah, 12. junija. Na vsakem turnirju bo vsak igral z vsakim, torej bodo na sporedu tri tekme, s tem da bo domače moštvo vedno igralo prvo in tretjo tekmo. Skupni zmagovalec vseh turnirjev bo v jeseni, poleg kranjskega Triglava, zastopal Gorenjsko v slovenski ligi. Zmagovalec bo lahko poleg svojih vključil v ekipo tudi igralce drugih moštev in bo nastopal kot selekcija. Na kvalifikacijah pa lahko igrajo le za klub registrirani igralci in igralci iz ostalih klubov v občini. Ker v slovenski ligi ne morejo nastopiti igralci, starejši od 24 let, ne more k Jeseničam več prestopiti Bunderla, ki bi rad nastopal za domače moštvo v naslednji sezoni.

Tako bodo Jeseničani nastopili samo z domačimi igralci, brez Eržena iz Krope, ki je igral za Jesenice v letošnji sezoni, medtem ko bo Radovljica pritegnila v ekipo igralce Plamena iz Krope, Škofja Loka pa igralce iz Žirov in bosta okrepljeni ekipi nevaren nasprotnik Jeseničanom.

ŠLIBAR KLUBSKI PRVAK

V mesecu marcu je kegljaški klub Jesenice organiziral odprto klubsko prvenstvo. Na razpis se je prijavilo štirideset tekmovalcev. Po izbirni tekmi 4×25 lučajev jih je dvajset nastopilo v polfinalu in potem dvanajst v finalu z dvakrat po 200 lučajev. Doseženi so bili zelo lepi rezultati in se že poznajo uspehi resnejšega treninga. Če bo klubu uspelo doseči poleg sedanje kvantitete treninga še boljšo kvaliteto treniranja, potem se lahko nadejamo dosti boljše uvrstitve v naslednji sezoni kot pa v zadnjih treh, štirih letih.

V vseh štirih nastopih je pokazal največ zanesljivosti in kegljaškega znanja Jože Šlibar, ki je v zadnjem nastopu podrl 956 kegljev, kar je novi rekord prenovljenega kegljišča. Borba za mesta pod vrhom je bila izredno izenačena in so uvrstitev tekmovalcev odločili šele zadnji lučaji.

Rezultati (4×200 lučajev): 1. Šlibar 3695, 2. Udir 3567, 3. Šmid 3566, 4. Šavnik 3543, 5. Hasanbegovič 3498, 6. Rijavec 3482, 7. Frelih 3376, 8. Baudež 3374, 9. Kralj 3360, 10. Kučina 3346, 11. Trplan 3345, 12. Vahčič 3294. K. F.

PRVENSTVO PRED VRATI

Rokometaši Jesenic so v pripravah na prvenstvo v medobčinski ligi, ki bo nekoliko drugačna od lanskoletnega jesenskega dela, saj jo bodo sestavljale ekipe: Kranjske gore, Radovljice, Tržiča B, Križ, Dupelj in Jesenic, sistem tekmovanja še ni znan, prav tako tudi ne začetek, najverjetneje pa še to soboto, igrali v torek, 29. marca v Kr. gori prijateljsko tekmo z istoimensko ekipo.

V obeh ekipah se je poznalo, da še niso uigrani napadi in da obramba igra preveč mehko, zato je bilo doseženih kar 66 zadetkov. Rezultat tekme je bil neodločen 33:33, polčas pa so dobili Jeseničani s 14:16, ki so bili v tem delu nekoliko boljši, pa tudi v drugem polčasu so skoraj ves čas vodili, na koncu celo 30:25, vendar, ker so igrali neorganizirano, priložnost za igro pa so dobili vsi igralci, da pokažejo kaj znajo, so domačini izenačili, kar je tudi najbolj realen rezultat.

Za RK Jesenice so igrali: Šporar B. 1, Močnik 5, Šubic 6, Prešeren 7, Pogačnik 9, Pavlič 3, Varl, Šranc 2 in Fon.

Za RK Kranjsko goro pa so nastopali: Lavtižar, Košir M. 7, Grohar 4, Kosič, Miklič 8, Pečar 6, Košir J. 5, Pečar M., Košir B. 2, Šava, Dominko in Zupan.